

**GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE ÖĞRETMEN ADAYLARINA ÇEVRE
BİLİNCİ VE SÜRDÜRÜLEİRLİK TEMELLİ ÖĞRETİM UYGULAMALARI
VE ÖĞRENME DENEYİMLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Didem LÖKÜNCÜ YAVUZ

Eskişehir 2024

**GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE ÖĞRETMEN ADAYLARINA ÇEVRE
BİLİNCİ VE SÜRDÜRÜLEİRLİK TEMELLİ ÖĞRETİM UYGULAMALARI
VE ÖĞRENME DENEYİMLERİ**

Didem LÖKÜNCÜ YAVUZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Resim-İş Eğitimi Programı**

Danışman: Prof. Dr. Ayşe Dilek KIRATLI ERTEP

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Ekim 2024**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Didem LÖKÜNCÜ YAVUZ'un “Görsel Sanatlar Eğitiminde Öğretmen Adaylarına Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik Temelli Öğretim Uygulamaları ve Öğrenme Deneyimleri.” başlıklı tezi/....../20... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek “Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim dalında Yüksek Lisans / Doktora/Sanatta Yeterlik tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı) :		
Üye :		
Üye :		
Üye :		
Üye :		

.....

Enstitü Müdürü

ÖZET

GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE ÖĞRETMEN ADAYLARINA ÇEVRE BİLİNCİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK TEMELLİ ÖĞRETİM UYGULAMALARI VE ÖĞRENME DENEYİMLERİ

Didem LÖKÜNCÜ YAVUZ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ekim 2024

Danışman: Prof. Dr. Ayşe Dilek KIRATLI ERTEP

Yaşadığımız dünyada, insanların beslenme, barınma ihtiyaçları ile giyinme ihtiyaçlarına da “doğa” karşılık vermektedir. İnsanların “modernleşme” adı altında yaptığı çevre tahribatı ve kirliliği ile oluşan doğal felaketler, hastalıklar ve çevre bilimi ilgili türlerin yok oluşu, insan hayatının devamlılığı için tehdit unsuru oluşturmaktadır. Bu tahribatlar sonucunda yok olma tehdidi ile karşı karşıya kalınan sorunlar, değişen iklimler, azalan su kaynaklarının yanı sıra artan nüfus için üretim kaynaklarının bilinçsiz kullanımı gibi pek çok gelişme, doğayı, çevreyi ve canlıları olumsuz yönde etkilemektedir. Doğal çevremizin yok olmaya başlaması, insanlar bu tahribatı fark edip kurtarmaya çalışmaları beraberinde yeni arayışlar getirmektedir. Bu arayışlar “çevre bilinci” ve “sürdürülebilirlik” kavramlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu kavramların öğretilmesi ve uygulanması sonucunda, insana ve doğaya zarar vermeyen yöntemler araştırılarak sanat alanında da kullanım alanları oluşturulmaya başlanmıştır. Sürdürülebilirlik, gelecek neslin ihtiyaçlarını karşılama yetisine zarar vermeden günümüzdeki ihtiyaçları karşılayabilen bir kavramdır.

Bu araştırma ile resim-iş öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adaylarına çevre bilinci ve sürdürülebilirlik temelli öğretim uygulamaları ile deneyim kazandırıp bu kavramlarla hakkında farkındalık oluşturarak, gelecek nesiller için sanat ve doğa arasında bir çevre bilinci sağlamaktır. Ayrıca, sürdürülebilirlik kavramı kapsamında yer alan atık malzemeleri kullanarak, yeniden ve estetik bir biçimde değerlendirilmesini sağlayıp, farkındalık yaratarak, öğretmen adaylarının farklı ve bilinçli bir bakış açısına sahip olarak yetişmesini hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: sanat, sanat eğitimi, çevre bilinci, sürdürülebilirlik

ABSTRACT

TEACHING PRACTICES AND LEARNING EXPERIENCES BASED ON ENVIRONMENTAL AWARENESS AND SUSTAINABILITY IN VISUAL ARTS EDUCATION

Didem LÖKÜNCÜ YAVUZ

Department of Güzel Sanatlar Eğitimi

Programme in Resim-İş Öğretmenliği

Anadolu University, Graduate School, October 2024

Supervisor: Prof. Dr. Ayşe Dilek KIRATLI ERTEP

In the world we live in, “nature” responds to our needs for food, shelter and clothing. Natural disasters, diseases and extinction of environmental science-related species caused by environmental destruction and pollution caused by people under the name of "modernization" pose a threat to the continuity of human life. As a result of these destructions, many developments such as the problems facing the threat of extinction, changing climates, decreasing water resources as well as the unconscious use of production resources for the increasing population negatively affect the nature, environment and living things. The disappearance of our natural environment, the fact that people realize this destruction and try to save it brings new searches. These searches have led to the emergence of the concepts of "environmental awareness" and "sustainability". As a result of teaching and applying these concepts, methods that do not harm people and nature have been researched and areas of use have begun to be created in the field of art. Sustainability is a concept that can meet the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their needs.

With this research, it is aimed to provide environmental awareness to pre-service teachers studying in the art and art teaching department. awareness and experience with sustainability-based teaching practices future generations by raising awareness about these concepts. to provide an environmental awareness between art and nature. Also, reuse by using waste materials within the scope of the concept of sustainability. and aesthetic evaluation and by raising awareness, teacher candidates have a different and conscious perspective to raise children and young people.

Keywords: *art, art education, environmental awareness, sustainability*

TEŞEKKÜR SAYFASI

“Görsel Sanatlar Eğitiminde Öğretmen Adaylarına Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik Temelli Öğretim Uygulamaları ve Öğrenme Deneyimleri.” başlıklı tezimin başlangıcından, sonuna kadar bana her türlü konuda destek olan, emeğini esirgemeyen, değerli hocam Prof. Dr. Ayşe Dilek KIRATLI ERTEP’e çok teşekkür ederim. Ayrıca yüksek lisans sürecimde derslerine ve okul içindeki etkinliklerde birlikte katılım sağladığım, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı’nın değerli hocaları; Prof, Dr. Necla COŞKUN’a, Prof. Dr. Suzan Duygu Bedir ERİŞTİ’ye Prof. Dr. Şemsettin EDEER’e, Prof. Metin İNCE’ye teşekkür ederim.

Araştırmamın uygulama sürecinde, yaptığım etkinliklere gönüllü olarak katılım gösteren, Resim Atölye-I dersi öğrencilerine de gösterdikleri çabalar için ayrıca teşekkür ederim.

Yüksek Lisans sürecim itibariyle, yaşadığım iyi-kötü her anımda yanımda olan, tez sürecimde en başından beri beni destekleyen, her daim yanımda olan eşim Dr. Mesut Cevdet YAVUZ’a , bu süreçte sabrını ve desteğini esirgemeyen kızım Duru Sena TAŞDEMİR’e, ailem; annem Leyla LÖKÜNCÜ’ye, babam Erkal LÖKÜNCÜ’ye teşekkür ederim.

....../....../20....

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

.....

(İmza)

Didem LÖKÜNCÜ YAVUZ

....../....../20....

ÜRETKEN YAPAY ZEKA KULLANIMI BEYANI

Bu tezi hazırlarken herhangi bir (ChatGPT, Gemini, DALL-E vb.) üretken yapay zeka programlarından destek almadığımı beyan ederim. Tezin hazırlığı aşamasında üretken yapay zeka programlarından Google Translate, Deepl (örneğin çeviri, bilimsel makale vb.) desteği aldım. Üretken yapay zeka programlarından aldığım bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğimi bildiririm.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul edeceğimi bildiririm

.....

(İmza)

.....

Didem LÖKÜNCÜ YAVUZ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR SAYFASI	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
ÜRETKEN YAPAY ZEKA KULLANIM BEYANI	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
GÖRSELLER DİZİNİ	xv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xvii
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
GÖRSELLER DİZİNİ	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xvi
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	2
1.2 Amaç	4
1.3 Önem	4
1.4 Sınırlılıklar	6
1.5 Tanımlar	6
2 ALANYAZIN	8
2.1 Kuramsal Çerçeve	8

2.1.1 Çevre nedir? Çevre ile ilgili bazı kavramların açıklamaları	8
2.1.1.1 Sürdürülebilirlik kavramı	9
2.1.1.2 Çevre eğitimi	12
2.1.1.3 Türkiye’de Çevre Eğitimi	13
2.1.1.4 Eğitim Programlarında Çevre ve Sürdürülebilirlik Kavramları	14
2.1.1.5 Sanatsal Uygulama Temelli Alanlarda Çevre ve Sürdürülebilirlik Konuları	16
2.1.2 Atık nedir?	16
2.1.2.1 Atık Malzemelerin Sanat Tarihindeki Yeri	17
2.1.2.2 Atık Malzemelerin Sanatsal Bağlamda Yeri ve Önemi	24
2.1.2.3 Atık Malzemeleri Kullanan Günümüz Sanatçıları	25
2.1.2.3.1 Lin Evola Smidt	25
2.1.2.3.2 Michelle Reader	25
2.1.2.3.3 Raymand Heins	26
2.1.2.3.4 Bernard Pras	27
2.1.2.3.5 Yuken TEREYA	28
2.1.2.3.6 Ian Berry.....	28
2.1.2.3.7 Ptolemy Elrington	29
2.1.2.4 Türkiye’de Atık Malzemeleri Kullanan Günümüz Sanatçıları	30
2.1.2.4.1 Nermin ÜLKER	30
2.1.2.4.2 Nilgün SALUR	31
2.1.2.4.3 Durul BAKAN	32
2.1.2.4.4 Deniz SAĞDIÇ	34
2.1.2.4.5 Rüçhan KEÇECİ	35
2.1.3 İki boyutlu sanatsal çalışmalarda kullanılan teknikler	36
2.1.3.1 Kolaj	37
2.1.3.2 Dekolaj	37
2.1.3.3 Asemblaj	37
2.1.3.4 Geri Dönüşüm (Recycle)	38
2.1.3.5 İleri Dönüşüm (Upcycling) Nedir?	38
2.2 Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik kavramına ilişkin İlgili Araştırmalar....	39
3 YÖNTEM	46
3.1 Katılımcılar	46

3.2 Araştırmanın Deseni	46
3.3 Araştırmanın Gerçekleştiği Ortam	50
3.4 Araştırmacının Rolü	51
3.5 Araştırmanın Uygulama Süreci	52
3.5.1 “Doğal malzemelerle oto portre” tema uygulaması	56
3.5.2 “Geri dönüşen sanat” tema uygulaması.....	61
3.6 Araştırmanın Verilerinin Toplanması.....	64
3.7 Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	66
3.8 Veri Analizi (Bulgular)	68
4 BULGULAR VE YORUMLAR	72
4.1 Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci	73
4.2 Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm Uygulamaları.....	85
4.3 Malzeme ve Uygulama Deneyimi.....	91
4.4 Öğretim Yöntemleri ve Mesleki Beceriler.....	96
5 SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	103
5.1 Sonuç.....	103
5.2 Tartışma.....	106
5.3 Öneriler.....	108
KAYNAKÇA.....	110
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 2.1 Çevre Sorunları, sebepleri ve Sonuçları (Erten,2003; Öztürk,2013)	9
Tablo 2.2 Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği dersi verecek branşlar	15
Tablo 2.3 İklim, Çevre ve Yenilikçi Çözümler dersini verecek branşlar	16
Tablo 3.1 Bütünsel tek parça analizi	47
Tablo 3.2 “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” Konusunda Durum Çalışması Modeli(2023-2024)”	48
Tablo 3.3 Çalışma Planı	50
Tablo 3.4 Çalışma Planı Çizelgesi	53
Tablo 3.5 Araştırmanın Uygulandığı Sınıflar	54
Tablo 3.6 Doğal Malzemelerle Oto Portre” Günlük Ders Planı	54
Tablo 3.7 Öğrencilerin Toplayarak Kullandığı Doğal Malzemelerin Listesi	59
Tablo 3.8 “Geri Dönüşen Sanat” günlük ders planı	61
Tablo 3.9 Görüşme süreleri	65
Tablo 3.10 Alt Temalar ve Kodlar Listesi	70
Tablo 4.1 Çalışma sonuç temaları	73
Tablo 4.2 Katılımcıların “Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci”	74
Tablo 4.3 “Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci” Ana temasını oluşturan alt tema	79
Tablo 4.4 “Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci” Ana temasını oluşturan alt tema	81
Tablo 4.5 Sanat eğitimi ve geri dönüşüm uygulamaları alt temaları	86
Tablo 4.6 “Geri dönüşüm uygulamaları ve sanat eğitimi” ana temasını oluşturan alt tema	86
Tablo 4.7 “Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm Uygulamaları” ana temasını oluşturan alt tema	88
Tablo 4.8. Malzeme uygulama deneyimi alt temaları	91
Tablo 4.9 Malzeme ve Uygulama Deneyimi” Ana temasını oluşturan alt tema	91
Tablo 4.10 Malzeme Seçimi ve Uygulama Deneyimi Ana temasını oluşturan alt tema	94
Tablo 4.11 Öğretim Yöntemleri Ve Mesleki Beceriler Alt Temaları	97
Tablo 4.12 Öğretim Yöntemleri Ve Mesleki Beceriler	97
Tablo 4.13 Öğretim Yöntemleri ve Mesleki Beceriler Ana temasını oluşturan alt tema	99
Tablo 4.14 Öğretim Yöntemleri Ve Mesleki Beceriler	100

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 3.1 Uygulama atölyeleri oturma düzenleri	54
Şekil 3.2 Veri analiz süreci	69

GÖRSELLER DİZİNİ

Sayfa

Görsel 2.1 Pablo PİCASSO, Bambulu Örgü Sandalyeli Natürmort	17
Görsel 2.2 Brague. Glarnet	18
Görsel 2.3 Alexander Archipenko “Standing Woman And Still-Life,.....	18
Görsel 2.4 Jean (Hans) Arp. İsimli (Şans Yasalarına Göre Düzenlenmiş Kareler)	19
Görsel 2.5 Marcel Duchamp, Çeşme.....	20
Görsel 2.6 R. Hamilton, “Bugünün Evlerini Bu Denli Farklı, Bu Denli Cazip Kılan Nedir?”.....	21
Görsel 2.7 Arman, Déchets Bourgeois (detail).....	22
Görsel 2.8 Venus of the Rags Michelangelo Pistoletto	23
Görsel 2.9 Mario Merz, Igloos, Milano.....	23
Görsel 2.10 Jannis Kounellis, İsimli	24
Görsel 2.11 Barış meleği heykeli, Lin Enola Smidt.....	25
Görsel 2.12 Balıkçıl heykeli,.....	26
Görsel 2.13 Raymond Hains "Günah Başlığı".....	26
Görsel 2.14 “DORA” Enstalasyon, Bernard Pras,.....	27
Görsel 2.15 Bernard Pras.....	27
Görsel 2.16 Köşe ormanı.....	28
Görsel 2.17 Ian Berry, Ayrton Senna Sempres, Denim Üzerine Denim	29
Görsel 2.18 Ian Berry, Micheal Schumacher.....	29
Görsel 2.19 Ptolemy Elrington, Hubcap.....	30
Görsel 2.20 Hane Serisi – İsimli	30
Görsel 2.21 Hane Serisi – İsimli	31
Görsel 2.22 Tel çalışma, Nilgün Salur	31
Görsel 2.23 Denizati	32
Görsel 2.24 Geyik	33
Görsel 2.25 Kartal	33
Görsel 2.26 Deniz Sağdıç, Tenim Denim,.....	34
Görsel 2.27 Adam	35
Görsel 2.28 Çalışma.....	36
Görsel 2.29 Çalışma.....	36

Görsel 3.1 Araştırmanın Yapılacağı Ortam	50
Görsel 3.2 “Doğal malzemelerle Oto portre” tema sunumu anlatırken.....	56
Görsel 3.3 Katılımcılar Doğal Malzeme Toplarken	56
Görsel 3.4 Çalışma Ortamı.....	57
Görsel 3.5 Resim Atölyesinde Öğrenciler Çalışırken.....	57
Görsel 3.6 Yapılan Ön Çalışmalardan Örnekler.....	58
Görsel 3.7 Öğrencilerin Kullandığı Doğal Atıklar.....	58
Görsel 3.8 Öğrenciler günlüklerini yazarken	60
Görsel 3.9 “Geri dönüşen Sanat” teması uygulama aşamaları (1).....	62
Görsel 3.10 “Geri dönüşen Sanat” teması uygulama aşamaları (2)	63
Görsel 3.11 Katılımcı çalışmalarının değerlendirilmesi	64
Görsel 3.12 Çalışmaların yapım süreci.....	65
Görsel 4.1 Öğrenci Günlüklerinden Örnekler	72
Görsel 4.2 Cansu’nun doğal malzemelerle yaptığı otoportre çalışması	75
Görsel 4.3 Ayla’nın doğal malzemelerle yaptığı otoportre çalışması	76
Görsel 4.4 Jale’nin doğal malzemelerle yaptığı otoportre çalışması	77
Görsel 4.5 Halide’nin doğal malzemelerle yaptığı otoportre çalışması.....	78
Görsel 4.6 Duru’nun doğal malzemelerle yaptığı otoportre çalışması:	79
Görsel 4.7 İnci’nin doğal malzemelerle yaptığı otoportre çalışması	80
Görsel 4.8 Berk’in doğal malzemelerle yaptığı çalışma otoportre çalışması.....	81
Görsel 4.9 Korhan’ın doğal malzemelerle yaptığı çalışma otoportre çalışması.....	82
Görsel 4.10 Gökhan’ın doğal malzemelerle yaptığı otoportre çalışması	83
Görsel 4.11 Irmak’ın doğal malzemelerle yaptığı çalışma otoportre çalışması	84
Görsel 4.12 Filiz’in doğal malzemelerle yaptığı çalışma otoportre çalışması.....	85
Görsel 4.13 Halide’nin Doğal Ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Çalışma ve Orijinali...87	
Görsel 4.14 Jale’nin Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Çalışma ve Orijinali.....88	
Görsel 4.15 Filiz’in Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Çalışma ve Orijinali.....89	
Görsel 4.16 Korhan’ın Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması ve Orijinali	90
Görsel 4.17 Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Çalışma	90
Görsel 4.18 Ayla’nın Atık Malzemelerle Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması Ve Orijinali	92
Görsel 4.19 Duru’nun Doğal Ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması ve Orijinali.....	93

Görsel 4.20 Cansu'nun Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Çalışma ve Orijinali.....	94
Görsel 4.21 Gökhan'ın Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması ve Orijinali.....	95
Görsel 4.22 İrmak'ın Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması ve Orijinali.....	100
Görsel 4.23 İnci'nin Doğal Ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması ve Orijinali.....	101

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler.
BTPA	: Bütünsel Tek Parça Analizi
CO₂	: Karbondioksit
COP3	: 3. Taraşar Konferansı
IPCC	: İklim Değişikliği Paneli
İDÇS	: İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
l	: Litre
MÇB	: Müziksel Çalma Becerisi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
SDÜ	: Süleyman Demirel Üniversitesi
SK	: Sürdürülebilir Kalkınma
SKE	: Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
UNECE	: Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

1 GİRİŞ

Çevre bilinci kavramı, kişilerin ve toplumların çevresel sorunlara karşı duyarlılığını ifade eder. Bu kavram, ekosistemlerin sürdürülebilirliği, doğal kaynakların korunması ve çevresel etkilere karşı bilinçli davranışları güdüler. Çevre “bir canlının, her türlü biyolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetleri sürdürdüğü, yaşamının temel koşulu olan; beslenme üreme ve barınma ihtiyaçlarını karşıladığı her yerdir (Yıldız, Sipahioğlu ve Yılmaz, 2002).

Çevre bilinci kavramının gelişmesi, çevre dostu alışkanlıkların benimsenmesini ve daha bilinçli adımlar atılmasına yardımcı olur. Sürdürülebilirlik kavramı, kişilerin faaliyetlerini doğal çevreyle, toplumsal ve ekonomik yapıya zarar vermeden devam etmesini ifade eder. Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik, kirliliğin önlenmesi ve doğal yaşam alanlarının korunması için gereklidir. Bireylerin eğitimi, çevrenin korunması için onu en çok etkileyenlerde değişim sağlayacağı için en önemli etkidir. (Morgil, Yılmaz ve Cingör, 2002). Yücel ve Morgil yaptıkları çalışmada, istisnasız herkesin çevre ile ilgili bir eğitime tabi olmaları gerektiğini ortaya koyar. Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik eğitimi alan kişiler, çevreyi koruma konusunda bilinçli ve bilgili olmalı, kişisel sorumluluk ve toplumsal bilinç kazanma konusunda derin bir anlayışa sahip olmalıdırlar. Bu bağlamdan yola çıkarak, bu eğitimin bir ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu çalışmada “çevre bilinci” ve “sürdürülebilirlik bilinci” oluşturmak amacıyla 2023-2024 öğretim yılı Anadolu Üniversitesi Resim-iş Öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarına eğitim verilmektedir.

2018 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı’nın amaçları:

- Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,
- Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,
- Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,
- Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, değerini sorgulayan,
- Güncel kültür-sanat nesnelerini/tasarımlarını bilinçli olarak izleyen,
- Kendi kültürü ile diğer kültürlerle ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,
- Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,
- Görsel sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,

- Sanat alanında etik davranış gösteren,
- Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan,
- Görsel Sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektir. (Görsel Sanatlar Öğretim Programı, 2018, s. 10)

1.1 Problem Durumu

Zaman içerisinde hızla artan insan nüfusu, dünyanın sahip olduğu doğal kaynakların ihtiyacı olan canlılar ile arasındaki dengenin çoğalarak bozulması, çözümlenemeyecek bir sorun haline gelmeye başlamıştır. Bu dengenin bozulduğunun fark edilerek önlem alınmaya başlanması 1980’lerde Birleşmiş Milletlerin aşırı nüfus artışı, kuraklık, açlık, doğanın ve ormanların tahribatı, su kirliliği, endüstrileşme, endüstri atıklarının çevreyi kirletmesi ve iklim değişikliği gibi konuların incelenmesiyle ortaya çıkmaya başlamıştır. 1987 yılında tanımlanmış olan sürdürülebilirlik kavramı, güncel ekonomik ve teknolojik gelişmelerin getirdiği sorunlardan dolayı ortaya çıkmış, 50 yıllık genç bir kavramdır. (Poyraz, 2015, s.118).

Ülkemizde ve dünya üzerindeki birçok toplumda ilk bilinçli eğitim, okul öncesi dönemini kapsamaktadır. Yapılan araştırmalarda, küçük yaşlarda verilen çevre eğitiminin, bireyin üzerinde hayat boyu sürdüğü görülmüştür. Çevre eğitimi ile temel amaç, bireyleri doğanın ve onu çevreleyen her şeyin önemi konusunda bilinçlendirmektir (Öztürk, 2022). Bu bağlamda, okullar çevre eğitimine başlamak için mükemmel bir yerdir. Aynı şekilde öğretmenler ile çocuklar arasında çevre bilinci oluşturmada ve yeni neslin çevreye karşı daha fazla saygı ve sorumlu davranışları için beslenmesinde büyük rol oynamaktadır (Öztürk, 2022).

Okul öncesi dönemden başlayarak yetişkinlik dönemine kadar olan süreçte, bireylere çevre bilincini vermeyi amaçlamak, olumlu ve yararlı davranışları kazandırabilmek okuldaki öğretmenin başlıca görevleri arasındadır. Buradaki amaç, zarar gören dünyamızı tekrar yaşanabilir kılmak, bireyin erken yaşlardan erişkinliğine kadar olan döneminde bu bilinci kazanmalarını sağlamaktır. Çevre eğitimi konusunda alacağımız bu eğitimler yaşadığımız çevreye, aile ve toplumun yapısına, kültürel ve ekonomik düzeylere göre de değişiklik göstermektedir. Yapılan bir araştırma sonuçlarına göre öğretmenler çevre eğitimi konusunda kendilerini yeterli bulmakta ancak bu konuda öğrencilerinde bilinç oluşturma açısından kendilerini yetersiz bulmaktadırlar (Uğur, 2023, s.72). Aynı araştırmada öğretmenlerin, çevre ile ilgili aldıkları eğitimin bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Uğur, 2023, s. 69). Çevre eğitimi; disiplinler arası konularla ele alan ortaöğretim programlarında ve bu eğitimi veren Eğitim fakültelerinde öğrenme ve öğretme ortamlarının düzenlenmesi ile gerçekleştirilmektedir.

Çevre bilincinin sağlanmasında, sanat eğitimi de önemli yer tutmaktadır.

Sanat eğitimi, insanların sanatın gücünden yararlanarak düşünme, yaratma ve değerlendirme becerilerini geliştirdiği ve bu becerilerin yaşam boyu öğrenme ve kişisel gelişme için kullanılabileceği bir eğitim sürecidir (Davis, 2004). Bu tanımda, sanat eğitiminin insanların yaratma, düşünme ve değerlendirme becerilerini geliştirmeyi amaçladığı vurgulanmaktadır. Ayrıca, bu becerilerin yaşam boyu öğrenme ve kişisel gelişme için kullanılabileceği belirtilmektedir. Bu tanım, sanat eğitiminin disiplinler arası bir yaklaşım olduğunu ve sanatın sadece bir ürün değil, aynı zamanda bir süreç olduğunu vurgulamaktadır.

Sanat eğitimi, gelecekteki sanat öğretmenlerinin çevre bilincini geliştirmelerine katkıda bulunabilir ve böylece toplumda sürdürülebilirlik ve çevre farkındalığı konularını teşvik etmelerine yardımcı olabilir. Yani, sanat öğretmenleri sürdürülebilirlik ve çevre bilinci konularında farkındalığı artırarak, öğrencilerini de bu konuda bilinçlendirebilirler ve gelecekte daha sürdürülebilir bir toplumun oluşmasına katkıda bulunabilirler şeklinde ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, bir sanatsal çalışma, sadece estetik bir değere sahip olmakla kalmaz, aynı zamanda bir mesajı ve toplumsal bir sorumluluğu da taşıyabilir. Bu nedenle, sanat eğitiminde sürdürülebilirlik ve çevre bilinci konularının ele alınması, öğrencilerin dünyaya bakış açısını ve toplumsal sorumluluklarını da şekillendirebilir. Örneğin, bir öğrenci resim yaparken geri dönüşümlü malzemeler kullanması veya atık malzemeleri sanat eserlerinde değerlendirmesi, sadece sürdürülebilirliğe katkı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda diğer öğrencilere de örnek teşkil ederek çevre bilinci konusunda farkındalık yaratır (Şentürk ve Turan, 2020). Çünkü sanat, doğayı ve insan doğasını yansıtan bir dildir. Öğrenciler, sanat eğitimi aracılığı ile doğal kaynakların nasıl kullanıldığını, atıkların nasıl yönetildiğini ve çevre üzerindeki etkilerinin nasıl azaltılabileceğini öğrenmektedir. Sanat eğitiminde sürdürülebilirlik ve çevre bilinci konularının ele alınması, öğrencilerin geleceğe dair sorunları fark etmelerini sağlar. Bu sayede, öğrencilerin yetişkinlik döneminde karşılaşacakları sorunlar karşısında daha bilinçli, duyarlı ve sorumlu davranmaları amaçlanabilir (Özdemir ve Akbaş, 2019).

Sanat eğitimi, teknik becerileri öğrenmekle birlikte aynı zamanda toplumsal sorumluluk, kültürel çeşitlilik ve çevre bilinci gibi konuları da ele almaktadır. Bu nedenle, sürdürülebilirlik ve çevre bilinci, sanat eğitiminin önemli bir bileşenidir ve görsel sanatlar eğitiminde öğretmen adaylarına çevre bilinci ve sürdürülebilirlik temelli öğretim uygulamaları ve öğrenme deneyimleri önemli konulardan biridir. Araştırmada görsel sanatlar dersi öğretmen adaylarının çevre bilinci ve sürdürülebilirlik temelli öğretim uygulamaları ve öğrenme deneyimlerini betimlemek amaçlanmakta ve bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır. Görsel

Sanatlar dersi öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilen çevre bilinci ve sürdürülebilirlik temelli öğretim uygulamalarının:

- a. Eleştirel düşünme becerilerine yansımaları nelerdir?
- b. Sanatsal uygulama sürecine yansımaları nelerdir?
- c. Eğitim ve öğretim ortamı nasıl hazırlanabilir?
- d. Sanatsal ürünlerdeki göstergeleri nelerdir?
- e. Becerilere göre nasıl gelişebilir?

1.2 Amaç

Bu araştırmanın amacı, Görsel Sanatlar dersi öğretmen adaylarının çevre bilinci ve sürdürülebilirlik temelli öğretim uygulamaları ve öğrenme deneyimlerini betimlemektir. Yaşanabilir bir dünya ve yaşanabilir bir çevre oluşturmak; doğayı anlamak, fark etmek sevgi kavramı ile mümkün olmaktadır. Çevreye karşı duyarlı bireylerin yetişmesi kapsamında değer gören yaklaşımlardan biri “Çevre Bilinci ve Eğitimi”dir. Ülkemizde bu çalışmalar Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'nun (TÜBİTAK) 2237 Eğitim Etkinlikleri Destekleme Programı ile yürütülmektedir. Bu eğitimler “çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” kavramları çerçevesinde farklı özelliklere sahip olan kişileri bir araya getirerek, disiplinler arası ilişkiler kurarak, düşünen soran, araştıran, sorgulayan kişilerin yetiştirilmesi ile toplum içerisinde farkındalık ve sorumluluk kazandırmayı hedeflemektedir.

1.3 Önem

Araştırma, sanat eğitiminde “çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” konularının Resim-İş Öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilere farkındalık yaratarak çevre bilincinin kazandırılmasını sağlaması bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca, çevre bilinci ve sürdürülebilirlik kapsamında verilen teori ve uygulama çalışmaları ile bilgi sağlaması ve yapılacak olan çalışmalara örnek olması açısından da önemlidir. Günümüzde, ekolojik sistem, sürdürülebilir yaşam ve çevre kavramlarının önemini anlayan ve çözümseyen, yaşanan çevre sorunlarının kişisel değil, küresel boyutunu algılayabilen bireyler yetiştirebilmek; gelecek nesillerimize yaşanabilir bir dünya bırakabilmek için gereklidir. Erten'e göre doğada verilen çevre eğitiminin davranışsal değişime sebep olma başarısı ile kalıcılığı daha yüksektir. (Erten, 2004; Farmer vd., 2007; Ozaner, 2004).

Sanat eğitiminin en önemli özelliklerinden birisi, bireyin düşüncelerini, içsel öngörülerini duygularını somutlaştırarak anlatabilmesidir. Çağdaş sanat eğitiminin temelinde ise, öğrenciyi duygusal, sosyal, bilişsel anlamda destekleyerek kişi de farkındalık yaratabilmeyi hedeflemektedir. Artut'a göre sanat eğitiminin özel amaçlarından farklı olarak, günümüz çevre

sorunlarına da temas etmesi, bireyleri bu konuda geliştirmesi; özenli, duyarlı, sorumluluk sahibi olmalarını sağlamak da amaçlarındandır (Artut, 2002).

Yaşadığımız çağda, yaşanan çevresel problemlerin ağırlıklı nedeni beşeri faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Bu sorunları kontrol altına almak ve insanların bilinçlenmelerini sağlamak için çevre eğitimi büyük önem taşımaktadır. Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik kavramları üzerine verilen eğitim, bir bütün olarak sadece bireysel değil toplumsal olarak da problemlerinin çözümüne odaklı olmalıdır. Bu eğitimi, gelecekte oluşabilecek çevresel felaketlerin önlenmesine yönelik çalışmaları şeklinde de gelecek nesillere aktarabilmelidir.

Atık malzemelerle sanat üretimi, sanatçılar için yeni ve yaratıcı bir ifade biçimi sunmaktadır. Yeni arayışlar çerçevesinde yeni materyallerin de kullanıma yoğunluğu artsa da aynı şekilde eskiden başka işlevleri olan materyallerin de sanat üretiminde, çok yönlü fayda üretecek biçimde kullanılmasına imkân vermektedir. Bu bağlamda yeni ürünlerin eski malzemelerle de üretilebilirliği hem sanayide hem sanatta hem de eğitimde dikkat çekici bir rol almaktadır. Bu tarz çalışmalarda henüz az sayıda sanatçı anılmakta ancak az sayıda olmaları, popülaritelerinin yüksek olmasını sağlamakta; bu sebeple de yaptıkları işlerin, ürettikleri eserlerin çeşitli mecralarda güçlü bir ses çıkarmaları mümkün olmaktadır. Sanatçıların geleneksel sanat malzemelerinin ötesine geçmeleri ve atık malzemeleri kullanarak benzersiz ve ilgi çekici eserler yaratmalarını sağlar. Bu, sanatın evrimine ve gelişimine katkıda bulunur.

Sonuç olarak, atık malzemelerin sanatta değerlendirilmesi hem çevresel sürdürülebilirliği destekler hem de sanatçılara yeni ve yaratıcı ifade biçimleri sunabilir. Bu nedenle, atık malzemelerin sanatta kullanılması hem sanatçılar hem de çevre için kazan-kazan durumu yaratır. Atık malzemelerin sanatta kullanılmasından öte, sanat üretiminde kullanılabilir olması ile yeni bir bakış açısının kapısı aralanmıştır. Bu bakış açısının yaygınlaşması için sanat alanında öğretim görevi sürdüren resim iş öğretmenleri adaylarının, bu becerileri içselleştirmesi ve aktarması geliştirici ve yaygınlaştırıcı olabilir. Bir işletmecilik kavramı olarak ortaya çıkan sürdürülebilirlik, toplumsal dönüşümde yer eden bir bakış açısı olarak ancak sanat ve sanatçılar tarafından yaygınlaştırılabilir.

Atık malzemenin elde edilme maliyetleri oldukça düşüktür. Bu açıdan, pahalı gibi görünen ve sarfiyatı oldukça fazla olan sanat eğitimi de sürdürülebilirlik çerçevesinde olumlu gelişmeler elde etmiş olacaktır. Bu bağlamda, resim iş öğretmenliği adaylarının çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konusunda gelişimlerini sağlamak ve tecrübe elde ederek farkındalıklarını yükseltmek için bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4 Sınırlılıklar

Araştırmanın katılımcıları, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde bulunan Resim - İş Öğretmenliği Bölümü 2.sınıfta okuyan 3. Yarıyıl / RSÖ801(Türkçe) Resim I, C grubunda öğrenim gören 11 öğrenciden oluşmaktadır.

Bu araştırma, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-iş Öğretmenliğinde öğrenim görmekte olan 3.yarıyıl / RSÖ801(Türkçe) Resim I, C grubu öğrencileri ile sınırlandırılmaktadır.

1.5 Tanımlar

Çevre: Biyotik ve abiyotik faktörlerin yani, canlı ve cansız varlıkların belirli bir denge içinde bir arada bulundukları ortamdır (Erten, 2000).

Çevre bilinci: Birey ve toplumların yaşam alanları ve çevreleriyle dengeli, uyumlu ilişkilerde bulunmalarını sağlayacak düşünce biçimidir.

Sürdürülebilirlik: Bir ekosistemin, sistemin, toplumun kaynaklarını aşırı tüketmeden, bozulmadan, kaynaklara aşırı yüklenmeden varlığını sürdürebilme becerisidir. (Cebeci ve Çakılcıoğlu, 2002).

Atık: Kullanıcının işine yaramayan, bir ürünü üretirken de tüketirken de ortaya çıkabilen maddelerin tümüdür (http-1).

Atık nesne: Yararsız, hatta zararlı olduğu için atılan ufak tefek şeylerin hepsi olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2017).

Geri dönüşüm (Re-cycle): Geri dönüşüm: Atıkların yeniden değerlendirilmesi durumudur (http-2).

Ready-Made (Hazır Nesne): “Bir sanat yapıtı olarak benzerleri arasından seçilip değerlendirilmiş, üzerinde bir değişiklik yapılmaksızın kullanılmış ya da üzerinde değişiklik sadece üretim sırasındaki rastlantılara bağlı olarak ortaya çıkmış endüstri ürünü obje.” (Tanyeli, 1998, s. 33)

Upcycling (ileri dönüşüm): Kullanılmaz durumdaki nesnelerin tekrar işlevsel hale getirilmesi işlemidir. Bu sayede sürdürülebilir ve çevre dostu bir yaklaşımla üretilen her ürünün sürekli kullanımı mümkündür (http-3).

Eğitim: Davranışları değiştirme metodudur. Eğitimle bireyde bir kısım davranışların sonlandırılması ya da başlatılması amacıyla sürdürülen sistematik bir yaklaşımdır (Ertürk, 1972).

Çevre eğitimi: Güncel çevresel problemleri bilen ve gelecekte ortaya çıkacak sorunları ön görerek bunlara çözüm üretecek bakış açısını ortaya koyan bireyler yetiştirmek amacıyla yapılan eğitim sürecidir.

Kolaj: Bir resmin bünyesine uygun olarak yapıştırılan çeşitli kâğıt parçaları ya da buna benzer gereçlerle yapılan eser. Diğer bir anlamıyla, çeşitli çağlardan kalan iki yapının birbirine uygun olarak bir araya getirilmesi (Turani, 1993, s.73).

Asamblaj (Birleştirme): Çeşitli öğelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan üç boyutlu sanat yapısı olup, kökeni Kübizmdir (Erzen, 1997, s.249).

2 ALANYAZIN

Alan yazın taraması, üzerinde çalıştığımız sorunun kavramsal çerçevesi ve konu ile ilgili yapılan araştırmaları gözden geçirerek ortaya çıkan sonuçların değerlendirme sürecidir.

2.1 Kuramsal Çerçeve

2.1.1 Çevre nedir? Çevre ile ilgili bazı kavramların açıklamaları

Genel bir tanım yapmak gerekirse Birey ve toplumların yaşam alanları ve çevreleriyle dengeli, uyumlu ilişkilerde bulunmalarını sağlayacak düşünce biçimidir. “Çevre” kavramının geniş tanımı Kent Bilim Terimleri Sözlüğü’nde “Kişiyi etkileyen, özdeksel ve tinsel (maddi ve maddi olmayan) gelişmesini, biçimlenmesini ve yaşamını belirleyen, dirimbilimsel (biyolojik), iklimle ilgili ve toplumsal etkenlerin tümü” şeklinde ifade edilmektedir (Keleş, 2013, s. 14). Çevrede, tüm bitkiler, hayvanlar ve özellikle insanlar birlikte bulunur. Hava, su ve toprak çevrenin fiziksel unsurlarını oluştururken, bitkiler üretici, hayvanlar tüketici, bakteri ve mantarlar ise dönüştürücü biyolojik unsurlarını oluştururlar. (Demirer, 1992; Görmez, 2011; Kışlalıoğlu ve Berkes, 1994).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa’sı 56. Madde ’de tüm bireylerin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı olduğunu, bunu korumanın hem devletin hem de vatandaşların görevi olduğu ifade edilmiştir. 1983 yılında kabul edilmiş olan 2872 numaralı Çevre Kanunu, Madde 2’de bazı kavramlar açıklanmıştır:

Çevre bilinci, bireylerin ve hatta toplumların çevre ile, dengeyi bozmayacak biçimde, minimum etkiye sebep olacak biçimde temas etmeye çabalaması, bunun için sahip olması gereken davranış, tutum ve düşünce şeklidir. Çevreye verilen her zarar, yapılan her etki, hatta her temas mutlaka bazı sonuçlar doğuracaktır. Çevre kirliliği için en kısa tanım olarak, insanın çevreye olan zararı denebilir. İnsan dahil tüm canlıların hayatlarını kötü yönde etkileyen, zarar veren yabancı maddelerin hava, su ve toprağa karışması olayına "çevre kirliliği" adı verilmektedir. Havanın, suyun ve toprağın kirli olması insanlar da dahil, tüm canlıların zarar görmesi, tüm canlıların yaşam alanlarının yaşamsal niteliklerinin azalması demektir. Çevre kirliliğini ortaya çıkaran bazı sorunları kısaca tablodaki gibi sıralanabilir (Erten, 2003; Öztürk, 2013):

Tablo 2.1*Çevre Sorunları, sebepleri ve Sonuçları (Erten,2003; Öztürk,2013)*

Sorun	Sebepleri	Sonuçları
Hava kirliliği	Tüketilen fosil yakıtlar, çöplerin yakılması, radyoaktif ışınlar.	Asit yağmurları, küresel ısınma, ozon tabakasına zarar görmesi, Sis oluşumu.
Su Kirliliği	Aşırı gübreleme, temizlenmeyen evsel ve endüstriyel atık sular, tanker kazaları, kimyasallar, denizlere bırakılan tüm zararlı atıklar.	Akarsuların kirlenmesi, denizde yaşayan canlıların toplu ölümleri, içme sularının kirlenmesi, salgın hastalıkların artması.
Toprak kirliliği	Çöpler ve çöp yığınları, asit yağmurları, gübreleme çalışmaları pestisitler	Topraktaki ağır metal konsantrasyonunun artması, toprağın PH değerinin değişmesi hastalık yapıcılara kaynağını oluşturması, estetiğin bozulması.
Hayvan ve bitki türlerinin ortadan kalkması	Asit yağmurları, yağmur ormanlarını talan edilmesi, monokültür ziraatçılık ve ormancılık, doğrudan bitki ve hayvanların ortadan kaldırma, pestisitler.	Birçok bitki ve hayvan türünü ortadan kalkması, ormanların yok olması, iklimlerin değişmesine bağlı olarak doğal afetleri sürekli olarak artması.
İklimlerin değişmesi	Tropik yağmur ormanlarının yok olması, sınırsız bir şekilde fosil yakıtların tüketilmesi, FKC gazlarını kullanılması.	Sera etkisinin oluşması (küresel ısınma), ozon tabakasından yeryüzüne yani canlılara zararlı ısıların ulaşması.
Çöp sorunları	Tüketim toplumu olma, az kullanıp atma, savurganlık, atıkların yeterli değerlendirilmemesi ve dönüştürülmemesi, eksik geri dönüşüm, eğitim eksikliği.	Enerji ve ham maddesi organına bağlı olarak doğal kaynakların aşırı derecede kullanılması sonucu bu kaynakların tükenme noktasına gelmesi, yeraltı ve yer üstü sularını kirlilikten dolayı kullanılamaz hale gelmiş olması, toprakların çöplerden kaynaklanan zararlı maddelerle kirlenerek verimsizleşmesi ve toprak içinde veya üzerinde yaşayan canlıların tehdit eder duruma gelmesi, havanın kirlenmesine ve salgın hastalıkların oluşmasına neden olması.

2.1.1.1 Sürdürülebilirlik kavramı

Sürdürülebilirlik, günümüz ihtiyaçlarını karşılarken, gelecekteki kuşakların ihtiyaçlarını yok etmeden çevresel, sosyal ve ekonomik çözümler geliştirmeyi ifade etmektedir. Temel kaynakları tüketmeden sürdürülebilir bir gelişim sağlamak amaçlanmaktadır. Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından 1987 yılında hazırlanan Brundtland Raporu'nda "sürdürülebilir kalkınma" kavramı tanımlanmıştır. Bu tanıma göre sürdürülebilir kalkınma gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden bugünün gereksinimlerini karşılamadır. (http-4). Sürdürülebilir kalkınmanın özünde, tüketmeden, zarar vermeden kullan düşüncesi vardır. Doğa, insanların kişisel istekleri ile ortaya çıkan, tüketim arzusu ve bununla birlikte çevreye verdikleri zarar sonucunda büyük bir tahribat görmektedir.

Özellikle Sanayi Devrimi ile başlayan bu süreç, günümüzde de artarak devam etmektedir. Ortaya çıkan bu durum sonucunda bilim ve sanat insanları kötüye giden bu duruma müdahale etmek ve farkındalık yaratmak için çalışmalar yapmaktadırlar.

Çevreyle ilgili büyük, önemli değişikliklere sebep olması açısından 1962'de Rachel Carson tarafından yazılmış olan Sessiz Bahar (Silent Spring) adlı kitap oldukça önemlidir. Bu kitabın çevre ile ilgili bir dönüm noktası oluşturduğu, kontrolsüz zehir ve tarım ilacı kullanımı gibi çevreyi etkileyen tehlikelerle ilgili bir farkındalık ortaya çıkardığı kabul edilmektedir. (http-5). 1960 ve 1970'li yıllarda, yükselen çevreci hareketler, özellikle çevreci örgütlerin, örneğin Greenpeace'in, eylemleriyle çevreyi dünya gündemine taşımaları, bu dönemdeki önemli faktörlerdir. Bu hareketler, çevrenin korunması için eğitim ve farkındalık yaratılmasının önemini vurgulamıştır. Ayrıca, Tüm bu etkenler, ülkelerin çevre konularına ilgi göstermeye zorlanmasına yol açmıştır.

İsveç'in başkenti Stockholm'de Birleşmiş Milletler İnsani Çevre Konferansı (Stockholm Konferansı), 5-16 Haziran 1972'de düzenlenmiş olup, çevre sorunlarına küresel ve bütüncül yaklaşım amaçlanmıştır. Stockholm Konferansı, Türkiye dahil 113 ülkenin katılımı ile Birleşmiş Milletler tarafından 5 Haziran 1972 tarihinde gerçekleştirilmiş, çevre ile ilgili konuların uluslararası boyutta ele alındığı bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Bu konferansta alınan kararlardan biri de 5 Haziran tarihinin her yıl Dünya Çevre Günü olarak kabul edilmesidir. (Türk ve Erciş, 2017). Stockholm Konferansı ile birlikte, çevre sorunları uluslararası gündemin ön sıralarını meşgul etmeye başlamıştır (Larre, 1986: 26-29). Dünya üzerindeki küresel ısınmadan dolayı ülkeler bu konuya tekrar bir çözüm aramak için Birinci dünya iklim konferansını düzenlemişlerdir.

Birinci Dünya İklim Konferansı, Küresel ısınma konusu, 1979 yılında yapılan 1. Dünya İklim Konferansı ile ele alındı. Bu konferansta fosil yakıta olan bağımlılık ve ormanların kaybı sebebiyle atmosferdeki karbondioksit artışının ilerlemekte olduğu ele alındı (Türkeş, 1995'den akt. Şenerol, 2010). 1992 yılında Rio Deklarasyonu ile sürdürülebilirliğin yalnızca çevreyle sınırlı olmadığı, diğer birçok alanda da geçerli olduğu vurgulanmıştır.” (http-12). Bu bağlamda, iklim değişikliği çerçeve sözleşmesi imzalanmıştır.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, 20 Haziran 1992 tarihinde imzaya açılarak 21 Mart 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu süreçte 200 kadar ülkenin ve AB'nin imzaladığı bu sözleşme, insan kullanımına bağlı tüketim sebebiyle ortaya çıkan sera gazı emisyonlarının iklim değişikliği çerçevesinde önlenmesi ve sürecin kontrol altında tutulması hedeflenmiştir. (Akyel, 2009). Konferans sonunda yayınlanan deklarasyonda "ihtiyatlılık ilkesi" tanımlanmış, bu ilkeye göre olası risklerin gerçekleşmesi beklenmeden yetkililerin

gerekli önlemleri alması gerektiği vurgulanmıştır (Şenerol, 2010).

Anlaşmaya göre ülkeler, BM İnsan Çevresi Konferansınca kabul edilen bildirge onaylanmış ve anlaşmanın geliştirilmesi amaçlanarak yeni iş birliği olanakları oluşturulmuş, daha kapsayıcı uluslararası antlaşmalar için çalışılmış ve aşağıdaki iki madde ilan edilmiştir:

- İnsanlar sürdürülebilir kalkınma çabalarının merkezini oluştururlar. İnsanların doğa ile armoni içinde sağlıklı ve verimli bir yaşam sahibi olmak haklarıdır.
- Birleşmiş Milletler Kuruluş Senedi ve uluslararası hukuk kurallarına göre, Ülkeler egemenlik hakları çerçevesinde kendi doğal kaynaklarını kullanır ve çevre politikalarını oluştururlar. Ancak, devletler bu eylemleri sırasında kendi egemenlik sınırları dışındaki bölgelerin ve ülkelerin çevresine zarar vermeme sorumluluğunu da taşırlar (Okur, 2012, s. 202).

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nde sözleşmeyi kabul eden ülkelere birtakım ortak sorumluluklar yüklenmiştir. Bu anlamda ülkelerin ulusal ve bölgesel kalkınmalarına öncelik verilerek her ülkenin kendi özel koşulları ihtiyaçları çerçevesinde insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının azaltılması, iklim değişikliği ve buna bağlı olarak küresel ısınmanın önlenmesi, yaşanabilir bir dünyanın tesis edilmesi için tüm ülkelerin sorumluluk bilinciyle hareket etme önerisinde bulunulmuştur. Bu anlamda mümkün olduğunca yenilenebilir enerji kaynaklarının tercih edilerek fosil yakıtların kullanılma miktarının en düşük düzeye indirgenmesine yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur. İnsan kaynaklı sera gazı salımlarının 2000 yılına kadar 1990 düzeyine çekilmesi hedeflenmektedir (Türkeş, 1999).

Kyoto Protokolü (11 Aralık 1997), 11 Aralık 1997 tarihinde imzalanan Kyoto Protokolü ile taraf ülkeler sera etkisine sebep olan 5 gazın salınımını azaltmayı veya karbon ticareti yoluyla yönetmeyi vadetmişlerdir. Protokol 1997 yılında imzalarsa da 2005 yılında Rusya'nın katılımına kadar asgari şartlar sağlanamadığı için yürürlüğe girememiştir. Kyoto protokolü şu an 160 ülkeni taraf olduğu ve sera gazı salınımı toplamının %55'ini kapsar duruma gelmiş bir uluslararası anlaşmadır. (Okur, 2012, s. 195).

Kyoto Protokolü'nden sonra, uluslararası alanlarda sürdürülebilirlik adına yeni girişimler oluşmuştur. 1998 Buenos Aires Eylem Planı, 2001'de imzalanan Bonn Antlaşması ve Marakeş Antlaşmaları, 2007 Bali Eylem Planı ve 2012'de açıklanan Kopenhag Kriterleri gibi anlaşmalarla Kyoto Protokolü'nde yer alan yükümlülüklerin uygulanabilirliğini arttırmaya çalışmışlardır. Ayrıca Doha'da 2012 yılında düzenlenen iklim değişikliği konferansında Kyoto Protokolünü 2020'ye kadar uzatılmasına karar vermişlerdir. Birleşmiş Milletler İklim Konferansı son olarak 2015 yılında Paris'te toplanmıştır. Konferansın da ana teması atmosfere yayılmakta olan sera gazı emisyonunun en aza indirilmesidir. Ayrıca bu toplantıda protokolün

geçerliliğini 2020 tarihine kadar uzatmıştır.

Sürdürülebilir kalkınma, gelecek kuşaklarla bugünün uygun bir ortamda yaşamasını güvence altına almayı amaçlayan, ekonomik ve sosyal hedefler bütünüdür. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler tarafından sürdürülebilir kalkınma için eğitim konusunda bir vizyon belirlenmiş ve bu alandaki çalışmaları desteklemek için 2005 yılında UNESCO'yu görevlendirmiştir. “Educating for a Sustainable Future” (Sürdürülebilir Gelecek İçin Eğitim) programı UNESCO tarafından hazırlanan "sürdürülebilirlik" temalı bir eğitim programıdır. Bu programla ekonominin doğal kaynakların etkili korunması ve eşit şekilde paylaşılması ile doğrudan ilgili olduğu ifade edilmektedir. (Tanrıverdi, B., S.1,2010). UNESCO, “Sürdürülebilir Kalkınma İçin Sanat Eğitimi” teması bağlamında, sanat eğitimi programlarının geliştirilmesi gibi çalışmalar yürütmektedir. “Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE), 1947 yılında ECOSOC tarafından kurulmuştur. Birleşmiş Milletler’ in beş bölgesel komisyonundan biridir. UNECE'nin temel amacı, Avrupa çapında ekonomik entegrasyonu teşvik etmek ve üye ülkelerin ekonomik, sosyal ve çevresel kalkınmasını desteklemektir (http-7). “Bu amaca ulaşılmasına katkıda bulunacak hedefler şunlardır: Politik, hukuki ve eylemsel çerçevenin SKE’yi desteklemesi; Sürdürülebilir kalkınmanın (SK) örgün, yaygın ve gayri resmi öğrenme aracılığıyla teşvik edilmesi; Eğitimcilerin Sürdürülebilir kalınmayı öğretimlerine dâhil etmesi için gerekli becerilerle donatılması; SKE için yeterli malzeme ve araç-gerecin temin edilmesi; SKE hakkında ve SKE’nin gelişmesi için araştırmaların teşvik edilmesi; UNECE bölgesi içinde her seviyede SKE ile ilgili işbirliğinin güçlendirilmesidir(Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Konseyi (UNECE)). Sürdürülebilir kalkınma için "çevre yönetimi" yaklaşımı kabul edilerek sabit olmayan, dinamik bir faaliyet yürütülmeli, kaynaklar ortaya çıkarılmalı ve bu kaynaklar doğru yatırımlara yönlendirilmelidir. Sürdürülebilir kalkınma için bireysel faaliyetler desteklenmeli, çevre eğitimleri ile bireysel anlayış ve davranışlar değiştirilebilmelidir (Tanrıverdi, 2009). Çevre duyarlılığı ve bilincinin geliştirilmesinin çevresel sorunların çözümü ve azaltılmasındaki öneminin anlaşılmasıyla beraber, çevre eğitiminin sürdürülebilirlik kapsamındaki rolü de ağırlık kazanmıştır (Oğuz, Çakıcı ve Kavas, 2011). Dolayısıyla, çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konusunda farkındalık yaratabilmek çevre eğitimi ile sağlanmaktadır.

2.1.1.2 Çevre eğitimi

Çevre eğitiminin amacı günümüz çevresel problemlerinin çözümü ile gelecekteki olası problemlerin önlenmesini sağlayacak bilgi, beceri, motivasyon sahibi bireyler yetiştirerek dünya toplumunu geliştirebilmektir. (Öztürk ve diğerleri, 1998’den aktaran Çepni, O ve Aksoy B.,

2016, s.61) Bu eğitimi alacak olan bireylere, yalnızca teorik çevresel bilgiler değil; bu bilgileri nasıl kullanacakları, çevresel sorunlara nasıl yaklaşacakları ve nasıl çözüm üretecekleri konularında uygulama imkanı sunulması amaçlanmaktadır. Çevre eğitimi, temelde insanların yaşam kalitesini yükseltmeye yardımcı olurken çevresel sorunları çözen ve önleyen bir süreçtir. (Brause and Wood, 1993'ten aktaran Çepni, O ve Aksoy B.,2016, s.61). İnsanlar, çevre sorunlarındaki küresel yaygınlık sonucu bu konuyu daha çok irdeleyerek hassasiyet göstermektedirler. Çevreye yönelik bir anlayış geliştirmek için bir bütün olarak bakmak gerekirse, bireylerin hem toplumsal hem de kendi çevrelerindeki çevreyi koruma sorumluluğunu almaları beklenmektedir. Örneğin bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları çevresel konular ve sorunlar ele alınmalıdır. Gerçek hayatta yaşadıkları olaylardan yola çıkarak, çevre eğitimi ile ilişkilendirilmelidir. Böylece, öğrenme bağlamsal ve uygulamalı hale gelebilmektedir. Bu süreç, sadece mevcut sorunların çözümüne yönelik değil, aynı zamanda gelecekte ortaya çıkabilecek çevresel tehditlerin önlenmesine yönelik proaktif bir yaklaşımı da içerir. Bu bağlamda, çevre eğitimi, sürdürülebilir bir geleceğin inşasında önemli bir rol oynar. Çevre eğitimi, okul içi ve dışı faaliyetlerin çift yönlü olarak yürütülmesini gerekli kılmaktadır. Zira çevre eğitiminin teorik olduğu kadar pratik çalışmalarla da desteklenmesi gerekmektedir. Bireylerin her biri kendi davranışları yoluyla çevrenin korunmasına aktif katılım göstermeli, aktif sorumluluk almalıdır. (Bozkurt ve Cansüngü, 2002). Bunun için katılımcıların deneyimleri desteklenmeli, aktif bir şekilde öğrenmelerini sağlamalıdır. Bu öğrenmeleri, doğa gezileri ve saha çalışmaları ile destekleyerek, katılımcıların deneyimleyerek öğrenmesi sağlanabilir. Çevre eğitimini verirken, bireyin çevreye karşı olumlu değerlerini ve tutumlarını geliştirmesi amacıyla çalışmalara odaklanılmalıdır. Çevre eğitimi verilirken, özellikle doğal kaynakları koruma, sürdürülebilir üretim, tüketim konuları ve atık yönetimi gibi ana konuları içeren değerlere önem verilmeli ve bireylere aktarılmalıdır.

Sonuç olarak, “çevre” olarak ifade ettiğimiz mekân, insanın değil; yer küredeki tüm canlıların ortak mirasıdır. Bu ortak mirasın kullanımına yönelik ciddi yanlışlıkların ve zarar verici uygulamaların sonlandırılması için ulusal ve uluslararası girişimler yapılmakta ve uyulması gereken durumlar, çeşitli raporlar veya bildiriler şeklinde ilan edilmektedir. Çevre sorunlarını gidermenin en temel yolu da insan müdahalesinin minimuma indirilmesi, idealde ise insanın çevreyle tam uyumlu hale gelmesi görülmektedir. Zaten aksi durum insanın ihtiyaç duyduğu kaynakların da hızla tükenmesine, bu tükenişle bağlı olarak da insanın yaşamsal süreçlerinde aksaklıklar oluşmasına sebep olacaktır.

2.1.1.3 Türkiye’de Çevre Eğitimi

Eğitim, dünya kaynaklarının dengeli kullanılması mücadelesinde kilit bir rol oynayabilir. Sürdürülebilir bir gelecek inşa etmek için, çevre ve sürdürülebilirlik kavramlarını anlayan ve bu kavramları başkalarına aktarabilecek donanıma sahip bireylere ihtiyaç vardır. Bu nedenle, öğretmenlerin bu konularda bilgi ve beceri sahibi olması son derece önemlidir. Çevre eğitimi alan bireylere, çevresel bilgiler aktarılırken, çevre eğitimi ile kazanılacak olumlu tutum ve davranışların kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Türkiye’de, genel olarak çevre eğitiminin yetersizliği istenilen düzeyde olmayıp bu durum yetkililerce de dile getirilmektedir. Yeterli eğitim mecrasının olmaması, olanların aktif kullanılamaması ve toplumun bu konuda yeterli ilgi ve motivasyona sahip olmaması çevre eğitiminin Türkiye’deki temel sorunları arasında görülmektedir. (Çolakoğlu E.,2010, s.161).

Ülkemizde verilen eğitim; örgün ve yaygın bir şekilde verilmektedir. Çevre eğitimi, okul öncesi dönemden üniversiteye son sınıfa kadar farklı zamanlarda öğrenciye uygulanmaktadır. Okul öncesi dönemden üniversiteye dek süregelen örgün eğitimin ülkede arzu edilen seviyeye getirilmesi için yoğun çaba gösterilmektedir. Ülkemizde çevre eğitimi; 2007 yılında uygulamaya başlanan, disiplinler arası yaklaşımla öğretim programında yer almaktadır. Disiplinler arası yaklaşımla ele alınan Çevre Eğitimi, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından orta öğretim kurumlarında özellikle fen bilimleri ve sınıf öğretmenliği derslerinde öğrenciye aktarılmaktadır.

2.1.1.4 Eğitim Programlarında Çevre ve Sürdürülebilirlik Kavramları

2024 Mayıs ayı başında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından duyurusu yapılan “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” başlıklı ilk ve ortaöğretim müfredatında bu konuda değişiklikler göze çarpmaktadır. Bu değişikliklere göre, hayata geçtiği taktirde yeni müfredat çevre ve sürdürülebilirlik kavramları çerçevesinde hazırlanmış bir kısım ders ve içeriğe sahip olacaktır. 3,4,5,6,7,8. Sınıflar için “Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı” müfredat taslağında 1.1. FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI’NIN TEMEL FELSEFESİ VE ÖZEL AMAÇLARI bölümünde sürdürülebilirliği düşünmeye yönlendiren ve sürdürülebilirlikle ilişkili yaşam becerilerini kazandırmaya yönelik konulara yer verilmiş, bu konular ile sürdürülebilirlik bilinciyle kaynakları verimli kullanan, doğaya duyarlı, yerel ve küresel çevre sorunlarına yönelik farkındalığa sahip, çözüm geliştirebilen ve bilişsel farkındalığa sahip bireyler yetiştirmek hedeflenmektedir ([http-8](http://8)).

- 3,4,5,6,7,8. Sınıflar için “Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı” müfredat taslağında “sürdürülebilirlik okuryazarlığı”, “çevresel sürdürülebilirlik” gibi

kavramlar pek çok defa kullanılmıştır (http-9).

- 9,10,11,12. Sınıflar için “Biyoloji Dersi Öğretim Programı” müfredat taslağında “ekosistemlerin sürdürülebilirliği”, “ekolojik sürdürülebilirlik”, “sürdürülebilirlik okuryazarlığı”, “ekolojik ayak izi”, “atık”, “Sıfır Atık Projesi”, “geri kazanım” gibi çeşitli kavramlar ve bunlarla ilgili içerikler ele alınmıştır. (http-10)
- 10. ve 11. Sınıflar için “Felsefe Dersi Öğretim Programı” müfredat taslağında “Çevre ile İlgili Problemler (Çevrenin Tahribatı, Çevre Kirliliği, Küresel Isınma, Sürdürülebilirlik)” konusu ele alınmaktadır. (http-11)

Ayrıca, 2024 yılında yürürlükte olan ortaöğretim müfredatına göre Görsel Sanatlar dersi müfredat metninin 10.3.3.2 numaralı bendinde öğrencilerde çevre bilinci oluşturmak amacıyla çalışmalarında hazır malzeme yerine özellikle atık malzeme kullanmaları istenir. (http-12). Öğretmen yetiştirme programları, çevre ve sürdürülebilirlik konularını müfredatlarına entegre ederek ve öğretmenlere bu konularda gerekli bilgi ve becerileri kazandırarak bu konuda önemli bir fark yaratabilirler. Mevcut durum için uygulanmakta olan müfredat incelendiğinde şu

Tablo 2.2

Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği dersi verecek branşlar

Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği dersini verecek branşlar
Biyoloji Öğretmenliği Biyoloji Bölümü (*) Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü (*) Biyoteknoloji ve Moleküler Biyoloji (*) Coğrafya Öğretmenliği Coğrafya Bölümü (*) Fen Bilgisi Öğretmenliği Fizik Öğretmenliği Fizik Bölümü (*) Fizik Mühendisliği (*) Kimya Öğretmenliği Kimya Bölümü (*) Kimya Mühendisliği (*) Kimya Mühendisliği ve Uygulamalı Kimya Bölümü (*) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
(*) Bakanlık ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) iş birliği ile açılan / açılacak olan Öğretmenlik Meslek Bilgisi Tezsiz Yüksek Lisans Programını ya da Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programını başarı ile tamamlayanlar ile lisans eğitimi sırasında pedagojik formasyon eğitimini kapsayan dersleri alan ve diplomalarının arka yüzünde “Pedagojik formasyon eğitimini tamamlamıştır.” ifadesi bulunanlar.

örnekler görülmektedir (http-13):

- İlköğretim müfredatında “Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği”
- Ortaöğretim müfredatında “İklim, Çevre ve Yenilikçi Çözümler”

dersleri sunulmaktadır. Bunun dışında farklı derslerde de çevre bilinci ve sürdürülebilirlik okuryazarlığı içerikleri derslere entegre edilmiştir. Bu derslerden ilköğretim müfredatında bulunan “Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği” dersini aşağıdaki tablodaki branşların vermesine izin verilmiştir:

Tablo 2.3

İklim, Çevre ve Yenilikçi Çözümler dersini verecek branşlar

İklim, Çevre ve Yenilikçi Çözümler dersini verecek branşlar
Coğrafya Öğretmenliği
Coğrafya Bölümü (*)
(*) Bakanlık ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) iş birliği ile açılan / açılacak olan Öğretmenlik Meslek Bilgisi Tezsiz Yüksek Lisans Programını ya da Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programını başarı ile tamamlayanlar ile lisans eğitimi sırasında pedagojik formasyon eğitimini kapsayan dersleri alan ve diplomalarının arka yüzünde “Pedagojik formasyon eğitimini tamamlamıştır.” ifadesi bulunanlar.

Bu derslerden ilköğretim müfredatında bulunan “İklim, Çevre ve Yenilikçi Çözümler” dersini aşağıdaki tablodaki branşların vermesine izin verilmiştir:

Farklı disiplinlerdeki Biyoloji, Coğrafya, Kimya, Fizik, Fen bilgisi bölümleri ve öğretmen yetiştirme programlarına baktığımızda, çevre ve sürdürülebilirlik konularını müfredatlarına dahil edildiği görülmektedir.

2.1.1.5 Sanatsal Uygulama Temelli Alanlarda Çevre ve Sürdürülebilirlik Konuları

Sanatsal uygulama temelli alanlarda da çevre eğitimi ve çevre okuryazarlığı konusu sanat eğitimi ile dikkate alınıp, çevresel sorunları anlayıp yorumlamaları, sorunlar karşısında çözüm üretebilmeleri öğretmen adaylarından beklenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'na ait “Öğretmenlik Alanları, Atama Ve Ders Okutma Esaslarına İlişkin Çizelge ’de resim öğretmenliği, resim - iş öğretmenliği, resim, geleneksel Türk sanatları, geleneksel Türk el sanatları, görsel sanatlar bölümü, resim ana sanat dalı, heykel, resim - baskı sanatları bölümü, plastik sanatlar bölümü, plastik sanatlar ve resim bölümü, görsel sanatlar öğretmenliği, mesleki resim öğretmenliği bölümleri “görsel sanatlar” branşı altında birleştirildiği, okutacağı derslerin de şu şekilde listelendiği görülmektedir (http-14).

YÖK’ün 2019 tarihli “Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları” listesinde Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı içeriğinde (http-15) yapılan incelemede çevre, sürdürülebilirlik gibi konuların ders olarak ele alınmadığı ancak farklı derslerin içeriklerinde kavramsal olarak anıldığı, bu kavramlar üzerinden bazı kazanımlar elde edilmesi hedeflendiği görülmektedir.

2.1.2 Atık nedir?

"Atık", ortaya çıkışı itibariyle işlevsiz görünen maddeler ve cisimler bütünü olarak görülmektedir. (http-16).

2.1.2.1 Atık Malzemelerin Sanat Tarihindeki Yeri

Çevre eğitiminde atık malzemelerin sanatsal kullanımı konusunu ele aldığımızda 20.yüzyılın ilk yıllarından bu yana ‘atık malzeme’ kullanımı dikkat çekmeye başlamıştır. Bunun sebebi, insanların üretim kabiliyetinin bilinçsizce kullanılması ve ortaya çıkan atık malzeme olgusudur. 20. yüzyıl sanatta farklılıkların ortaya çıktığı bir başlangıç dönemidir. Dünya üzerinde olan kaynakların yetersiz gelmesi, doğal kaynakların tüketilmesi ve insanların kontrolsüz tüketimi sonucunda “atık nesnenin tüketilmesi” önem kazanmıştır.

Sanatta atık malzeme kullanımıyla sanatçılar, modern bir anlayış benimsemişlerdir. Yaptıkları eserlerinin ruhunu izleyiciye hissettirmeye çalışmışlar, izleyicinin bakış açısına yeni bir anlam katmaya başlamışlardır. İnsanların sosyal hayatlarındaki değişimler kültürel başkalaşım sonucunda sanatta da büyük değişimler görülmektedir. Fotoğrafın yaygınlaşması değişimi arttırmış, ama kübizm ve atık malzeme kullanımı, 20. yüzyıldaki akımlar içinde yeni bir biçim dili olmuştur. Yeni bir akım olan "kübizm", adını Louis Vauxcelles adlı eleştirmenin 1908'de Paris'te, İspanyol ressam Pablo Picasso (1881-1973) ile Fransız ressam Georges Braque'ın (1882-1963) ile ilgili yazdığı yazı sonucu almıştır. (Antmen, 2008, s.45). Kübizmin ikinci evresi olan sentetik kübizm ile şekle, dokuya, örüntüye dönüştürerek atık malzemenin sanatta kullanılabileceği algısını ifade etmişlerdir. Sentetik evrede, bir parçalara ayırma süreciyle değil, daha önce var olan öğeler, örneğin bir gazete resimli kâğıt gibi kullanılmış ya da resimsel dokuyu zenginleştirmek için boya ile kum, talaş gibi malzemeler kullanarak yeni bir anlam yaratmışlar.

Görsel 2.1

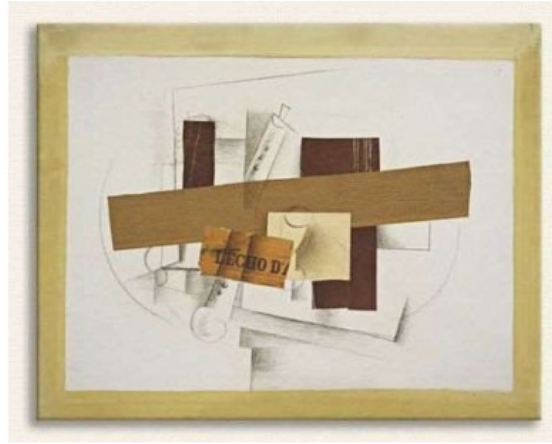
Pablo PİCASSO, Bambulu Örgü Sandalyeli Natürmort, Picasso Müzesi.Paris,1912

Picasso eserlerinde atık malzemeler kullanmış olup, kolaj tekniğine yeni bir boyut kazandırarak assemblaj tekniğinin ilk örneklerini ortaya koymuştur. Bu uygulamalarıyla Picasso kesme, yapıştırma, katlama metotlarıyla üretim yapan sanatçıları etkilemiştir. Sanatçılar bu tekniği öylesine benimsediler ki kolaj gibi görünen resimler bile yapmaya başladılar. Sanatın daha dekoratif olan bu görüntüsü, halk arasında sentetik kübizmi daha önceki kübist üsluplardan daha popüler kıldı. Teknik özellikle Matisse'in eserleriyle doruk noktasına ulaştı ve geç 20.yüzyıl akımlarıyla, özellikle de pop art ile devam etti (Farthing, 2012, s.390).

Görsel 2.2

Braque. Glarnet 71.1X52.1.Modern Art Rint.Paris.1912

Braque da aynı dönemde kesik kağıt parçalarının yüzeye yapıştırılmasıyla oluşan, "papier colle" adlı bir teknikle kendine özgü kolajlar üretmeye başlamıştır. (http-17)

Görsel 2.3

Alexander Archipenko "Standing Woman And Still-Life, Painted In 1919

Kübizm akımı, birçok sanatçıya ilham olmuştur. Bu akımdan etkilenen Archipenko eserlerinde atık malzeme kullanmaya başlamıştır. Kübizmin sonraki dönemlerinde akıma dahil olan Henri Laurens, Rusya'dan gelen Alexander Archipenko ve Vladimir Baranoff Rossine kübizmin buluntu malzemeye ilişkili üç boyutlu kanalı temsil etmişlerdir (Ergür ve Çoban, 2021, s.177).

Görsel 2.4

Jean (Hans) Arp. *İsimsiz (Şans Yasalarına Göre Düzenlenmiş Kareler)*. 1917

Bu akımdan etkilenen sanatçılar, sanat dışı kullanılan atık malzemeleri kendi sanat anlayışlarına göre üç boyutlu şekilde yorumlamışlardır. Atık malzeme kullanımına ilişkin en önemli adımlar Dada akımı, farklı bir tutumla ortaya çıkmıştır. Dada sanatçıları arasında önemli fikirler bu dönemde gelişmiştir.

Hans Arp, resimlerinde atık malzemeleri benimsemiştir. Kolajları ve rölyefleri, tıpkı eşinin dokumaları ürünleri gibi, mutlak spontanlığa ve şansa körü körüne güvene terk edilmeleriyle çağdaş üretimlerden açıkça ayrılıyordu. (Yapı Kredi Yayınları, 1997, s.77). Sanatçı, "Şans Yasalarına Göre Düzenlenmiş Kareler" adlı eserinde, kağıt parçacıklarının rasgele düzeninden kolajlar yapmıştır. Atık malzeme kullanımı ile yerleşik sanat malzemelerinden vazgeçerek, farklı tekniklere yönelmişlerdir. Yaptıkları çalışmalarda rastlantısallığa önem vermişler, kullandıkları atık malzemeler ve tekniklerle yeni ufuklara yol açmışlardır., gelişen sanat karşıtı tavidir.

Marcel Duchamp, 20.yüzyılda geleneksel ustalıklara karşı, sanatçının kontrol işlevinden vazgeçmesi gerektiğini savunmakta idi. Duchamp'ın en belirgin özelliklerinden biri, hazır-nesneleri kullanması olmuştur. Sanatçı atık malzemeleri kullanmasıyla, sanat nesnesinin malzemesi hakkında farklı malzeme ve teknikleri gündeme getirmişti. Dadaizm akımı, fotoğrafla birlikte dijital kolajlara, kolaj çalışmalarına, dekolajlara ve fotomontajların ortaya

ıkmasına sebep olmuştur. Duchamp, ready-made kavramını New York'ta yaratmadıysa da -ilk ready-made'ler (Bisiklet Tekerleği ile şişelik) 1913 ve 1914 'te Paris'te yapılmıştır. Tarihsel anlamda kesin bir yankı uyandıran ready-made 'i 1917 de orada ortaya çıkarmıştır (Yapı Kredi Yayınları,2014, s.70).

Görsel 2.5

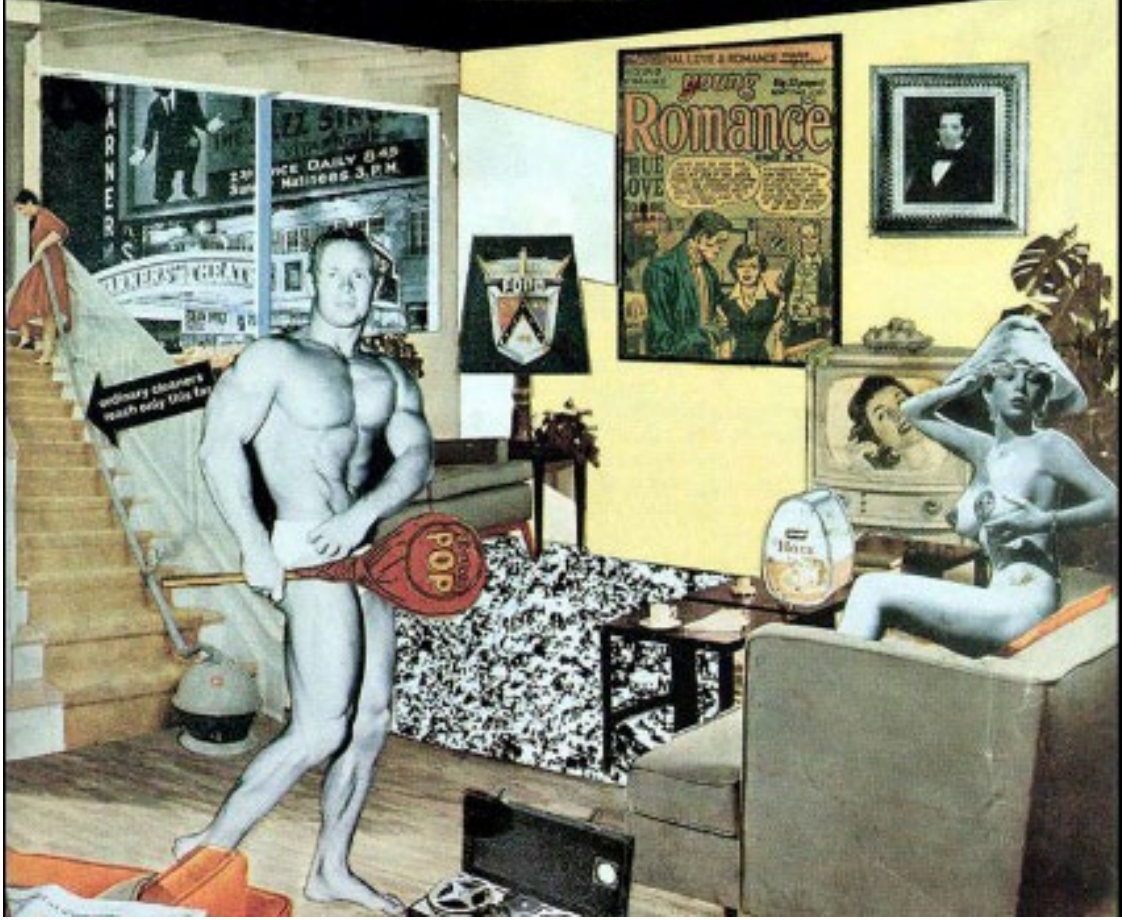
Marcel Duchamp, eşme,1917

1950'li yıllarda ise Pop art akımı ile atık malzeme kullanımı ön plana çıkmaktadır. “pop” sözcüğü görsel sanatlar bağlamında ilk kez Londra'daki Whitechapelb Gallery 'de sergilenen bir çalışma için 1956'da kullanılmıştır (Farthing, 2012, s.485). Bu yapıt, popüler kültür öğelerine göndermeler yapılan bir kolaj çalışmasıdır. Bu kolaj, bilinen sanat kaynakları dışında seçilen hazır motiflerden, batılı insanın yaşam ve düşlerini özetlemekteydi. Yiyecek konserveleeri, ev gereçleri, çıplak erkek ve kadın fotoğrafları, duvarda asılı bir portre ve onu gölgeleyen “Young Romance” romanının kapağı gibi pek çok nesne fotoğrafı ile oluşmuştu. Hamilton, içerik olarak geleneklere aykırı olarak yorumlanmasına karşılık metodoloji ve yöntem olarak gelenekle örtüşmekteydi (Lynton, 2004, s.250). Bu afiş, eseri izleyenler de farklı anlamlar bırakmaktadır.

Görsel 2.6

R. Hamilton, "Bugünün Evlerini Bu Denli Farklı, Bu Denli Cazip Kılan Nedir?", 1956.

Arman(1928), Klein'in sergilediği boş galerinin her tarafını,1960 yılında çer çöple doldurarak dikkat çekmiş, sansasyon yaratmıştır.Arman eserleriyle,Yeni Gerçekçilerin başlıca temsilcisidir.Sanatçı eserlerinde, günlük yaşamdan etkilenererek,sıklıkla hazır nesneleri kullanarak eserlerinin sanatsal nesnelere dönüşmesini sağlamıştır. (Antmen, 2008, s.177-178).

Arman'ın yaptığı eserler, Duchamp'ın Ready-Made'lerinde olduğu gibi günlük yaşamdan seçilmiştir. Yeni Gerçekçilik akımının sanatçıları, kendi hissettiklerini ortaya koyabilecekleri eserler üretmişlerdir.

1960'ların başında ise kavramsal sanatçılar ortaya çıkmaya başlamıştır.1967 yılında Lewitt makalesinde "kavramsal Sanat" terimini kullandı, Terim, minimalizmden kavramsal sanata doğru gelişen süreci işaret ediyordu." (Farthing, 2012, s.500) Kavramsal sanat icraa edilirken sanatçılar atık malzemeler kullanıyor, enstalasyon çalışmaları yapıyorlardı. Müzelerin, sanat galerilerinin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda ideolojik sınırlarını aşmak için de doğada, parklarda, sokakta gerçekleştirdikleri çevre sanatı türünden projeler, izleyiciler için estetikten öte bir zihinsel algılama faaliyeti bakımından kavramsalcılık sınırları içinde değerlendirilir. (Antmen, 2008, s.193).

Performans sanatı (Fluxus) teriminin ilk kez kullanan George Maciunas sayılmaktadır.

Görsel 2.7

Arman, Déchets Bourgeois (detail), 1959

1960'larda "performans sanatı" terimi, eser olarak vücutlarını kullandıkları gösteriler düzenleyen sanatçılar için kullanılmaya başlandı. Her bir gösteri çeşitli eylemler, danslar, müzikler içermesiyle birlikte tekrar edilebilir nitelikteydi. 1960'larda aralarında John Cage, George Maciunas, Yoko Ono, Nam June Paik ve Carolee Scheman'ın da olduğu grup performans sanatçısı, besteci ve tasarımcı "Fluxus Collective" adlı bir oluşumu ortaya çıkarırlar. "Anti-art" yaklaşımını benimseyen grup, ünlü Alman sanatçı Joseph Beuys gibi başka isimlerin de katılımıyla genişleyerek 350'den fazla üyeye ulaşır. Fluxus Kolektifinin amacı, gündelik yaşamı yansıtmak olmuştur. Kullandıkları objeler, konserve kutuları, atık kağıt parçaları, sandalyeler, çeşitli müzik aletleri, fotoğraflar, gibi farklı türden hazır-nesnelerle çok sayıda assemblaj çalışması gerçekleştirilmiştir.

Arte Povera ya da "Yoksul Sanat" akımı, Polonyalı bir yönetmen olan Jerzy Grotowski tarafından ortaya çıkarılmıştır. 1960'ların ikinci yarısında dikkat çekmeye başlamıştır. Bu akımın başlıca özelliği, sıradan malzemeler kullanılarak, tüketim kültürüne karşı çıkmışlardır. Art Povera sanatçılarından, Michalengelo Pistello'nun "Çaputların Venüs'ü" adlı eserinde olduğu gibi atık malzemeyle enstalasyonlar yapmaya başladılar. Roma tanrıçasının heykelini ikinci el giysiler seçerken gösteren bu çalışma, klasik dönemden kalma ikonik bir imgeyi modern toplumun döküntü eşyalarıyla bir araya getiriyordu (Farting, 2020, s.517). Bu

çalışmada, kumaştan oluşan atık malzemelerin yığın şeklinde kullanıldığı görülmektedir.

Görsel 2.8

Venus of the Rags 1967, 1974 Michelangelo Pistoletto

Camlar, gazeteler, dergiler, neon ışıklar, aynalar gibi çeşitli, modern sayılabilecek malzemelerin yanı sıra ağaç dalları, kütükler, toprak, çamur, yaprak ve hatta zaman zaman canlı hayvan dahi kullanan Arte Povera sanatçıları 20. Yüzyıl sanatının hem malzeme çeşitliliğini hem de sanat deneyiminin sınırlarını genişletmişlerdir. (Antmen, 2008, s.213). Bu durum Arte Povera'nın özgün bir akım olarak tanınmasında son derece etkili olmuştur. Arte Povera, farklı amaçlar için malzemelerin özgün özelliklerine işaret ediyordu. Arte Povera sanatçıları için bu özellikleri açığa çıkarmak geleneğe ve düzene ve yapıya meydan okumanın bir yoluydu. Uyumsuz

Görsel 2.9

Mario Merz, Igloos, Milano, 1925–2003

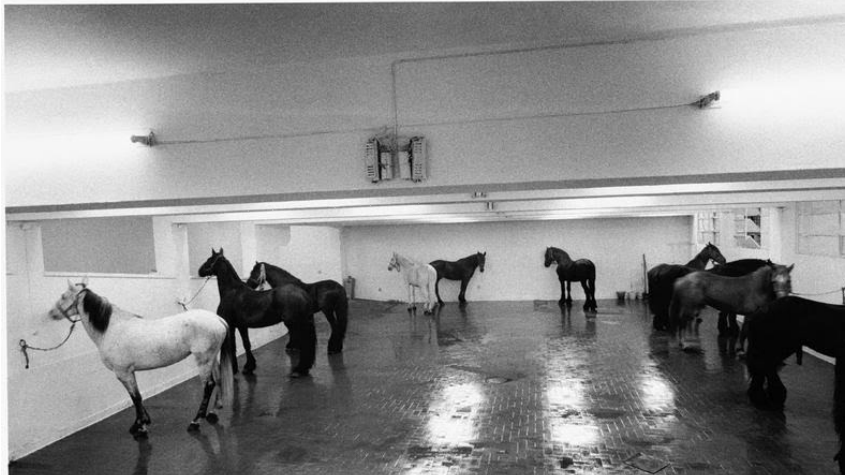

nesnelerin bir araya getirildiği çalışmalar bazen sürrealist yapıtları çağırırsa da bunlar absürt amaçlarla değil radikal bir yaklaşımı birleştiriyorlardı (Farthing, 2012, s.516). Arte Povera sanatçılarından Mario Merz “Nesne Gizle Kendini” adlı çalışması ile, doğanın günlük yaşamı ile oradaki yaşayan halkın günlük yaşamıyla doğal ve yapay malzemelerden oluşan iğlolar yapmışlar. Sanatla bağdaştırarak etkileşim kurmuştur.

Arte Povera akımı doğada enstalasyon teması olarak o dönemde yaygın bir şekilde kullanılmaktaydı. Sanatçılar o dönemde doğayı galerilere taşıdı.ve galerilerde sergiler açmaya başladılar. Merz, “Igloos” adlı sergiden sonra resmi tamamen bırakarak, sanat çalışmalarına enstalasyon yaparak devam etti. 1969 yılında Kounellis'in Roma'da bir galeride gerçekleştirdiği "12 At" başlıklı enstalasyonu, akımın gündemde yer edinmesini sağlayan en sansasyonel yapıtlardan biridir. (Antmen, 2008, s.216). Bu enstalasyon tamamen canlı atlardan oluşturulmuş, izleyiciye farklı bir duygu durumu yaratmak için kullanılmıştır. 1970'lerden sonra Arte Povera grubu, dönemsel müdahalelerden etkilenerek ayrılmışlardır. Daha sonra İtalya'da çıkan başka akımlar ve sanatçılar olsa da Arte Povera etkisini kaybetmemiştir.

Görsel 2.10

Jannis Kounellis, İsimsiz (12 At), 1969

Farklı zamanlarda ortaya çıkan ve birinin diğer sanat akımına zemin hazırladığı sanat akımları, günümüz sanatının ortaya çıkmasına bir zemin hazırlamışlardır. Bu sanat hareketleriyle atık nesnelerin kullanımı çoğalmış, sonraki dönemlerdeki yol gösterdiği söylenmektedir.

2.1.2.2 Atık Malzemelerin Sanatsal Bağlamda Yeri ve Önemi

Atık malzemeler, sanatsal bağlamda hem yaratıcı bir malzeme kaynağı hem de sürdürülebilirlik bilincini artırmaya yönelten bir sanatsal araçtır. Atık malzemeler, ayrıca geleneksel sanat malzemelerine göre daha ucuz ve erişilebilir olabilir. Sürdürülebilirlik bilincini artırmaya yönelik bir fırsat olarak da atık malzemelerin sanatsal üretimlerde kullanılması, kişilerin

çevrenin önemini ve atıkların yeniden değerlendirebilmesine olanak sağlamaktadır. Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konuları üzerine çalışan günümüz sanatçılarından bazıları şunlardır:

2.1.2.3 Atık Malzemeleri Kullanan Günümüz Sanatçıları

Kavramsal sanatın ortaya çıkardığı ve her sanatçının kendine özgü fikirleri ile sanatın içinde atık malzemeler bir sanat objesi haline getirilmiştir. Bu bölümde, atık malzemeleri kullanan günümüz sanatçılarından, ilaç kutuları, bilgisayar parçaları, giysi atıkları, doğal atıklar, kot kumaş giysi atıkları vb. gibi malzemeleri kullanarak farklı bir bakış açısını yansıtan sanatçılar hakkında bilgi verilmektedir.

2.1.2.3.1 Lin Evola Smidt

Lin Evola Smith, Amerikalı bir Çağdaş Sanatçıdır. San Francisco Sanat Enstitüsü ve Güzel Sanatlar Yüksek Lisans derecesine mezun olmuştur. Lin Evola Smith'in ilk tanınan eseri 1994 Rönesans Barış Meleği heykelidir. Bu heykel, eritilmiş atık malzemelerden yapılmıştır. Bu Barış Meleği, tarifsiz zorluklarla karşı karşıya kalsa bile insanlığın barış özleminin somut örneği olarak kabul edilmiştir. Rönesans Barış Meleği 2013'te New York'taki Ulusal 11 Eylül Anıtı ve Müzesi tarafından koleksiyonlarının kalıcı bir parçası olarak kabul edilmiştir ([http-18](http://18)).

Görsel 2.11

Barış meleği heykeli, Lin Enola Smidt, 1994

2.1.2.3.2 Michelle Reader

Michelle Reader, 1997 yılından beri atık malzemelerden sanat eserleri ortaya çıkarmaktadır. Reader, yaptığı eserlerde atık malzemeleri yeniden kullanarak, figür heykeller yapmaktadır. Michelle ayrıca serbest sanatçı eğitmeni olarak galeriler, okullar ve diğer kuruluşlarla çalışırken, aynı zamanda da atık malzemelerden oluşturulan kuruluşlar için özel geri dönüştürülmüş ve sürdürülebilir heykeller yapmıştır. Sanatçı çalışmalarında, günlük

hayatımızda atık malzeme olarak görmediğimiz, bisiklet parçaları, çim biçme makinesi parçaları, alışveriş arabası parçaları, bira fıçısı kaskakları ve piknik masası gibi metal objeleri de kullanmaktadır. (http-19)

Görsel 2.12

Balıkçıl heykeli, 2023, Raleigh UK ,tarafından yaptırılmıştır.

2.1.2.3.3 Raymand Heins

Raymand ikinci dünya savaşı sonrası Fransız sanatının önemli anlarında yer almış, ancak hiçbirinde uzun süre durmamış, sıra dışı ve sınıflandırılmayan bir sanatçıdır. Hains'in çalışmaları dünyayı, altta yatan dilsel çerçeve üzerinden inceliyor ve dilin kendisine tanıdığı yıkım ve yeniden icat özgürlüğünden yararlanılmaktadır. 1949'da Jacques Villeglé ile çalışmaya

Görsel 2.13

Raymond Hains "Günah Başlığı", 1998

başladığı affiches déchirées'in (yırtık posterler) ortaya çıkmasına neden oldu. Her iki sanatçı da eski, yırtık posterlerin parçalarını yakaladı ve bunları büyük ölçekli soyut kompozisyonlara dönüştürerek farklı bir bakış açısı oluşturmuştur (http-20).

2.1.2.3.4 Bernard Pras

Bernard Pras 1952 yılında Roumaziés (Charente)'de doğmuştur. Pras'ın sanat anlayışı, atık nesneleri kullanarak sanat tarihinin önemli başyapıtlarını yeniden üretmektir. Çalışmalarında genellikle sanat tarihinin başyapıtlarını, alışılmışın dışında bir yöntem ile yeniden üretmektedir. Kullandığı malzemeler ve farklı tarzı ile dünya çapında dikkat çekmektedir. Bernard Pras'ın eserlerinde anamorfik sanat örneklerinin ilk sanatçılarından. Anamorfik sanat; görme duyusuyla algılanamayan, ilk bakışta biçimsiz gibi duran fotoğraf, çizim veya nesnelerin doğru açıyla bakıldığı zaman algılanabilmesine denmektedir. Sanatçı bu eserinde Picasso'nun ağlayan kadın resminden etkilenerek bir enstalasyon çalışması yapmıştır (http-21).

Görsel 2.14

"DORA" Enstalasyon, Bernard Pras, 2019

Görsel 2.15

Bernard Pras, 2013

2.1.2.3.5 Yuken TEREYA

Yuken Teruya , 1973 yılında Japonya'nın Okinawa kentinde doğmuştur. Yuken Tereya, 1996 yılında Tokyo'daki Tama Sanat Üniversitesi'nden Güzel Sanatlar Lisans derecesini, 2001 yılında New York Görsel Sanatlar Okulu'ndan Güzel Sanatlar Yüksek Lisans derecesini almıştır. Yuken Teruya, Berlin'de yaşamaktadır. Eserlerinde, tuvalet kâğıdı ruloları, kâğıt alışveriş poşetleri ve kelebek krizalitleri gibi çeşitli malzemelerle çalışmaktadır. Yaptığı tasarımlarda genellikle memleketi Okinawa'nın yaşamını ve tarihini yansıtmaktadır ([http-22](http://22)).

Görsel 2.16

Köşe ormanı- 2003-2009, Tereya, Y.

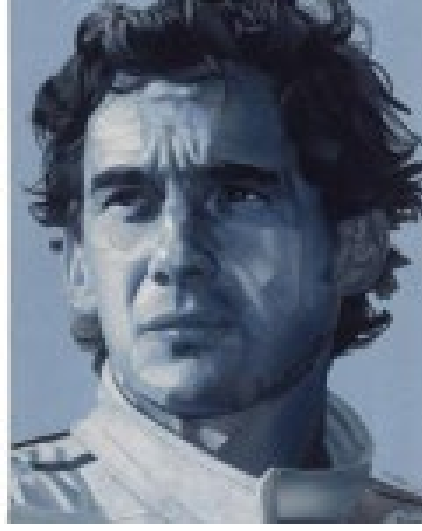
Yuken Tereya, bu çalışmasında; tuvalet kâğıdı ruloları, mıknatıslar, metal çubuklar kullanmıştır. Eserde, filizlenen ve dallanan tuvalet kağıtları bir orman yaratmak için duvara asılmaktadır. Kesilen dallar ve yapraklar kendi güçleriyle ayakta durmaya başlaması gibi izleyiciye bir his uyandırır.

2.1.2.3.6 Ian Berry

1984 yılında Huddersfield, Batı Yorkshire, İngiltere'de doğmuştur. Ian Berry'nin çalışmalarında, ilk bakışta, mavi tonlu fotoğraflar veya çivit mavisi yağlıboya tablolar olduğuna inanmaktadır. Aslında esere dokunma mesafesinde bile, birçok izleyici kot pantolonun birçok katmanına ve tonuna baktıklarını fark edememektedir. Sanatçı genel olarak, eserlerinde atık malzeme olarak kot kumaş parçaları kullanmıştır. Sanatçının portre çalışmalarına örnek olarak, Ayrton Senna Sempre ve Micheal Schumacher eserleri aşağıda yer almaktadır ([http-23](http://23)).

Görsel 2.17

Ian Berry, Ayrton Senna Sempre, Denim Üzerine Denim, (Berry, Ayrton Senna Sempre, 2021)

Görsel 2.18

Ian Berry, Micheal Schumacher, 2019, Denim Üzerine Denim, 120 cm x 120 cm, (Berry, Micheal Schumacher, 2021)

2.1.2.3.7 Ptolemy Elrington

Ptolemy Elrington, İngiltere'de doğmuştur. Seksenlerin ortasında Bradford ve Illkley Community College'da lisans düzeyinde sanat ve tasarım okumuştur. Çalışmalarında, bulunan ve geri dönüştürülmüş malzemelerden doğal formların heykellerini yaratmaya yoğunlaşmıştır. Eserlerinde, alışveriş arabaları, hurda metal ve araba tekerlekleri gibi çeşitli malzemelerle çalışıyor ve bunları çeşitli yaşam formlarına yeniden şekillendirmektedir. Özellikle Jant kapağından oluşturduğu tasarımlar, tamamen geri dönüştürülmüş ve yeniden dönüştürülmüş

malzemelerden oluşmuştur (http-24).

Görsel 2.19

Ptolemy Elrington, Hubcap

2.1.2.4 Türkiye’de Atık Malzemeleri Kullanan Günümüz Sanatçıları

Ülkemizde atık malzeme ile üretilen sanat çalışmaları günden güne artmaktadır. Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik kavramlarının önemi arttıkça, bazı sanatçılar atık malzemeden oluşan eserler ortaya koyarak farkındalık yaratmaya çalışmaktadırlar. Günümüz sanatçılarından bazıları şunlardır;

2.1.2.4.1 Nermin ÜLKER

Nermin Ülker, 1974 yılında Karadeniz Ereğli’de doğdu. 2012 yılında Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Görsel Sanatlar Heykel bölümünü bitirdikten sonra, aynı üniversitede Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Kuramı ve Eleştiri Programı’nda Yüksek Lisans programından mezun olmuştur.

Görsel 2.20

Hane Serisi – İsimli 8, 2018, Dkp Metal Levha Üzerine Elektrostatik Boya, 82x88x54cm

Sanatçı, dördü kişisel olmak üzere otuza yakın ulusal ve uluslararası fuar ve karma sergiye katılmıştır. İstanbul Maslak Atatürk Oto Sanayi Sitesi’nde bulunan atölyesinde çalışmalarına

devam etmekte ve Galata Üniversitesi'nde heykel ve temel tasarım dersi vermektedir (<http-25>).

Görsel 2.21

Hane Serisi – İsimsiz 11, 2018, Paslandırılmış Karbon Çeliği, 62x40x40cm

2.1.2.4.2 Nilgün SALUR

1970 yılında doğmuştur. 1992 yılında Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümünü bitirmiştir. 1995 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Dalı'nda yüksek lisansını tamamlamıştır. 2014 yılında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Plastik Sanatlar Ana sanat Dalı'nda Sanatta Yeterlik programını tamamlayan sanatçı, halen Anadolu Üniversitesi olarak görev yapmaktadır. Ulusal ve uluslararası çok sayıda sergi, konferans ve sempozyumlara katılmıştır (<http-26>).

Görsel 2.22

Tel çalışma, Nilgün Salur

Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksekokulu Uygulamalı Güzel Sanatlar Bölümü Grafik Sanatlar Ana Sanat Dalı Bölüm Başkanı Doç. Dr. Nilgün Salur, insanların doğada ortaya çıkardığı tahribattan ilham alarak "Sürdürülebilirlik ve Geri Dönüşüm Açısından Grafik Tasarım" konulu doktorasını yaparken atık malzeme kullanımına yönelmiştir. Bu kapsamda kumaş, plastik, kâğıt, teneke kutu, metal atıklar gibi geri dönüşebilir nesnelerden nesli tükenmiş veya tükenmeye yüz tutmuş böceklerin figürlerini üretmeye başlamıştır. (http-27).

Salur, öğrendiğinde etkilendiği şeylerden birinin yalnızca yarısı dönüştürülebilen, yılda 370 milyar metal içecek kutusu üretiminin yapıldığını söyleyerek şöyle devam etti: "Bu atıkların suyu ve havayı kirlettiği gibi biyoçeşitlilik adına ekosistemi de bozduğunu fark ettiğimde bir farkındalık oluşturmak istedim. Bunun için de özellikle böcekleri seçtim". İnsanların doğaya verdiği zarar sonucu pek çok böcek türünün neslinin tükendiğini belirten Salur, hızlı tüketim sonucu doğaya verilen zarara vurgu yaparken farkındalık oluşturmak istediğini, bu sebeple metal kutuları dönüştürerek böcekler yaptığını söylemiştir.

2.1.2.4.3 Durul BAKAN

1971 İstanbul Bakırköy’de doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini Anadolu’nun birçok il ve ilçesinde okudum. Farklı farklı alanlarda iş ile faaliyetlerde bulunmuştur43 yaşından beri, doğal malzemelerden heykeller yapmaktadır. Şu an Antalya Konyaaltı’nda ilçesinde oturmakta ve atölye faaliyetlerini gerçekleştirmektedir (http-28).

Görsel 2.23

Denizati

Görsel 2.24
Geyik

Görsel 2.25
Kartal

2.1.2.4.4 Deniz SAĞDIÇ

Sanatçı Deniz Sağdıç 1982 yılında Mersin'de dünyaya gelmiştir. Lisans eğitimini Güzel Sanatlar Fakültesi birincisi olarak tamamlamıştır. Sanatının ilk yıllarından itibaren yağlıboya ağırlıklı olmak üzere heykel, baskı ve gravür gibi çeşitli tekniklerde profesyonelleşti, video ve yeni medya alanlarında da eserler üretmiştir. Yüksek Lisans eğitimini Plastik Sanatlar dalında, birincilik derecesiyle tamamlamıştır.

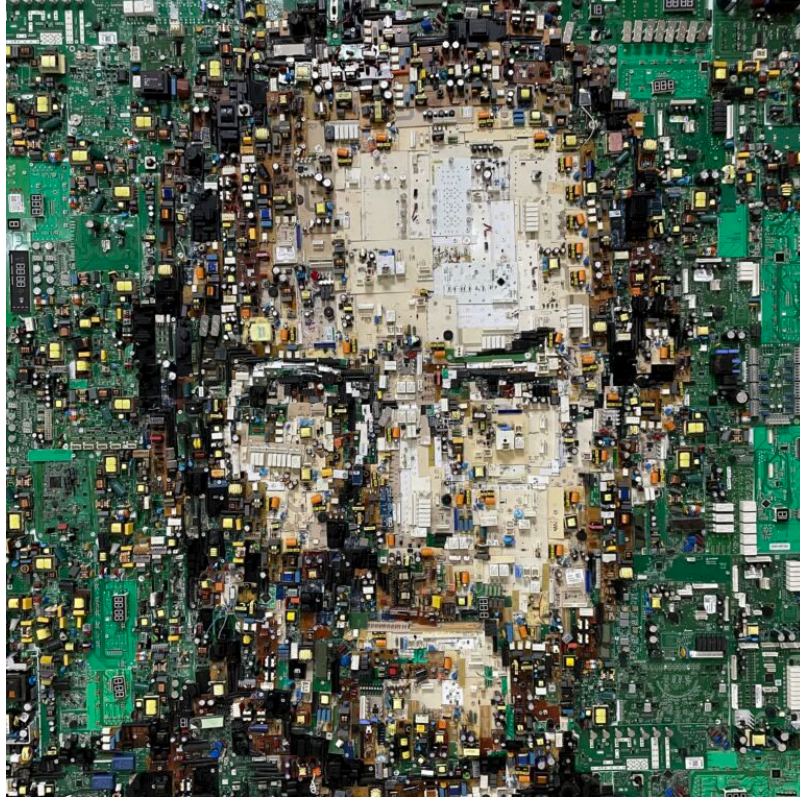
Görsel 2.26

Deniz Sağdıç, Tenim Denim, 2019, 100 cm x 100 cm, (Sağdıç, Başkalaşım, 2019: 33)

"Sürdürülebilir sanat" kavramını işleyen, dünyadaki ilk sanatçı olarak tanımlanan Sağdıç, Ready-ReMade isimli seriyile insan üretimi tüm atık materyalleri kullanmaktadır. Birleşmiş Milletler iklim Zirvesinde (COP27) Türkiye pavilyonun da eserleriyle katılım sağlamıştır. "0 Sıfır Noktası" başlıklı sergisi ile dünyanın farklı noktalarında, halka açık alanlarda izleyicilerine ulaşan Sağdıç, çevreci ve doğa dostu fikirlere ilham olmasını amaçladığı projeler gerçekleştirmiştir. Kurucusu olduğu Sürdürülebilir Sanat Evi'nde sosyal sorumluluk projeleri ve çeşitli kurum iş birlikleriyle sürdürülebilirliğe dikkat çekmiştir (<http-29>). Sanatçının atık malzemelerden oluşan birçok eseri bulunmaktadır.

Görsel 2.27
Adam

2.1.2.4.5 Rüçhan KEÇECİ

Rüçhan KEÇECİ 1972 yılında Malatya da doğmuştur. 1991 yılında İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-iş Eğitimi bölümüne girmiştir. 1995 yılında Grafik Ana sanat Dalından mezun olmuştur. 1999 yılında İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim-iş Eğitimi alanında Yüksek Lisans yapmıştır. 1995-2001 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı birçok il ve okullarda Resim öğretmeni olarak görev yapmıştır. 2004 yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-iş Eğitiminde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. Halen aynı bölümde Anabilim Başkanı olarak görevini sürdürmektedir.

Ulusal ve Uluslararası ödüller alan sanatçının birçok belgeselleri, kısa filmleri yer almaktadır. Sanatçının eserleri, sanatı ve hayatı uluslararası dergilerde makale olarak yayımlanırken yine aynı konu Yüksek Lisans Tez konusu olarak çalışılmaktadır (<http-30>).

Sanatçı metal atık malzemelerden heykel yapma fikrini benimsemeden önce bir süre klasik heykel malzemelerinden yola çıkarak eserlerini oluşturmuştur. Keçeci'nin, özellikle atık metal ürünleri değerlendirdiği, sosyal sorumluluk bilinci içerisinde bu atık malzemeleri alıp işlediği ve sanat eserine dönüştürmeye çalıştığı gözlenmiştir. Bu durum kendisini, heykel için üretilen hazır malzemeyi kullanan olarak değil, atık hale gelen metal parçasına yeni bir statü kazandıran,

sanatı sanat için ele alırken toplum için üreten, işleyen ve değerlendiren biri haline getirmiştir (Demirci, Katıracı, ve Adam, 2017, s.1653).

Görsel 2.28
Çalışma

Görsel 2.29
Çalışma

2.1.3 İki boyutlu sanatsal çalışmalarda kullanılan teknikler

Atık nesnelerle yapılan sanatsal çalışmalarda kullanılan teknikler-kolaj, dekolaj, assemblaj kavramları geri dönüşüm (recycle) yöntemi, ileri dönüşüm (upcycle) yapılan tüketime karşı

atıkların tekrar kullanımı için bir çözüm olmaktadır. Teknikler şöyledir:

2.1.3.1 Kolaj

TDK'ya göre bu kelimenin anlamı “kesip yapıştırılarak bir araya getirilmiş nesne” şeklindedir. Neredeyse malzeme ayırt etmeksizin her türlü hazır materyalin genel amacı dışında bir bağlamda kurgulanarak kullanılmasıdır (Ergün, 2012, s.5).

2.1.3.2 Dekolaj

Kökeni Fransızca olan “d collage” terimi dilimize “sökmek”, “ ıkarmak” olarak çevrilebilmektedir. Dekolaj duvarlara üst üste yapıştırılmış afiş ya da benzerlerinden koparılan parçalarla yapılmış bir tür kolaj tekniğı olarak tanımlanabilir. Temelde kolajın tersi olan dekolaj, orijinal bir görüntünün öğelerini kesmeyi veya yırtmayı içeren bir sanat tekniğıdir. Soyut bir dekolajda, bir sanatçı önce bir yüzeyle kâğıt katmanları ekleyebilir ve ardından soyut bir kompozisyon oluşturmak için çeşitli katmanların parçalarını çıkarmak için bazı araçları veya ellerini kullanabilir. Benjamin Buchloh'a göre (1991: 108), dekolaj terimi 1930'larda birçok dekolajcının atası olarak kabul edilen ikinci nesil Sürrealist sanatçı/şair L o Malet tarafından icat edilmiştir. ([http-31](http://31))

2.1.3.3 Asemblaj

Kolaj tekniğinin 3 boyutlu olarak yapılmış halidir. Jean Dubuffet'in doğıal malzemelerden ve atık malzemelerden oluşturduğı kompozisyonlara doğırudan asemblaj tekniğı olarak yaklaştığı bilinmektedir (Yılmaz, 2015, s.185-197). Kübizmin öncülü olduğı asemblaj tekniğı önce Picasso, Braque, Kurt Schwitters tarafından kullanılırken daha sonraları Joseph Beuys, Karel Appel, Robert Rauschenberg, Joseph Cornell tarafından geliştirilmiştir. Asemblaj, herhangi kullanım amaa larıyla üretilmiş çeşitli malzemelerin yeni bir düzenle bir araya getirilmesiyle oluşturulmaktadır, boyama, yontma ve resim yapma gibi yöntemlere yer verilmez.

Asemblaj teriminin 1953'te ilk kez Jean Dubuffet tarafından kullanılmasını takiben 1961'de Peter Selz ve William Seitz tarafından New York Modern Sanatlar Müzesi'nde gerçekleştirilen “The Art of Assemblage” (Asemblaj Sanatı) sergisiyle nihai karşılığına ulaşılmıştır. (Yılmaz, 2012, s.113-127). Kübist kolaj çalışmalarıyla ilk defa sıradan, günlük hayatın parçası malzeme ve nesneler sanat üretiminde kullanılmaya başlamıştır ([http-32](http://32)). Günümüzde, Plastik sanatlar alanlarında, özellikle de Heykel sanatında hazır nesne kullanımının artışı asemblaj tekniğıyle yaygınlaştırmıştır.

Assemblaj tekniğı farklı atık malzemelerle sanatsal üretimler gerçekleştirmekle öğrencilerin hayal gücünün sınırlarını genişleteceğı ve yaratıcı düşünmeye, muhakeme etmeye,  z m

üretmeye sevk edeceği için önemli bir uygulama olarak değerlendirilmektedir. (Uz, 2023, s.1082-1094.)

2.1.3.4 Geri Dönüşüm (Recycle)

Kullanılarak işlevini tamamlamış olduğu düşünülen eşyaların tekrar kullanılabilir hale getirilmesi işlemidir. Kendi içerisinde üç kavrama daha sahiptir: Recycle, upcycle, downcycle. *Recycle*; Yapılan ürünlerde ilk üretim işlevine benzer kullanımlar, *Upcycle* ; yüksek işlevli, *downcycle* ;düşük işlevli tasarımlarda kullanımlara geçilmesi de mümkündür. (http-33)

2.1.3.5 İleri Dönüşüm (Upcycling) Nedir?

Günlük hayatımızda pek çok eşyamızı, çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak için satın alır ve kullanmaktayız. Kullanılan her ürün belli bir kullanım ömrüne sahiptir. Ömrünü doldurmuş ürünlerin atık tesislerinde toplanıp tekrar kullanıma sunulması gibi, ürünün farklı bir amaçla tekrar kullanımı da mümkündür.

Atık olarak kabul edilen malzemelerin bir takım işlemten sonra yeniden kullanıma kazandırılması ile "ileri dönüşüm" sağlanmış olur. Bir nevi geri kazanım, yeniden kullanım olarak düşünülebilecek olan ileri dönüşüm, zaten kullanılmış olan malzemelerin tekrar işlenmesini gerektirir. Bu sayede hem bireyin hem de çevrenin korunmasında önemli bir rolü vardır. (http-34).

2.2 Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik kavramına ilişkin İlgili Araştırmalar

Salur (2014) “Sürdürülebilirlik ve Geri Dönüşüm Açısından Grafik Tasarım” başlıklı yüksek lisans tezinde; sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm kavramlarına yönelik kapsamlı bir bakış açısının sağlanması amaçlanmaktadır. Çalışmada, sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm sistemi ile yakından ilişkili olan “ekoloji” ve “yeşil imajı” açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda, Türkiye’deki pek çok akademik kurumun tasarım eğitimi verirken sürdürülebilirlik kavramını yeteri kadar akademik programlarına dahil etmedikleri ortaya çıkmıştır. (Salur, 2014, s.170).

Mamur ve Köksal (2016) “Görsel sanatlar dersi öğretim programının sürdürülebilir kalkınma eğitimi bağlamında incelenmesi” adlı makale incelemesinde; Türkiye’de ilköğretim 1. Ve 2. kademedeki öğrencilerde Görsel Sanatlar Derslerinin 2014 yılında güncellenen programının sürdürülebilirlik düzeylerinin gelişmesine katkısı araştırılmaktadır. Çalışma sonucunda, eğitim programının temel amaçlarını kapsayan unsurlardan eleştirel düşünme, doğayla uyum ve sürdürülebilirliğe katkı sağlama gibi konularla sürdürülebilir kalkınma eğitimi destekleyecek şekilde hazırlanmasına rağmen, özellikle sürdürülebilir ekonomi ve sürdürülebilir çevre

konusuna odaklanarak yeniden planlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Oğuza, Çakıcı, Safiye Kavas (2011) “Yüksek öğretimde öğrencilerin çevre bilinci” adlı yüksek lisans tezinde, üniversite öğrencilerinin çevre bilincine yönelik tutumlarını ve çevre sorunlarına ilişkin davranışlarını incelemektedir. Araştırmada, 750 üniversite öğrencisi üzerinde anket uygulanmıştır. Sonuçlar, öğrencilerin çevre bilincine yönelik tutumlarının ve çevre sorunlarına karşı davranışlarının orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin çevre bilinci konusunda aldıkları derslerin ve eğitimlerin etkisi de araştırılmış ve bu eğitimlerin öğrencilerin çevre bilinci ve sorunlarına karşı tutumlarında olumlu etkiler yarattığı belirtilmiştir.

Helvacı (2015) “Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci Düzeylerinin Belirlenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde; geleceğin görsel sanatlar öğretmeni olacak Resim İş Öğretmeni adaylarının çevre bilinci düzeylerinin belirlenmesi ve bu bilinç düzeyinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada 2014-2015 eğitim öğretim yılında Gazi Üniversitesi ve Kastamonu Üniversitesinde eğitim alan 278 resim iş öğretmenliği öğrencisinin görüşüne başvurulmuştur. Nicel araştırma desenlerinden tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, görsel sanatlar öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeylerinin yeterli seviyede olmadığı, çevre eğitimi almış olmalarına karşın küresel bir sorun olan çevre eğitiminde eksik görüldüklerini ve buna göre çevre eğitimi çalışmaları yapılması gerekliliğine vurgu yapmıştır (Helvacı, 2015).

Uzun (2017) “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci Ve Çevresel Duyarlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Niğde İli Örneği)” adlı tez çalışmasında; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre bilinci ve çevresel duyarlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma, Türkiye'nin çevre sorunlarına değinmekle birlikte çevre, çevre türleri, çevresel sorunlar gibi kavramı da açıklamış, Türkiye ve dünyada görülen başlıca çevresel sorunlar hakkında da bilgi vermiştir. Araştırmanın çalışma grubu, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi'nde sosyoloji bilgileri öğretmenliği bölümünde okumakta olan 262 öğrenciden oluşmaktadır. Bu çalışmanın sonucunda katılımcıların çevre bilinci ve duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğu; cinsiyet, babanın eğitim durumu, ikamet edilen yer gibi değişkenlerin de katılımcıların çevre bilinci ve sosyal duyarlılık düzeylerinde etkili değişkenler oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Uzun, 2017).

Karataş (2013) “Çevre Bilincinin Geliştirilmesinde Çevre Eğitiminin Rolü ve Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği” adlı doktora tezinde, çevre eğitiminin önemini vurgulayan, Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin çevre bilinci konusundaki farkındalıklarını, tutumlarını ve davranışlarını ölçmek için yapılan bir araştırmaya dayanmaktadır. Bu araştırma kapsamında, öğrencilerin çevre bilinci konusundaki bilgi

düzeyleri, çevre sorunlarına karşı tutumları ve bu sorunlarla ilgili olarak ne tür eylemlerde bulundukları ölçülmüştür. Ayrıca, çevre bilinci konusunda farkındalığı artırmak için öneriler sunulmuştur. Tez, eğitim fakültelerinde çevre bilinci eğitiminin önemine dikkat çekerek, öğrencilerin çevreye duyarlılık ve sorumluluklarını artırmak için çevre eğitimi uygulamalarının geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Ortaer (2022), “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci Duyarlılıklarına İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı tezinde, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümünde öğrenim görmekte olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre bilinci duyarlılıklarının, çeşitli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim bahar yarıyılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında öğrenimine devam etmekte olan 156 sosyal bilgiler öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının çevresel davranışlara yönelik ifadeler ve çevre duyarlılığına yönelik ifadeler boyutunda dördüncü sınıf öğretmen adaylarının birinci sınıf öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde çevre bilinci duyarlılığına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Ortaer, 2022).

Karademir (2016) “Eğitim Fakültelerinin Yapılandırılması Sürecinde Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci ve Öz yeterliklerinin Belirlenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, Türkiye’deki eğitim fakültelerinin yapılandırılması sürecinde öğretmen adaylarının çevre bilinci ve öz yeterliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, çevre bilinci ölçeği ve öz yeterlik ölçeği kullanılarak 240 öğretmen adayı üzerinde veri toplanmıştır. Elde edilen veriler, öğretmen adaylarının çevre bilinci ve öz yeterlik düzeylerinin orta seviyede olduğunu göstermiştir. Ayrıca, öğretmen adaylarının çevre bilinci düzeyleri ile öz yeterlik düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, eğitim fakültelerindeki öğretim programlarının, öğretmen adaylarının çevre bilinci ve öz yeterliklerini artırmaya yönelik olarak düzenlenmesi gerektiği önerilmiştir.

Keser (2008), “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Çevreye Karşı Tutumları” başlıklı araştırmanın amacı, ilköğretim fen bilgisi öğretmen adaylarının çevreye yönelik bilinçleri ile okudukları sınıfın ve cinsiyetlerinin ilişkisini incelemektir. Araştırma grubunu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde 2006-2007 öğretim yılında eğitim gören 84 erkek ve 144 kız, toplam 228 katılımcı öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının çevre bilincinin, aldıkları çevre derslerinden olumlu etkilendiğini ortaya koymuştur (Keser, 2008).

Karakoyun, Uzun (2022), “2011-2022 Yılları Arasında Çevre Eğitimi ile İlgili Yayımlanan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi” adlı makale çalışmasında, yayımlanan lisansüstü tezleri incelemişlerdir. Çalışma kapsamında toplam 103 tez incelenmiş ve tezlerin konu, yöntem, veri analizi, sonuçlar ve öneriler gibi bölümleri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, lisansüstü tezlerinin çoğunlukla fen eğitimi, ilköğretim, öğretmen eğitimi ve sürdürülebilirlik konularında olduğu görülmüştür. Ayrıca tezlerin çoğunun nitel araştırma yöntemlerini kullandığı ve verilerin genellikle anketler ve mülakatlar yoluyla toplandığı belirlenmiştir. Araştırmacılar, çevre eğitimiyle ilgili lisansüstü tezlerinin çeşitlendirilmesi ve farklı disiplinlerde daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğunu önermektedirler.

Karabal (2019), “Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı araştırma, fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre bilinci düzeylerini etkileyen faktörleri ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, tarama modelinde tasarlanmış olup, çalışma grubunu Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’nde 2017-2018 öğretim yılı bahar döneminde öğrenim görmekte olan Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak “Çevre Bilinci Ölçeği” (ÇBÖ) kullanılmıştır. Araştırmanı çalışma grubu, 2017-2018 öğretim yılı bahar döneminde Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’nde fen bilgisi öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. “Çevre Bilinci Ölçeği” ile nicel veri toplanmıştır. Bu araştırma ile fen bilimleri öğretmen adaylarının çevreye yönelik tutumlarının, çevre dostu davranışlar sergileme düzeylerinin, çevreye yönelik bilgi düzeylerinin ve çevre bilinci düzeylerinin yüksek-orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çevre dostu davranış sergileme durumu ile olumlu tutumun, çevreye ilişkin bilgi düzeyi ile pozitif yönlü korelasyon olduğu görülmüştür. Araştırmaya göre katılımcıların aynı değişkenler ile cinsiyetlerinin, yani cinsiyetlerine bağlı olarak çevreye karşı tutum, davranış ve bilinçleri üzerinde görünür bir etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. (Karabal, 2019).

Kayahan ve Çevik (2018) “Çevre Bilinci Bağlamında Sürdürülebilir Sanatsal Dil” adlı makalesinde, sanatsal üretim sürecinde çevre bilinci ve sürdürülebilirlik sorunlarını, sanatçıların sanatsal bakış açısı ile nasıl yorumlandığını ele almaktadır. Sanatçılar malzeme seçimleri ve üretim yöntemleri bakımından yaptıkları çalışmaları, çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konusunda tekrar ele almaktadır. Sonuç olarak, plastik sanatlardan endüstri ürünlerine kadar, yaşadığımız çevreyi korumayı amaçlayan birçok sanatçı ele alınmış, eserlerini sanatsal bir dil olarak kullanmışlardır. Bunun sonucunda, evrensel bir çevre bilincinin sağlanması ve korumasından söz edebilmeyi amaçlamışlardır. Uluslararası birçok kuruluş bünyesinde de projeler yapılmakta çevre bilincinin artırılması için çözümler aranmaktadır.

Yiğit (2019), “Sürdürülebilir yaşam için geri dönüşüm eğitiminin 8. sınıfların çevre bilincine etkisi” yüksek lisans tezinde, sürdürülebilir bir dünya için geri dönüşüm eğitimi uygulamalarının 8.sınıf Fen Bilimleri dersinde öğrencilerinin çevre bilinci, tutumları ve davranışlarındaki değişimin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu tezin çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında öğrenim görmekte olan 8.öğrencilerinden toplam 60 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma, kontrol ve deney grubu olmak üzere iki gruptan oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda sürdürülebilir hayata dair geri dönüşüm eğitimi uygulamalarının, öğrencilerin çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında etkilerinin arttığı ve araştırmanın amacına uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Candaş (2018) “Doğa Koruma Merkezine Gelen Gönüllülerin Çevre Bilinci Durumlarının Belirlenmesi” başlıklı betimsel çalışması ile doğa koruma merkezlerinde gönüllü olarak çalışan bireylerin tanınması değerlendirilmesi ve çevre bilinçlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma verisi hem nicel hem nitel tekniklerle çözümlenmiş olup, DEKAMER adlı doğa koruma merkezi bünyesinde 2016 yaz döneminde görev alan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 30 gönüllü katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya göre katılımcıların çevreci davranışlarında annelerinin ve öğretmenlerinin etkili rol oynadığı sonucu elde edilmiştir (Candaş, 2018).

Uyanık (2021), “Fen bilgisi ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sürdürülebilir çevre ile ilgili tutumlarının incelenmesi” *adlı* yüksek lisans tezinde, Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sürdürülebilir çevre ile ilgili tutumlarının değişime uğrayıp uğramadığını araştırmaktır. Araştırmayı, 2018-2019 ve 2019- 2020 eğitim öğretim döneminde eğitim görmekte olan Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretmen adayları oluşturmuştur. Anket uygulaması ile 18 üniversite ve 4278 katılımcıyla gerçekleşmiştir. Araştırmanın sonucunda, katılımcılardan alınan sonuçlara göre, çevre tutumu yüksek olan sonuç ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonucunda toplanan verilere göre, katılımcılarda farklılıklar görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre, çevre tutumu ile ilgili olumlu öneriler de sunulmuştur.

Cengiz (2022) “Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci Düzeyinin Belirlenmesi” adlı çalışma, öğretmen adaylarının çevre bilinci konusundaki durumlarının sebeplerinin ortaya çıkarılması amacıyla, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi’nde ve Hacettepe Üniversitesi’nde fen bilgisi, matematik (ilköğretim) ve sınıf eğitimi branşlarında öğretmenlik eğitimi alan toplam 904 öğrenci ile yapılmıştır. 904 öğrenci ile yapılan anket çalışmasına ek olarak bunlar arasından 50 gönüllüyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Buna göre hem nitel hem de nicel yöntemlerle elde edilen veriler birlikte ele alınarak sonuçlar değerlendirilmiştir. Bu çalışmada, öğretmen adaylarının çevreye dair bilgisinin, çevreye yönelik tutumlarının ve çevre

dostu davranışlarının çevre bilincinin gelişinde etkisi olduğu belirlenmiştir (Cengiz, 2022).

Yağlıkara (2015), “Okulöncesi dönem çocuklara çevre bilincinin kazandırılmasında fen ve doğa etkinliklerinin etkileri konusunda öğretmenin performansı” adlı yüksek lisans tezinde, okul öncesi eğitiminde çevre bilinci etkinliklerinin etkileri konusunda öğretmen görüşlerinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim programlarındaki çevre bilinci konularının öğretmenler tarafından anlaşılıp anlaşılmadığını, öğretmenlerin çevre bilinci farkındalığına olan etkisini belirlemektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmış ve 24 anasınıfı öğretmeniyle görüşülmüştür. Araştırmanın sonucunda, çevre bilinci etkinliklerinin okul öncesi eğitim programlarına dâhil edilmesinin öğretmenlerin çevre bilinci farkındalığını artırdığını göstermiştir. Bu nedenle, okul öncesi eğitimde çevre bilinci etkinliklerinin uygulanmasının önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Mamur (2017) “Sanat Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Çevre Eğitimi Üzerine Bir Çalışma” başlıklı makalesinde; sanatın etkisiyle çocukların kendilerini, toplumsal çevrelerini ve doğayı tanımalarını sağlamaya yönelik etkinliklerin çocukların alacağı çevre eğitime katkısını incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcıları, farklı sınıf düzeyinde okuyan 20 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın bulguları, sürdürülebilirlik kavramı, sanat etkinlikleri ile atık malzemelerin yeniden kullanılması ve çevre kirliliğine dair farkındalığın arttığı görülmüştür. Araştırma sonunda sürdürülebilirlik kavramı, sanat etkinlikleri ile çevre bilinci üzerine yeni fikirlerin ve değerlerin keşfedilmesi konusunda öğrencilere katkı sağladığı görülmüştür. Öğrencileri doğal çevrenin yanında kültürel çevrelerini tanıma, sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Bu bağlamda, öğrencilerin çevre bilinci konusunda farkındalıklarını artırmak ve sürdürülebilirlik hedeflerine katkıda bulunmak için etkili bir araç olabileceğini göstermektedir.

Köse (2024)’nin “Gıda ambalaj tasarımında sürdürülebilirlik ve artırılmış gerçeklik kullanımı.” Adlı yüksek lisans tezinde, sürdürülebilir ambalaj tasarımının önemini ve artırılmış gerçeklik (AR) teknolojisinin bu süreçteki rolünü incelemiştir. Bu araştırma ile, çocuklara yönelik bilgilendirme stratejileri geliştirilmesini amaçlamışlardır. Ürün olarak sürdürülebilirliği desteklemek için, organik kahvaltılık gevreği ambalajı tercih etmişlerdir. Özellikle 12 yaş altı çocuklara hitap eden bu ürün ambalajı, alışverişi gerçekleştiren ebeveynler ve ürünü tüketen çocuklar göz önüne alınarak oluşturulmuştur. Araştırma Tüketicilerden kaynaklanan atık sorunlarını da ele almaktadır. Çocukları eğlendiren oyunlaştırma ile ambalaj atıklarının çevresel zararı hakkında bilgi verilerek daha duyarlı nesiller yetiştirilmesi desteklemiştir. Araştırma sürecinde, tüketicilerin ambalajların dönüşümü hakkında bilgi eksikliğine sahip olduğu ve bu nedenle dönüştürülebilir ambalajların atık olarak atıldığı belirlenmiştir. Araştırmanın

sonucunda, öğrencilerin sanat eğitiminde sürdürülebilirlik ve çevre bilinci konularında farkındalığını artırarak, güzel tasarımlar yaratılabileceğine dair fikirler geliştirmişler, çevre bilinci konusunda ve gelecek üzerine iyi bir dünyada yaşamaya dair tutumlar göstermişlerdir.

Çeliker (2024) “5-6 yaş okul öncesi çocuklarda atık pillerin değerlendirilmesi ve çevre bilincinin kazandırılması.” Adlı yüksek lisans tezinde, okul öncesi dönemde çocuklara geri dönüşüm ve çevre bilincinin kazandırılmasını amaçlamaktadır. Bu araştırmada, okul öncesi eğitim planlarının çevre bilinci konularında yetersiz olduğunu düşünülmüş, yaş gruplarına uygun bir aylık ekolojik eğitim planı geliştirilmiştir. Bu plan bir anaokulunda uygulanmış ve 5-6 yaş grubu çocukların geri dönüşüm bilincinin arttığı gözlemlenmiştir. Yapılan eğitimlerin sonrasında ise çocukların geri dönüşüm süreçleri ve atık pillerin çevresel etkileri hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Çocukların geri dönüşüm konusundaki kelime ve cümle sayılarında artış ve daha net ifade yetenekleri kazanıldığı görülmüştür.

Özdemir (2023) “Disiplinler üstü Çevre Eğitim Programının Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Bilincine Etkisi” adlı doktora teziyle disiplinler üstü bir yaklaşımla hazırlanan çevre eğitim programının öğrencilerin çevre bilincine etkisini incelemiştir. Araştırmanın katılımcılarını 2021-2022 eğitim öğretim yılında, bir kamu ortaokulunda öğrenim görmekte olan, uygun örneklem metoduyla seçimleri sağlanmış 5, 6, ve 7. sınıf öğrencileri oluşturmuş olup katılımcılara farklı branş öğretmenleri tarafından uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 9 ay süreyle, 7 temaya dağıtılmış 63 etkinlik uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda çevre eğitiminin tek bir ders kapsamından ziyade tüm branşlar için uzun soluklu bir planlamayla sunulması önerilmektedir.

Sunduvaç (2023) “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinç Düzeyleri ile Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” adlı yüksek lisans tezinde, okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeyleri ile çevreye yönelik materyalist eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, bir devlet üniversitesinin Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı’nda birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisi olarak öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarından elde edilen verilerle sınırlıdır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden, ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür. Araştırma, 308 okul öncesi öğretmen adayının katılımıyla gerçekleşmiştir. Araştırmanın sonucunda, okul öncesi öğretmen adaylarının yüksek çevre bilinci seviyelerinin aynı zamanda yüksek materyalist eğilimlerle ilişkili olduğunu görülmektedir. Bu durumun sonucunda, çevreye zarar verildiğini ortaya çıkarmaktadır.

Korkut Demir (2023), “Görsel sanatlar öğretmenlerinin sürdürülebilirlik kavramını kazandırmaya yönelik görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde, görsel sanatlar öğretmenlerinin

öğretim etkinliklerinde sürdürülebilirlik konusunu ile ilgili görüşlerini almak için hazırlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını ilköğretim ikinci kademedeki görev alan görsel sanat öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma betimsel analiz yöntemiyle gerçekleştirilmiş olup anket tekniği ile veri toplanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, görsel sanatlar öğretim programında sürdürülebilirlik kavramını edindirmeye yönelik görüşler aracılığıyla literatüre katkı sağlamıştır. Bu araştırmalar kapsamında baktığımızda, sürdürülebilirlik konularının sanat eğitiminde ele alınması için öneriler sunmuş ve sürdürülebilirlik konularının sanat eğitiminde daha fazla araştırılması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca bazı çalışmalarda da öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda ilgili araştırmacılara, eğitim programı geliştirme uzmanlarına, eğitimcilere ve öğretmenlere de önerileriyle ışık tutmaktadır.

3 YÖNTEM

Nitel araştırmaları nicel araştırmalardan ayıran tipik özelliklerden biri, her araştırmanın tek ve kendine özgü oluşu üzerine odaklanmasıdır. Bir nitel araştırmanı yöntem bölümünün hazırlanması; nitel araştırmanın amacıyla ilgili okuyucuyu bilgilendirme, belirli desenleri ele alma, araştırmacının çalışmadaki rolünü dikkatli, özenli bir şekilde gösterme, veri kaynaklarını çeşitlendirme, veri kaydını protokoller çerçevesinde sağlama, veriyi çoklu olarak analiz etme, verinin geçerliliğini ve doğruluğunu gösterebilme niteliklerini gerektirir (Creswell, 2007, s.183). Resim-iş öğretmenliği eğitim programı içerisinde birçok kazanım, beceri ve değerin bir arada kullanabilmektedir. Bu kazanımları gelecek nesillere aktarabilmek çok önemlidir. Bu araştırmada sürdürülebilirlik ve çevre bilinci kazandırmak amacıyla öğretmen adayları, uzman ve araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Bu bölümde; araştırmanın deseni, araştırmanın yapıldığı ortam, veri toplama araçları, veri toplama teknikleri, veri toplama yöntemi, veri toplama süreci ve analiz süreçleri ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

3.1 Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği 3.yarıyıl / RSÖ(Resim I, C grubunda okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Atölyedeki toplam öğrenci sayısı 12'dir. Bir öğrenci ilk etkinliğin sonunda katılmak istemediği için, araştırmaya katılan öğrenci sayısı 11'dir. Katılan öğrencilerin sekizi kız, üçü erkek öğrenciden oluşmaktadır. Bu araştırmada, belirlenen amaca yönelik olarak Resim-iş öğretmenliği ikinci sınıf düzeyinde ilgili kazanım, değeri ve becerileri içeren ayrıca iş güvenliği kurallarına uygun planlanmış bir şekilde uygulanmıştır.

3.2 Araştırmanın Deseni

Durum çalışmaları tekli ve çoklu olarak ikiye ayrılmakta olup eğitimde sıklıkla kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden biridir. Bir durumu belirli bir kurumda incelemeyi amaçlayan tekli durum çalışmaları dışında, birden çok konuyu birden çok kurumda aynı anda inceleyen çoklu durum çalışmaları da uygulanır. Çoklu durum çalışmalarında araştırmacılar, belirledikleri sorun, program ya da konuyu birden fazla farklı durumda, tek bir durumuna bağlı kalarak araştırır ve evrene genelleme kaygısı gütmekten yalnız o bağlamı aktararak açıklarlar (Saban ve Ersoy, 2016, s.138).

Bu araştırma, Resim İş Öğretmenliği adaylarının çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konusunda çevre bilinci edinimlerini sağlamak ve bu konuda tecrübe elde ederek farkındalıklarındaki değişimin görülebilmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması seçilmiştir. Araştırma yapılacak ortam, katılımcı sayısı ele alırsak tekli durum çalışması uygundur.

Bilimsel araştırma süreci olarak verilen bu yedi aşama, uygulamada her zaman birbirini izleyen doğrusal aşamalar şeklinde ilerlemez. Bir sonraki adıma geçen araştırmacı bir önceki adıma dönme ihtiyacı hissedebilir veya tekrar gözden geçirme işlemleri yaparak önceki aşamalarda yazdıklarına ilaveler ve değişiklikler yapabilir. Yani bilimsel araştırma sürecini oluşturan bu aşamalar birbirleriyle sürekli etkileşim içinde ve geçirgendir. (Gürbüz ve Şahin, s.49) Durum çalışmasında, nitel araştırma teknikleri; sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, dilbilim gibi disiplinlere hem bakış açısı kazandırmışlar hem de yöntem olarak katkıda bulunmuşlardır. (Bogdan ve Biklen, 1992; Goetz ve Lecompte 1984; Patton, 1987) Bu disiplinlerin ortak olan hedefi, insan davranışını, bulunduğu ortam içinde ve çok yönlü olarak anlayabilmektir. Dolayısıyla durum çalışmasında, veriler arası anlam ve ilişkilerin açıklamasına yönelik planlı bir süreç ifade edilmektedir.

Bassey'e (Bassey, 1999'dan aktaran Saban ve Ersoy, 2019, s.144) göre durum çalışması, bir bireyi, grubu ya da kültür durumunu anlama, tanımlama, tahmin etme ya da kontrol etmeyi vurgulayan bir araştırma yaklaşımıdır. Yin'e (2014) göre ise durum çalışması, bir olay ve bağlam arasındaki sınırlar açık olmadığında güncel bir durumu gerçek yaşam alanında irdelemekle ilgilidir (Saban ve Ersoy,2019 s.144).

Tablo 3.1

Bütünsel tek parça analizi

	Bağlam	
Bütünsel tek parça analizi (BTPA)	Durum BTPA	Tip 1

Creswell'e göre ise durum çalışması, bireylerin deneyimlerine dayanarak kendilerini nasıl gördüklerini, bağlama göre algılarını ve duygularını ve bunların altında yatan sebepleri derinlemesine sorgulamayı gerektirir. Araştırmada araştırmacının durum çalışması- tek durum deseninin seçmesinin temel nedeni, Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularını önemli bir konu olması ve araştırmacının bu konuları derinlemesine çalışması gerektiğini düşünmesidir. Araştırmanın katılımcıları, Resim-iş öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerinden çevre bilinci ve sürdürülebilirlik farkındalığı kazandırmak amacıyla uzman görüşü alınarak seçilmiştir.

Nitel araştırma yöntemlerinin amacı; algıların, tutumların ve süreçlerin daha iyi anlaşılmasını, öğrencilere yönelteceği sorularla “çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” konularında farkındalık yaratmak amaçındadır. Bu süreç, Creswell'in (1998) belirttiği gibi araştırma soruları genelde “nasıl” ya da “ne” soru kelimeleriyle başlar (Glesne, 2013, s.53). Araştırmacı, araştırma konusunu seçerken, yapılandırılmamış gözleme dayalı betimsel durum çalışması biçiminde

konusunu biçimlendirmiştir. Araştırmanın deseni olarak da bütüncül tek durum deseni kullanmıştır. Durum çalışması, bir sonuca ulaşmak için verileri önceki kuramsal önermelerle destekleyerek, veri toplama süreçlerine rehberlik ederek, kendi özgü durumları anlamak amacıyla ilgili pek çok değişkene dayalı bir biçimde farklı veri toplama kaynaklarından yararlanarak çeşitleme yapmaktır (Akar,2009’dan aktaran Saban ve Ersoy, 2019, s.145).

Yin’e (2014) göre, durum çalışmalarını temelde tek durum ve çoklu durum olarak tanımlayıp bunları da ikiye ayırmıştır: Bütünselleştirilmiş (tek parça analizi) ve yerleştirilmiş (çok katmanlı analiz) (Akar, 2009, s.164). Derinlemesine ve bütüncül bir anlayış kazanmak üzere nitel araştırmada üç tekniğin ön plana çıktığını görmekteyiz. Bu teknikler: Gözlem, görüşme ve belge toplamadır.

Araştırmacı, bu araştırmada sanat eğitiminde sürdürülebilirlik ve çevre bilincinin Resim-İş Öğretmenliği bölümü öğrencilerine farkındalık kazandırılması amaçlanmıştır. Durum çalışması yöntemi, bu amaç doğrultusunda, öğrencilerin farkındalık düzeylerinin belirlenmesi, öğretim sürecinde uygulanan yöntemlerin incelenmesi ve öğrencilerin sürdürülebilirlik ve çevre bilinci konularında ne kadar bilgi sahibi olduklarının değerlendirilmesi için kullanılmıştır.

Tablo 3.2

“Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” Konusunda Durum Çalışması Modeli (2023-2024)”

Durum	Veri Toplama Araçları	Tarih
1.Aşama: “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik konusunda farkındalık” Konusunu Planlama	Program İnceleme	Mayıs 2023
2.Aşama: “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” Hakkında Desene Karar Verme Etkinliklerin temalarına karar verme: “Doğal Malzemelerle Oto Portre” Ve “Geri Dönüşen Sanat” temalarının karar verilmesi	Araçların Hazırlanması	Eylül -2023
3.Aşama: “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” Hakkında Ön Hazırlık Aşaması Etkinliklerin Hazırlanması: “Doğal Malzemelerle Oto Portre” Ve “Geri Dönüşen Sanat” temalarının hazırlanması, ppt sunusu, öğrencilere örnek gösterimi. Okulun Belirlenmesi ve İzinlerin alınması, Katılımcı İzinleri alınması.	Araçların tanıtılması Öğrenci izin formu Okul izin formu	Ekim-2023
4.Aşama: “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” Hakkında Verileri Toplama Etkinliklerin öğrencilere ve uzmana tanıtımı Öğrenci Görüşme Formu-Sunum öncesi öğrenci izin formu uygulaması-Uygulamalı çalışmalar	Öğrenci izin formu, Kamera kaydı, Ses kayıtları, , günlükler	Kasım2023- Ocak 2024
5.Aşama: “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” Konusunda Toplanan Verileri Analiz Etme	Toplanan verilerin kayıt altında	Şubat -2024

	tutulması	
6.Aşama: “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” Konusunda Toplanan Verileri Raporlaştırma	Toplanan verilerin sonuçlandırılması	Mart-Haziran 2024
7.Aşama: “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” Konusunda Toplanan Verileri Paylaşma	Araştırmanın sunumu	Temmuz-2024

Durum çalışmasında araştırılacak konunun belirlenmesi süreci, araştırma sorularıyla başlamaktadır. İkinci aşamada, çalışmada dikkat edilmesi gereken öğretim araçlarına karar verilmesiyle devam etmektedir. Üçüncü aşamada ise hangi durumun analiz edileceğine karar vermektedir. Araştırmacı dördüncü aşamada ise, verilerin bilgilerin toplanması ve araştırdığı konunun durumuyla topladığı verilerin birbiriyle olan uyumuna ve anlamına bakmaktadır. Ayrıca toplanan verilerin durumla ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Verilerin analizi, mantıksal bir çerçeveye dayandırılarak değerlendirilmelidir.

Araştırmacı “çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında farkındalık yaratmak için durum çalışması işleyiş süreci” planını hazırladı. Araştırmacı birinci aşamada, “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik konusunda farkındalık kazandırma” konusunu, uzman danışmanı ile kararlaştırmış ve planlanmıştır (Mayıs-2023). İkinci aşamada, konuya bağlı olarak yapılacak olan etkinliklerin temalarına karar verilmiştir (Eylül-2023). “Doğal Malzemelerle Oto Portre” ve “Geri Dönüşen Sanat” adları altında doğal ve yapay malzemelerin kullanılacağı temalara karar verilmiştir. Üçüncü aşamada araştırmacı tarafından hazırlanan temalar hakkında ön hazırlık başlatılmıştır (Ekim-2023). Bu aşamada, temaların ders planları hazırlandı, öğrencilere sunmak için Power Point sunusu hazırlanarak çeşitli örnekler seçilmiştir. Bunların yanı sıra, uygulamanın yapılacağı Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu ve araştırma katılımcılarının izinleri alınmıştır. Dördüncü aşamada: “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” hakkında yapılan sunumlardan, öğrenci etkinlikleri esnasında çekilen fotoğraflardan, öğrenci izin formu, kamera kaydı, ses kayıtları, günlükler, gözlem notları ve yarı yapılandırılmış görüşmeler sayesinde veriler toplanmıştır. Altıncı aşamada ise “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusunda toplanan veriler, belge haline getirilip, analizleri yapılmıştır. Son aşamada “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” Konusunda Toplanan Verileri sonuçlandırılıp, raporlaştırarak, ilgili uzmanlara sunumu yapılmıştır. Araştırmacı hazırladığı bu işleyiş süreci ile, katılımcıların çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konusunda farkındalık deneyimlerini sorgulamıştır.

3.3 Araştırmanın Gerçekleştiği Ortam

Bu araştırmada ortam seçimi iki nedene dayanmaktadır. Bunlar, fiziki koşullar ve eğitsel koşullardır. Araştırma yapılacak ortamın fiziki koşulları, katılımcıların, yapacakları etkinlikler için atölyelerin boyutlarına, öğrenci sayılarına ve ısı, ışık, gürültü, temizlik ve katılımcıların yerleşim düzenine uygundur. Araştırmanın uygulama çalışmaları Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-iş Öğretmenliği Bölümü'nde üç farklı atölyede gerçekleşmiştir. Araştırmanın sunumu yapılırken toplantı odası, araştırmanın ön çizim çalışması yapılırken Resim atölyesi, araştırmanın deneysel-kolaj çalışması yapılırken ise Temel

Görsel 3.1

Araştırmanın Yapılacağı Ortam (Araştırmacının Kaynağından)

tasarım atölyesi kullanılmıştır. Sınıfların değişmesi, öğretmen adaylarının ihtiyaçları dahilinde olmuştur.

Tablo 3.3

Çalışma Planı

Tarih	Etkinlik	Sınıf	Ders Saati
30 Kasım 2023	-Sunum -Doğal Materyaller Toplama -Sanatsal Çalışmaların Eskizi	-Toplantı Odası -Okulun Bahçesi -Desen Tasarım Atölyesi Dersliği	1.Ders 2.Ders 3.-4. Ders Saati 5.-6.-7.-8. Ders Saati

7 Aralık 2023	Eskizleri Tuvalle Aktarma, Çalışmaya Başlama.	-Temel Tasarım Atölyesi Dersliği	1.-2.-3.-4. Ders Saati 5.-6.-7.-8. Ders Saati
14 Aralık 2023	- 1.temayı tamamlama - görüşmeler	-Temel Tasarım Atölyesi Dersliği -Desen Tasarım Atölyesi Dersliği	1.-2.-3.-4. Ders Saati 5.-6.-7.-8. Ders Saati
21 Aralık 2023	2.temadaki etkinliğe başlama	-Temel Tasarım Atölyesi Dersliği	1.-2.-3.-4. Ders Saati 5.-6.-7.-8. Ders Saati
28 Aralık 2023	- 2.temayı tamamlama - görüşmeler	-Temel Tasarım Atölyesi Dersliği -Desen Tasarım Atölyesi Dersliği	1.-2.-3.-4. Ders Saati 5.-6.-7.-8. Ders Saati
4 Ocak 2024	-Görüşmeler	-Desen Tasarım Atölyesi Dersliği	1. Ders Saati

3.4 Araştırmacının Rolü

Araştırmacı 1996-2000 yılları arasında Bursa Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü'nde, 2000-2004 yılları arasında da Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı Resim-iş Öğretmenliği bölümünde okudu.

2004 yılında Resim-iş Öğretmenliğinden mezun olan araştırmacı, tekstil sektöründe Desen tasarım uzmanı olarak çalışmaya başladı. 20 yıldır tekstil sektöründe, Desen Tasarım Uzmanı olarak çalışmaya devam eden araştırmacı, 2021 Eylül ayından itibaren Akademik eğitimine tekrar başladı. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-iş Öğretmenliği Yüksek Lisans(tezli) Programında öğrenim gören araştırmacı, birçok sergilere, seminerlere, workshoplara ve yarışmalara katılmış, ödüller almıştır. Bu süreçte tekstilin sektörel olarak dünyaya yaptığı etkiyi gözlemlemiş buna bağlı olarak da çevrenin nasıl etkilendiğini inceleme fırsatı bulmuştur. Mesleki tecrübe çerçevesinde değerlendirildiğinde tasarımın, tasarıma bakış açısının, üretimin ve üretime bakış açısının aslında ne kadar çevreye duyarlı olması gerektiğini ve bunun yolunun da eğitim sürecinden geçiyor olduğunu düşünerek bu konuya eğilmiştir.

Araştırmacının tasarımlarında genel olarak “doku” ön plandadır. Tekstil malzemelerini sadece giyinmek, barınmak gibi yaşamsal ihtiyaçlar için kullanmak yerine, sanatsal ifadenin bir malzemesi olarak da kullanmaktayken, çalışmalarında tekstil ve plastik sanatlar ile birleştirerek iki ve üç boyutlu formlar yaratmaya çalışmış, bu özelliklerde yapıtlar üretmiştir. Her türlü dokunsal materyalleri tasarımlarına desenler ve renklerle yardımıyla yansıtmakta olan araştırmacı, materyal çeşitliliği ve üretim maliyetleri ile çevreye olacak katkısının önemine

istinaden atık materyalleri değerlendirme ve bu konudaki bilinci artırmanın yolunu araştırmak amacıyla faaliyete geçmiştir.

3.5 Araştırmanın Uygulama Süreci

Anadolu üniversitesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda fiziki ortam ve öğretim elemanlarının durumu dikkate alınarak ana sanat atölye dersleri düzenlenmektedir. Ana sanat Atölye derslerinde sadece bilgi aktarımı ve uygulamaya konusunda değil, öğretmen adaylarının kendi alanla ilgili yazılı anlatımlarına, araştırmaların, okumalarına ve tartışmalarına etkin katılımlarını sağlayacak şekilde etkinliklere de yer vermektedir. Ayrıca sanat atölyeleri inovasyon konuları ve girişimcilik becerileriyle ilişkilendirilmektedir. Öğrencilere sürdürülebilirlik ve ekonomik ve kültürel kalkınma konusunda sanat/tasarımın önemi üzerinde durulmaktadır. Bu bağlama dayanarak “Çevre bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusunda farkındalık yaratmak amacıyla Katılımcılar 3. Yarıyıl / RSÖ801(Türkçe) Resim I, C grubunda atölye dersini alan öğrenciler oluşturmaktadır. Resim Atölye dersinin temel amacı:

- Temel resim kuram ve kavramları öğretmek,
- Öğrencilerin bir resmi; dönem, teknik ve içerik bakımından analiz edebilecek görsel ve kültürel bilgi ve becerilerine sahip olmalarını sağlamak,
- Öğrencilerin resim sanatını özgün bir ifade aracı olarak algılanması, farklı teknik ve malzemeleri deneyip, sanat eserleriyle örnekleyerek kendi eğilimlerine uygun görsel bir dil oluşturma yeterliliğini geliştirecek çalışmalar yapmalarını sağlamak,
- Öğrencilerin çalışmalarını farklı disiplinlerle ilişkilendirmeleri ve güncel sanat uygulamalarını kavramalarını sağlamak,
- Öğrencilerin imkanlar dahilinde bienal, fuar, sergi vb. yerleri ziyaret etmelerini önererek sanatsal açıdan gelişmelerini sağlamaktır.

Atölye çalışmaları esnasında, öğrencilerin gerçekleştirilecekleri uygulamalarda malzeme kullanırken iş sağlığı ve güvenlik önlemlerinin alınmasına dikkat edilir.

Araştırmanın katılımcıları, Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Eğitimi Bölümü Resim İş Öğretmenliği bölümü 2.sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu sebeple, araştırmaya başlamadan önce etik kurul onayına sunulmak üzere tez önerisi hazırlanmış ve araştırmanın gerçekleşeceği bölüme yönelik bilgiler etik kurula sunulmuş ve gerekli izinleri alınmıştır. Araştırma izninin alınmasından sonra ise etkinliklerin ve görüşmelerin yapılacağı zamana ilişkin öğretim elemanı ile görüşmeler yapılmış ve çalışma takvimi planlanmıştır.

Tablo 3.4*Çalışma Planı Çizelgesi*

Tarih	Planlanan Dönem Programı	Uygulanan Dönem Programı
1.Hafta: 30 Kasım 2023	Tanışma/Araştırma konusu ders sunumu	Tanışma, izin belgeleri, Araştırmanın açıklanması. “Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” ile ilgili sunum yapılması. Çalışma alanı için ön hazırlık yapılması.
2.Hafta: 7 Aralık 2023	Doğal malzemelerle oto portre uygulama çalışması	Doğal malzemelerden oto portre çalışmasıyla ilgili malzeme araştırma, toplama, uygulama çalışmasına başlandı.
3.Hafta: 14 Aralık 2023	Doğal malzemelerle oto portre uygulama çalışmalarının tamamlanması, yarı yapılandırılmış görüşmelerin yapılması	Katılımcıların oto portrelerini atık malzemeler açısından eser olarak yorumlaması. Uygulama çalışmalarının bitiminde görüşme sorularının cevaplanması.
4.Hafta: 21 Aralık 2023	“Geri Dönüşen Sanat” uygulaması	“Geri dönüşen sanat” konulu sunumda sanatçıların yaptığı eserlerden örnekler verilmesi. Uygulama çalışmasına başlanması.
5.Hafta: 28 Aralık 2023	“Geri Dönüşen Sanat” uygulama çalışmalarının bitmesi, yarı yapılandırılmış görüşmelerin yapılması	“Geri dönüşen sanat” konulu çalışma için seçilen eserlerin atık malzemelerle yeniden yorumlanması çalışmasının yapılması
6.Hafta: 4 Ocak 2024	“Geri Dönüşen Sanat” uygulama çalışmalarının bitmesi, yarı yapılandırılmış görüşmelerin yapılması	Uygulama çalışmalarının bitmesi ve yarı yapılandırılmış görüşmelerin gerçekleştirilmesi

Araştırma, Eskişehir ilinde bulunan Anadolu Üniversitesi Yunus Emre kampüsü Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Resim-İş Öğretmenliği 3. Yarıyıl / RSÖ801(Türkçe) Resim I, C grubu atölyesi dersliğinde, 2023-2024 eğitim öğretim yılı çalışma takviminde belirtilen ders saatlerinde uygulanmıştır. Yapılan uygulamalar, 2023-2024 öğretim yılının güz döneminde birebir araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Sunum, tema uygulaması ve görüşmeler, Resim-iş öğretmenliği bölümünde gerçekleştirilmiştir. Etkinlik sonrası katılımcılarla görüşme ortamı, atölyelerin ve odaların uygunluk durumuna bağlı olarak farklılık göstermiştir

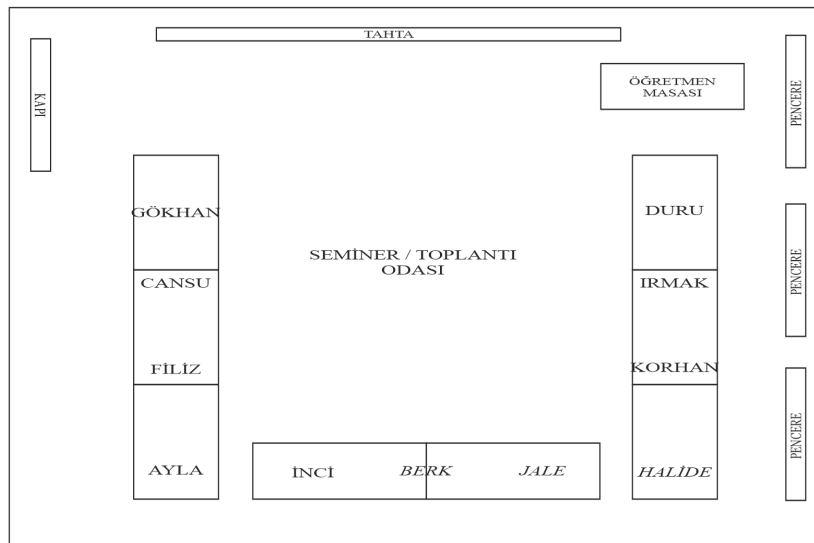
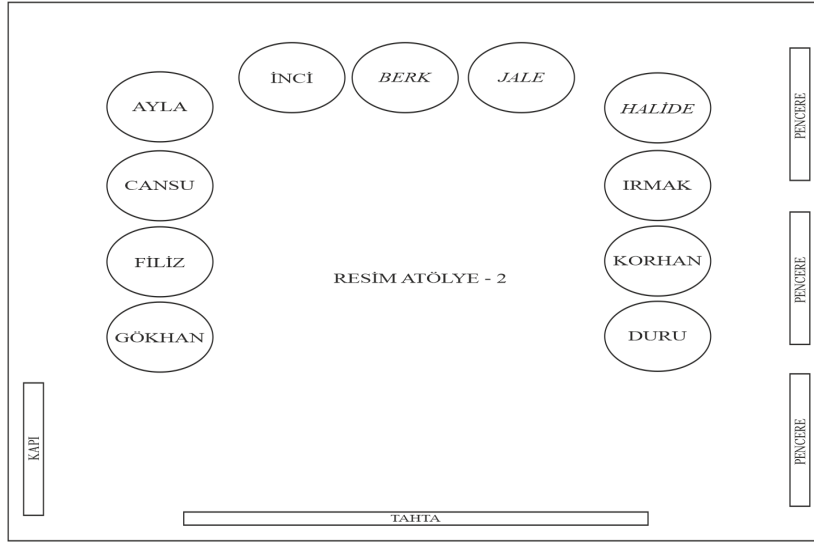
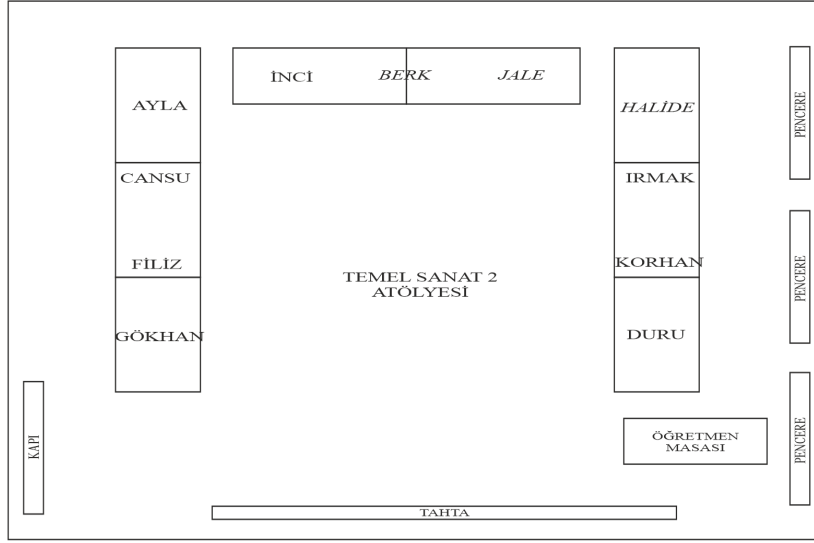
Tablo 3.5*Araştırmanın Uygulandığı Sınıflar*

Araştırmanın bilgi aktarımı (Teorik bilgilerin verilmesi, ppt sunumu)	Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Seminer Odası
Araştırmanın ön hazırlık (çizim) aşamaları	Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim atölyesi-2
Araştırmanın uygulama aşamaları	Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Sanat-2

Araştırmanın sanatsal çalışmalar aşamasına başlamadan önce katılımcılara; araştırmanın amacı, yöntemi ve aşamaları ile ilgili gerekli bilgiler verilmiştir. Araştırmanın bu aşamasında toplanacak olan bilgilerin, sadece araştırma için kullanılacağı, kişisel verilerin gizlilik ilkesine bağlı kalınarak korunacağı konusunda hem sözlü hem de yazılı olarak bilgi verilmiştir. Araştırmacı katılımcılar için “Gönüllü Katılımcı Formu” hazırlamış, katılan öğrencilerden yazılı onaylarını almıştır. Böylelikle araştırmanın etik uygunluğu sağlanmıştır. Araştırmacı sanatsal çalışmanın uygulamasına başlamadan önce, sunumun yapılacağı atölye içerisine bilgisayar ve projeksiyon gibi eksik olan donanımsal ihtiyaçlar tamamlanmış, sunum yapılacak alanı, öğrencilerin rahatlıkla görebileceği şekilde düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarının araştırmanın uygulama sürecinde kullandıkları sınıflar ve sınıf oturma düzenleri Şekil 3.1’de görülmektedir. Uygulamalar için araştırma yapılan okulda uygulanan 3. Yarıyıl / RSÖ801(Türkçe) Resim I, C grubu Atölye ders planlarından içeriğe uygun olan konu seçimlerini hazırlamıştır. Belirlenen konular doğrultusunda öğrencinin kazanımları göz önüne alınarak haftalık ders planları oluşturulmuştur. Birinci hafta yapılacak uygulamalara ilişkin oluşturulmuş günlük ders planı Tablo 3.6’da yer verilmiştir.

Şekil 3.1

Uygulama atölyeleri oturma düzenleri

Tablo 3.6

Doğal Malzemelerle Oto Portre” Günlük Ders Planı

“Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusuna dayalı Uygulamalar Tema “Doğal Malzemelerle Oto portre” Kasım-Aralık (3 Hafta)
DERS: Resim Atölye I
SINIF: 2.Sınıf
YAKLAŞIK SÜRE: 8 ders saati- 1 Hafta
TEMEL BECERİLER Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusunda bilgi sahibi olma, Yaratıcı Düşünme, Çok yönlü Düşünme, Gözlem Yapma, Tasarım, Değerlendirme
ÖĞRENME ALANI Görsel Sanatlarda Biçimlendirme.
KAZANIM 1-Doğal ve yapay çevreyi sanatsal bakış açısına dayalı değerlendirme ölçütleri çerçevesinde karşılaştırır. 2-Görsel tasarım/sanat çalışmalarında farklı disiplinlere özgü kavramları, olayları ve olguları yansıtır. 3-Sanat/Tasarım eleman ve ilkelerini çalışmalarında özgünlük oluşturacak şekilde kullanır. 4-Atık malzemeler kullanarak çevre dostu tasarımlar yaratmak. 5-Doğadaki canlılar, olay ve olgulardan esinlenerek farklı tasarımlar için fikir geliştirir. 6-Atık maddeleri kullanarak farklı tasarım fikirleri sunar. 7-Doğanın tasarıma olan etkisini söyleyerek örnekler verir. 8-Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirerek güçlü ve zayıf yönlerini belirler.
ARAÇ ve GEREÇLER Doğal malzemeler (taş, kabuk, yaprak, dallar, vb.), Tutkal veya yapıştırıcı, Boya, fırça (isteğe bağlı), cetvel, silgi, maket bıçağı, silikon yapıştırıcı.
SANATSAL TEKNİKLER Kolaj tekniği, Akrilik boya, elleri kullanma
ÖĞRETİM YÖNTEMLER Gözlem, Araştırma, Anlatım, Soru-Cevap, Uygulamalı çalışma.
HAZIRBULUNUŞLUK “Çevre bilinci ve Sürdürülebilirlik” sözcüklerinin tanımını bilir. SANATSAL YÖNTEMLER Kolaj, dekolaj ve asemblaj teknikleri
UYGULAYICI İÇİN: ÖN HAZIRLIK 1-Doğadan esinlenilerek yapılan tasarım örneklerinin fotoğrafları düzenlenir. Kolaj, dekolaj ve asemblaj teknikleri hakkında bilgi verilir. Sunuma hazır hale getirilir. 2-Araştırma öncesi izin belgesi formu öğrenci sayısı kadar dağıtılır ve imzalatılır. 3-Öğrencilere ders esnasında yazmaları için günlükleri dağıtılır.
SÜREÇ 1.ve 2.Ders: Öğretmen yukarıda yer alan açıklamadan sonra konuyu anlatır. Soru- cevap sonrasında tasarımın oluşturulma nedeni, doğadaki esin kaynağını, tasarım sürecini açıklar.

“Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” hakkında bilgi verir. Sanat tarihi ve günümüz sanatçılarından örnekler vererek açıklar.
3.ve 4. Ders: Öğretmen öğrencilerden öncelikli olarak çevrelerini incelemelerini ister. Daha sonra okulun imkana göre sınıf dışına çıkarır ve “doğadan atık materyaller toplamalarını ister. Öğrencilerin malzeme toplamasını gözlemler. Sordukları sorulara cevap verir. Doğadan gelen “doğal atık” kavramından yola çıkarak özgün tasarım yapmaları için ön hazırlık yapmalarına yardımcı olur.
5.6.7.ve 8.Ders: Doğal atık malzemelerini topladıktan sonra, öğrenciler Desen atölyesine çıkıp otoportre portrelerinin karakalem ve renkli çalışma olarak ön çalışmalarını yaparlar.
DEĞERLENDİRME
1. Her öğrencinin araştırma sürecine katılıp katılmadığı değerlendirilir.
2. Konu anlatımı esnasında ve sonrasında öğrencilere yaptıkları çalışmalara ilişkin sorular yöneltilir.
a) “Çevre Bilinci” deyince ne anlıyorsunuz? Sizce Atık nedir?
b) Yaptığınız uygulama esnasında en çok hoşunuza giden şey bir şey oldu mu?
c)Doğal malzeme bulmak konusunda zorlandınız mı?

3.5.1 “Doğal malzemelerle oto portre” tema uygulaması

Birinci hafta, tema için” Doğal malzemelerle oto Portre” konusu seçilmiştir. Bu tema, “Çevre bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusu ile bağlantılı olarak sunum şeklinde hazırlanmıştır.

Görsel 3.2

“Doğal malzemelerle Oto portre” tema sunumu anlatırken. (Araştırmacının kaynağından)

Hazırlanan sunum, MS Power Point uygulaması ile yüz yüze konu anlatımı şeklinde katılımcılara aktarılmıştır. Yapılan sunumda “Çevre bilinci ve Sürdürülebilirlik” ile ilgili

Görsel 3.3

Katılımcılar Doğal Malzeme Toplarken (Araştırmacı Kaynağından)

bağlantılı olarak Yüksek Öğretim Kurulu'nun yayınladığı 2019 Resim iş öğretmenliği Lisans Programı ders içeriklerinden yola çıkarak; “Çevre bilincinin önemi, çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularının görsel sanatlar öğretimine yansımaları; Çevre bilinci konusunda sanat eğitimi, atık malzemelerden ortaya çıkan sınıf-içi uygulama örnekleri” hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca Powerpoint sunumu esnasında, geçmişte ve günümüzde atık malzemelerden eserler üreten sanatçılar hakkında bilgi verilmiş, devamında sanatçılardan örnekler vererek öğrencilerin araştırma konusu hakkında ayrıntılı bir bilgi sahibi olmaları sağlamıştır.

Anlatılan sunumdan sonra öğrencilerden öncelikli olarak çevrelerini incelemeleri istenmiştir. Katılımcıların okulun çevresi dahilinde sınıf dışına çıkmalarına izin verilmiş “doğadan atık materyaller” toplamaları istenmiştir. Öğrencilerin malzeme toplama sürelerinde, araştırmacı yanlarında hazır bulunmuş, öğrencilerin konu ile ilgili sordukları sorulara cevap vermiştir. Katılımcılar doğadan atık malzemeleri toplamışlar, 2 hafta yapacakları sanatsal çalışmalarını için

Görsel 3.4

Çalışma Ortamı

Görsel 3.5

Resim Atölyesinde Öğrenciler Çalışırken. (Araştırmacının Kaynağından)

hafta uygulamadan önce uzman öğretim elemanına gösterip geri bildirim almışlardır.

İkinci hafta uygulaması için öğrenciler “Doğal malzemelerle oto portre” çalışmasına devam etmişlerdir. Birinci hafta ön çalışma yaptıkları kendi portrelerini, yapacakları çalışma için, hazırladıkları tuvallerinin üzerine aktararak, buldukları doğal atıklarla kendi portrelerini tasarlamaya başlamışlardır. Bu çalışmalarını yaparken kolaj tekniğinden yararlanmışlardır. Öğrenciler bu etkinlikte sadece “doğal atık” kullanmışlardır.

Tablo 3.7

Öğrencilerin Toplayarak Kullandığı Doğal Malzemelerin Listesi

Öğrencilerin Kullandığı Doğal Atıklar	Kurumuş yaprak, farklı boyutlarda dal parçaları, kum, toprak, deniz kabuğu, kurumuş ağaç kabukları, soğan kabuğu, yumurta kabuğu, fındık kabuğu, ceviz kabuğu, küçük kırmızı tohumlar, çam kozalağı, çeşitli yapraklar.
---------------------------------------	---

Araştırmacı günlüğünde;

- “Öğrenciler doğadan topladıkları malzemeleri tasarımlarında kullanmışlardır.
- Uygulamayı yaparken; hangi objeyi kullanabiliriz diye birbirleriyle fikir alış-verişinde bulunmuşlardır.” İfadesiyle öğrencilerin kendi aralarındaki iletişimi yansıtmaktadır.

Yapılan çalışmalarda yer yer farklı boya çeşitleri ile destekleyerek çalışmalarını tamamlamışlardır. Araştırmacı günlüğüne uygulama esnasında sorulan soruları eklemiştir.

Katılımcıların sorduğu sorular şöyledir:

- Sert objeleri ne ile yapıştırabilirim?
- Işık alan alanlarda deniz kabuğu kullanabilir miyim?
- Toprak kullanabilir miyim?

Son derste öğrencilerden gün içerisinde yaptıkları çalışmalar ile ilgili günlük yazmaları istenmiştir. Öğrenciler, o gün ders esnasında yaptıkları çalışmaların ayrıntılarını son derste günlüklerine aktarmışlardır.

Araştırmacı günlüğünde; Doğal malzemelerle oto portre çalışmasında sorun yaratan durumlar olarak; Doğadan gelen atık malzemelerin kolay yapışmaması ve katılımcıların malzeme seçimi konusunda zorlandıklarını ifade etmektedir.

Görsel 3.8

Öğrenciler günlüklerini yazarken (araştırmacı kaynağı)

Etkinlik sonrasında toplam 11 öğrenci ile “yarı yapılandırılmış görüşme” sorularından oluşan görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere görüşme başlamadan önce ses kayıt cihazının kullanımı ile ilgili gerekli açıklama yapılmıştır. Ses kayıt cihazı kullanımında öğrencilerden gerekli izin alınmıştır. Öğrencilerin verdiği cevaplar, ses kayıt cihazı sayesinde kaydedilmiştir. Her bir öğrenci ile gerçekleştirilen görüşme süresi yaklaşık olarak 5 dakikadır.1.etkinliğin toplam görüşme ve kayıt süresi 11 öğrenci ile bir saat kadar sürmüştür. Bu süreç, araştırmacı tarafından oluşturulan günlük ders planına ek olarak yer verilmiştir.

Araştırmadaki özel durum, araştırmanın uygulama çalışmaları,12 katılımcı ile başlanmıştır. Bir katılımcı, birinci etkinlik esnasında gönüllü katılım formundaki cayma hakkını kullanmış, çalışmaya devam etmemiştir. Bunun sonucunda, 11 katılımcı ile araştırmaya devam edilmiştir. Çalışmaya devam etmeyen katılımcı, içsel motivasyon eksikliğini gerekçe göstermiş, çalışma ile ilgili olumlu veya olumsuz bir gerekçe göstermemiştir.

Üçüncü haftanın ilk dersinde “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” hakkında ikinci temaya başlamadan önce katılım sağlayan 11 öğrenciye genel olarak bir konu tekrarı yapılmıştır. Yapacakları ikinci sanatsal çalışma için katılımcılara tema hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilerin konu ile ilgili araştırma yapılmasına izin verilmiştir. Son derste katılımcılardan gün içerisinde yaptıkları ile ilgili günlük yazmaları istenmiştir.

3.5.2 “Geri dönüşen sanat” tema uygulaması

Tablo 3.8

“Geri Dönüşen Sanat” günlük ders planı

TEMA “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusuna dayalı Uygulamalar Tema “Geri Dönüşen Sanat” 21 Aralık 2023 (4. Hafta) – 8 ders
DERS: Resim Atölye I
SINIF: 2.Sınıf
YAKLAŞIK SÜRE: 8 ders saati- 1 Hafta
TEMEL BECERİLER Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusunda bilgi sahibi olma, Yaratıcı Düşünme, Çok yönlü Düşünme, Gözlem Yapma, Tasarım, Değerlendirme
ÖĞRENME ALANI Görsel Sanatlarda Biçimlendirme.
KAZANIM 1-Doğal ve yapay çevreyi sanatsal bakış açısına dayalı değerlendirme ölçütleri çerçevesinde karşılaştırır. 2-Görsel tasarım/sanat çalışmalarında farklı disiplinlere özgü kavramları, olayları ve olguları yansıtır. 3-Sanat/Tasarım eleman ve ilkelerini çalışmalarında özgünlük oluşturacak şekilde kullanır. 4-Atık malzemeler kullanarak çevre dostu tasarımlar yaratmak. 5-Doğadaki canlılar ve yapay olan atıkları kullanarak, olay ve olgulardan esinlenerek farklı tasarımlar için fikir geliştirir. 6-Atık maddeleri kullanarak farklı tasarım fikirleri sunar. 7-Doğal ve yapay atıklardan yapılan eserlerden örnekler verir. 8-Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirerek güçlü ve zayıf yönlerini belirler.
ARAÇ ve GEREÇLER Doğal malzemeler (taş, kabuk, yaprak, dallar, vb.), Yapay malzemeler (kâğıt, plastik, kumaş vb.), tutkal veya yapıştırıcı, Boya, fırça (isteğe bağlı), cetvel, silgi, maket bıçağı, silikon yapıştırıcı, duralit, mukavva veya tuval.
SANATSAL TEKNİKLER Kolaj tekniği, Akrilik boya, elleri kullanma
ÖĞRETİM YÖNTEMLER Gözlem, Araştırma, Anlatım, Soru-Cevap, Uygulamalı çalışma.
HAZIRBULUNUŞLUK “Çevre bilinci ve Sürdürülebilirlik” sözcüklerinin tanımını bilir. Doğal ve yapay malzemeler konusunda fikir yürütebilir.
UYGULAYICI İÇİN: ÖN HAZIRLIK 1-Doğal ve yapay malzemelerden esinlenilerek yapılan tasarım örneklerinin fotoğrafları düzenlenir, sunuma hazır hale getirilir. 2-Sanatçıların çalışmış olduğu eserlerden örnekler gösterilir.

3-Öğrencilere ders esnasında yazmaları için günlükleri dağıtılır.
SÜREÇ
1.ve 2.Ders: Öğretmen yukarıda yer alan açıklamadan sonra konuyu anlatır. Soru- cevap sonrasında tasarımın oluşturulma nedeni, doğadaki esin kaynağını, tasarım sürecini açıklar.
“Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” hakkında bilgi verir. Sanat tarihi ve günümüz sanatçılarından örnekler vererek açıklar.
3.ve 4. Ders: Öğretmen öğrencilerden öncelikli olarak farklı sanatçıların yapmış olduğu eserleri araştırmalarını ister. Seçtikleri eserlerinden kolaj tekniğine uygun bir çalışma seçilir. Doğal veya yapay atık materyalleri toplamalarını ister.
Öğrencilerin malzeme toplamasını gözlemler. Sordukları sorulara cevap verir. Doğal ve yapay malzemelerden oluşan bir “röprodüksiyon çalışması” yapabilmeleri için ön hazırlık yapmalarına yardımcı olur.
5.6.7.ve 8.Ders: Doğal ve yapay atık malzemelerini topladıktan sonra, öğrenciler Desen atölyesine çıkıp seçtikleri ressamın eserinin olarak ön çizim aşamasını kullanılmış bir yüzeye veya kullanabilecekleri bir zemine (mukavva) aktarırlar.
DEĞERLENDİRME
1. Her öğrencinin araştırma sürecine katılıp katılmadığı değerlendirilir.
2. Konu anlatımı esnasında ve sonrasında öğrencilere yaptıkları çalışmalara ilişkin sorular yöneltilir.
a) “Doğal atıklar, yapay atıklar” deyince ne anlıyorsunuz? Sizce Atık nedir?
b) Seçtiğiniz resmi atık malzemelerle uygularken neler hissettiniz? Hoşunuza giden şey bir şey oldu mu?
c) malzeme bulmak konusunda zorlandınız mı? Gibi sorular sorulur.

Dördüncü hafta başında ikinci tema olarak “Geri Dönüşen Sanat” konulu tema çalışma uygulamasına başlanmıştır. Katılımcılara tema ile ilgili olarak, doğal ve yapay atıkları birlikte kullanmasına izin verilmiş, sanat tarihinde önemli yerlere sahip olan sanatçıların birer eserini seçerek yeniden yorumlamaları istenmiştir. Öğrenciler, öncelikli olarak farklı sanatçıların farklı

Görsel 3.9

“Geri dönüşen sanat” etkinliğinden uygulamalar (1)

yapıtlarını, internet, sanat kitapları vb. aracılığıyla araştırmışlardır. Daha sonra kolaj çalışması tekniğine uyabileceklerini düşündükleri birkaç çalışmayı uzmandan ve araştırmacıdan fikir alarak seçmişlerdir. Günün ikinci yarısında ise seçtikleri sanatçının eserini karton, kontrplak

Görsel 3.10

“Geri dönüşen Sanat” teması uygulama aşamaları (2)

gibi sert bir yüzey üzerine aktarmışlardır. Son derste öğrencilerden gün içerisinde yaptıkları ile ilgili günlük yazmaları istenmiştir.

Beşinci hafta, çizim aşamasından sonra, tasarımlarının üzerine doğal ve yapay atıkları koparıp, yapıştırarak çalışmalarını tamamlamışlardır. Çalışmalarının üzerindeki bazı alanları yer yer akrilik boya ile desteklemişlerdir. Beşinci haftanın son dersine kadar çalışmaların tamamlanması sağlanmıştır. Son derste öğrencilerden gün içerisinde yaptıkları ile ilgili günlük yazmaları istenmiştir.

Altıncı Haftanın birinci ders saatinde ise uygulamalarını tamamlamış olan 11 öğrenciye “yarı

yapılandırılmış görüşme” soruları araştırmacı tarafından sorulmuştur. Öğrencilere görüşme başlamadan önce tekrar ses kayıt cihazının kullanımı ile ilgili gerekli açıklama yapılmış, öğrencilerin verdiği cevaplar, ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir.

Görüşmelerin sonunda genel olarak yapılan çalışmalar, atölye içerisinde değerlendirmek için fotoğraftaki gibi yerleştirilmiştir. Bütün çalışmalar uzman tarafından değerlendirilmiş, öğrencilere geri bildirim sağlanmıştır. Burada uzman görüşü alınmış, yaptıkları sanatsal çalışmalarda dikkat etmeleri gereken unsurlar katılımcılara anlatılmıştır.

Görsel 3.11

Katılımcı çalışmalarının değerlendirilmesi

3.6 Araştırmanın Verilerinin Toplanması

Bu araştırmanın veri toplama süreci, 2023-2024 eğitim öğretim yılının birinci döneminde Anadolu Üniversitesi yönetiminden izin alarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, altı haftanın her perşembe gününde atölye dersi kapsamında katılımcı izinleri alınarak toplanmıştır. Creswell’e göre; veri toplama basamakları, çalışmanın sınırlarının çizilmesini, bilginin kaydedilmesi için protokol yapılmasının yanında yapılandırılmamış veya yarı-yapılandırılmış gözlemler, mülakatlar, dokümanlar ve görsel materyaller vasıtasıyla bilginin toplanmasını içerir (Creswell, 2007). Veri toplama yöntemi, araştırmanın başında oluşturulmuş alt problemler dikkate alınarak belirlenmiştir. Araştırmanın durum çalışması olması ve yapılan etkinliklerin sınıf ortamında yapılması sebepleriyle, uygulama sürecinde veri toplama yöntemi olarak yarı-gözlem, yarı yapılandırılmış görüşme, öğrenci ürünleri ve günlükler kullanılmıştır.

Bilgi aktarımı; konusunda ilk hafta “çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” hakkında bir saatlik bir

sunum yapılarak, katılımcılara ön bilgi verilmiştir.

Gözlem; Resim atölye ders saatleri esnasında yapılan çalışmaların fotoğrafları çekilmiş, öğrenci günlükleri yazılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından da günlük tutulmuştur. Gözlem yoluyla günlüklerde toplanan bilgiler, yazıya dönüştürülmüştür.

Görsel 3.12

Çalışmaların yapım süreci

Yarı yapılandırılmış görüşmeler: Atölye dersinde uygulama sonrası öğrenci görüşmeleri yapılmıştır. Görüşmeler yoluyla her katılımcının çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konusundaki düşünceleri ve deneyimlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Öğrenci sayısı az olduğu için odak grup görüşmesi yapılmamıştır. Araştırmacı, yarı yapılandırılmış görüşme sorularının hazırlanma aşamasında uzman görüşünü dikkate almıştır. Araştırma süreci içerisinde, öğrencilerle yaptıkları 2 çalışma sonrasında 2 adet yarı yapılandırılmış görüşme, gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler, katılımcıların izni ile ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Katılımcıların görüşme süreleri tablo 3.9'da verilmiştir.

Tablo 3.9

Görüşme süreleri

Öğrencinin Adı	1.Görüşme	2.Görüşme
Ayla	04:03	03:22
Berk	04:06	04:15
Cansu	07:51	04:06

Duru	09:09	05:01
Emine	-	-
Filiz	04:08	04:57
Gökhan	05:03	04:11
Halide	07:13	03:46
Irmak	06:26	03:34
İnci	07:06	05:17
Jale	04:29	03:27
Korhan	07:43	04:05

Doküman incelemesi: Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin, analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.189). Bu araştırmada, katılımcılardan topladığımız günlükler, ders esnasında çekilen fotoğraflar veri analizlerini kapsamaktadır. Ayrıca, hazırlanan temalara göre yapılan sanatsal uygulamaların haftalık ders planları, öğrencilerin araştırma sürecinde ürettiği sanatsal çalışmalar, bu süreç içerisinde çekilen fotoğraflar, atölye uygulamaları kapsamında yapılan çalışmaların fotoğrafları da araştırmanın doküman incelemesi kapsamında kullanılmıştır.

Günlükler: Araştırma süresince öğretmen, öğrenciler ya da araştırmaya katılan diğer bireylerden bir uygulama ya da sorunla ilgili günlük tutmaları istenebilir Günlükler bireysel gözlemlere, duygulara, tepkilere, yorumlara ve açıklamalara ulaşmada yararlı olabilirler (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.324). Atölye dersleri süresince öğrenciler, gün sonunda yapılan temalar hakkındaki düşüncelerini, yaratım süreçlerini günlüklerine aktarmışlardır. Bunun sayesinde öğrencilerin araştırma hakkındaki duygu ve düşüncelerini, kendi bakış açılarından görmemizi sağlamıştır.

Araştırmanın son aşamasında ise, öğrencilere sürdürülebilirlik ve çevre bilinci konularında farkındalık deneyimlerini sağlamaları için, uygun ders planı doğrultusunda Resim Atölye dersi kapsamında uygulanmıştır. Bu ders ve çalışma planlarını uygularken, katılımcıların ders saatlerine dikkat edilmiş, çalışmalara eksiksiz bir şekilde katılım sağlamaları için uyarılarda bulunulmuştur. Değerlendirme kısmında ise, tüm öğretmen adaylarının yaptığı çalışmalar, sanat eğitimi kapsamında değerlendirilmiştir.

3.7 Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Bu araştırmada, resim-iş öğretmenliği öğrencilerine “çevre bilinci”, “sürdürülebilirlik” konularında farkındalık kazandırmak amacıyla, kapsamı belirlenmiş çalışmalar yaptırılarak bu

alışmalarla ilgili veriler toplanmış ve yorumlanmıştır. Araştırmacının veri kaynağına yakın olması, alanda oluşan gerçeklikleri yaşaması ve verinin doğasına uygun yöntem ve süreçleri ile veri toplaması, araştırma sonuçlarının geçerliliğini artıran özellikleridir (Yıldırım, Şimşek s.297). Araştırmanın veri analizinin yapılması, bulguların ortaya çıkması, güvenilirliği ve geçerliği doğrulayabilmek için, bir takım bilgi aktarımına ihtiyaç vardır. Bir çalışmanın güvenilirliğini tesis etmek için inandırıcılık, özgünlük, aktarılabilirlik, güvenilebilirlik ve onaylanabilirlik gibi terimleri "doğa bilimcilerin değerleri" olan iç geçerlik, dış geçerlik, güvenilirlik ve objektiflik terimleri yerine kullanmışlardır (Lincoln, Guba, s. 300).

Bu araştırmanın verileri, çalışma planı çerçevesinde, 30 Kasım – 4 Ocak arası yüz yüze olarak sınıf içi atölye etkinliğinde 6 haftayı kapsayan bir zaman diliminde toplanmıştır. Süreç içerisinde araştırmacı, 11 öğretmen adayı ile, doğal ve yapay malzemelerden oluşan iki farklı sanat temelli çalışma uygulamıştır. Bu kapsamda 6 hafta boyunca, toplamda 48 saat süreyle atölye uygulamaları ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Çalışmalar uzman gözetiminde, öğretmen adayları ile etkileşim halinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı, öğretmen adaylarına bireysel olarak iki farklı yarı yapılandırılmış görüşme uygulamıştır. Uygulama esnasında öğretmen adaylarının ses kayıtları alınarak çalışmada kullanılmak amacıyla deşifre edilmiştir. Araştırmacı, araştırmanın tutarlılığını sağlamak adına öğretmen adaylarına aynı soruları sormuştur, adayların öznel cevapları alınarak değerlendirilmiştir. Nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması için toplanan veriler, geçerlik ve güvenilirliği için iki farklı uzman görüşüyle değerlendirilmiştir. Verilerin ham hali, iki alan uzman ile paylaşılarak, öznel değerlendirmeleri talep edilmiştir. Araştırmacının tespit ettiği tema ve alt temaların kontrolü için resim-iş öğretmenliği branşı mezunu, alanında uzman olarak tanımlanmış iki kişiden de aynı verileri analiz etmeleri istenmiş, uzmanların ortaya koyduğu sonuçların araştırmacının bulgularıyla örtüştüğü görülmüştür.

Adaylarla yapılan görüşmelerin sonucunda ortaya çıkan veriler, tek durum çalışması kapsamında analiz edilip kodlanmış, kod-tema- alt temaları oluşturulmuştur. Özellikle toplanan veriler sonucunda, öğretmen adaylarının benzer cevaplar vermesi ile araştırmanın tutarlılığı sağlanmıştır. Araştırmanın değerlendirme aşamasında ise; öğretmen adaylarının sanatsal çalışmalarını değerlendirmek amacıyla bir uzmandan görüş talep edilmiştir. Araştırma sürecinde, araştırmacının da aldığı notları günlüğüne aktarmasıyla araştırmanın verileri çeşitlendirilmiştir. Araştırmacı, sürecin planlanması, uygulanması, değerlendirilmesinde ve süreç içerisinde de uzman görüşüne başvurmuştur. Uzman tarafından verilen geri bildirim sonucunda, araştırmanın güvenilirliği de artırılmıştır.

Araştırmanın bulgular kısmında öğretmen adaylarının anlatımlara ve öğretmen adaylarından toplanan verilerden yola çıkarak alıntılara yer verilmiştir. Toplanan verilerden kod aşamasından ana temalara kadar olan kısımda nitel analiz uygulanmıştır. Verilerin kodlanmasında öğretmen adaylarının kendi gerçek isimleri kullanılmamıştır. Adaylara araştırmacı tarafından farklı isimler kodlanmış ve öğretmen adaylarının kimliklerinin korunması sağlanmıştır.

Araştırmanın tutarlılığının sağlanması, araştırma sürecinde toplanan verilerin tekrar incelenip, benzer süreçlerde benzer yaklaşımlar sağlayacak işlemlerden geçirilmesiyle ilişkilidir. Bu araştırmada üretilen veriler (ses kayıtları, günlükler, fotoğraflar), gerektiğinde tekrar değerlendirilebilmek amacıyla, ham halleriyle saklanarak araştırmanın “tutarlılık” kontrolleri için tekrar değerlendirilebilir biçimde araştırmacı tarafından saklanmaktadır.

3.8 Veri Analizi (Bulgular)

Bu araştırmanın bulguları, yarı yapılandırılmış görüşmeler, video kayıtları, gözlem, ders içi çekilen fotoğraflar, sanatsal çalışmalarda ortaya çıkan ürün fotoğrafları ve günlüklerden oluşan veri toplama araçlarıyla elde edilen verilerden oluşmaktadır. Bulgular “Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci”, “Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm Uygulamaları”, “Malzeme ve Uygulama Deneyimi” ve “Öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler” tema başlıkları ile sunulan toplam dört temadan oluşmaktadır. Bu temalar araştırmanın deseni olan tek durum çalışmasının temel karakteristik özelliği dikkate alınarak kategorize edilmiştir.

Nitel bir araştırma önerisindeki bir yöntem tartışması, çeşitli biçimlerdeki nitel verilerin analizindeki basamakları da açıkça belirtmelidir. Genelde; amaç, metin ve imge verilerinden bir anlam çıkarmaktır. Bu durum veriyi bölümlere ve parçalara ayırmayı (bir soğanın katlarını ayırır gibi) ve daha sonra tekrar bir araya getirmeyi içermektedir. (Creswell, 2007, s.195) Nitel araştırmalarda veri analizinin amacı, toplanan verileri yorumlayarak, olguların ve olayların derinlemesine anlaşılmasını sağlamaktır. Toplanan bu verileri de anlamlı bulgulara dönüştürmektir. Araştırmacı, katılımcıların hal ve davranışlarındaki anlamlara odaklanmalı, sorular sormalı ve katılımcıların anlatımlarının niteliği ile derinliğini dikkate almalıdır. Toplanan bu verilerle, bütüncül bir çerçevede değerlendirilmesi gerekir. Bu süreçte, verilerin yorumlanmasında araştırmacının etkisi büyüktür. Araştırmacı temaları, sayısal verilere göre değil bulgulara göre ele almalıdır.

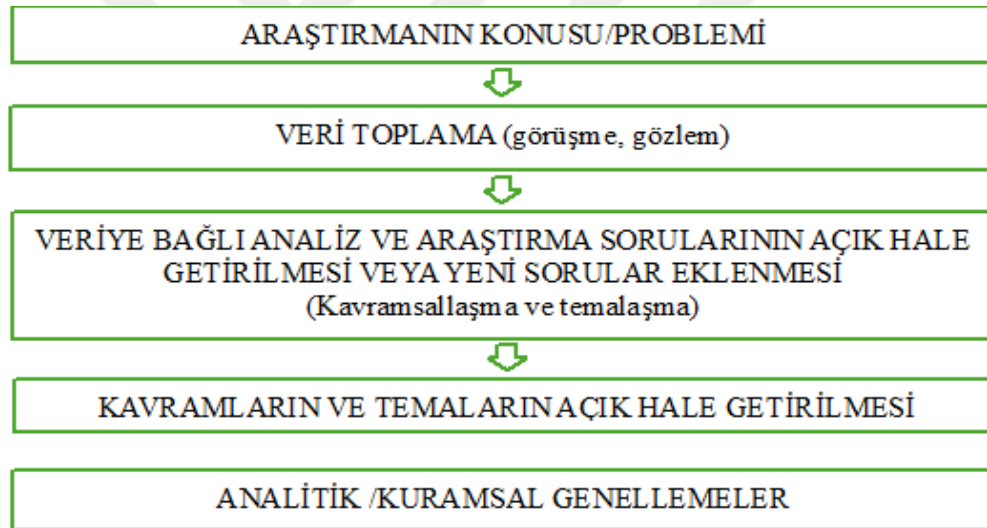
Nitel araştırmalarda elde edilen verilerin içerik analizine tabi tutulması sürecinde kullanılan iki yaklaşım vardır bunlardan ilki, tümünden gelimci, ikincisi ise tümevarımcı analizdir. Tümevarımcı analiz yönteminde, verinin içinden çıkan kavram ve temaların ön plana çıkarılması önemlidir. Bu araştırmada, verilerin içerisinden çıkarılan kod, alt tema ve temalardan oluşan

“tüme varımcı” analiz yöntemi kullanılmıştır.

Dey (1993) veri analiz sürecini “betimleme” “sınıflama” ve “ilişkilendirme” şeklinde incelemektedir. Dey’in veri analizlerine ilişkin yaklaşımı hem tümevarımcı hem de tümden gelimci araştırma ve veri analiz için geçerlidir. Betimleme aşamasında araştırmacı, topladığı verileri kapsamlı bir biçimde tanımlar ve bu şekilde önce kendisini veriyle tanışık hale getirir, sonra da okuyucunun; verilerin toplandığı ortama, verilerin ayrıntısına ve derinliğine, araştırmaya katılan bireylerin görüşlerine araştırma sürecine ilişkin bilgilerin ilk elden sınıflandırmaya göre temaların ortaya çıkarılması daha kolaydır. Son aşamasında ise belirli temalar altında sınıflandırılan veriler ilişkilendirir ve ortaya çıkan bu ilişkiler yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.243). Sınıflama aşamasında veriler kodlanır ve sınıflandırılır. Sınıflandırılan verilerin incelenmesi hem tümevarımcı hem tümden gelimci analiz için geçerlidir.

Şekil 3.2

Veri analiz süreci

Bu araştırma kapsamında veri toplama araçları olan, araştırmacı ve katılımcı günlüklerinden, yarı yapılandırılmış bireysel görüşmelerden, sanatsal tema sürecinde hazırlanan materyallerden, ortaya çıkan sanatsal çalışmalardan ve ders planlarından oluşan dokümanlardan toplanan veriler betimsel analiz yaklaşımı ile analiz edilip düzenlenmiş ve yorumlanmıştır.

Betimsel veri analiz süreci dört aşamadan oluşmaktadır:

Analiz için bir çerçeve oluşturma: Araştırmanın temelini oluşturan bir kuram ya da kavramsal çerçevenin olduğu durumlarda belirli toplamadan önce bir kod listesi çıkarmak mümkündür. Betimsel analizin kullanıldığı kısımlarda kuramsal ve kavramsal çevreden araştırma sorularından ya da bunlarda ilişkin biçimde görüşme ve gözlemden yer alan boyutlardan yola çıkarak veri analizi ve bir kod listesi teması oluşturulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s..246).

Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik hakkında farkındalık deneyimi sağlayabilmek için toplanan veriler öğrenci görüşmeleri esas alınarak yorumlanmıştır. Temalar, içerdikleri kategoriler ve kodlar halinde sunulmuştur. Temalar altında yer alan her kategori kodlama sürecinde dikkate alınan anlam birimleri yoluyla ve doğrudan ifadeler kullanılarak gösterilmiştir. Aşağıda yer alan temalar, veri sunumunda çeşitlilik ilkesi gözetilerek bulgular halinde bir arada bulunmaktadır.

Tablo 3.10

Alt Temalar ve Kodlar Listesi

TEMALAR	ALT TEMALAR	KODLAR
Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci	• Geri Dönüşümün Önemi ve Atık Yönetimi • Kaynakların Korunması: • Sanat Eserleriyle Çevre Bilinci Oluşturma	Geri dönüşüm, Çevre bilinci ve Sürdürülebilirlik, Atık malzemeler, Çöp, atık, tüket.
Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm Uygulamaları	• Atık Malzemelerle Sanat Eğitimi: • Öğrencilere Çevre Bilinci Kazandırma:	Sanat eserleri, Sanat, Bilinç kazanma Çalışma ve uygulama süreci, Çevresel sanat.
Malzeme ve Uygulama Deneyimi	• Atölye Ortamının Öğretimdeki Rolü • Uygulama Sırasında Karşılaşılan Zorluklar:	Atölye çalışmaları, Duygu, Eğlence, Zorluklar, Çocuklar, güzel hissettirmek, fikir, verim, haz almak, hoşlanmak, kişisel deneyimleri (örneğin, atık malzemelerle çalışma) Doğal malzemeler Kolaj, Asamblaj, Dekolaj, Öğrenci katılımı ve yaratıcılık, Malzeme çeşitliliği
Öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler	• Sanatın Geri Dönüşümdeki Rolü: • Anlamın Yaratılması ve İfade Edilmesi: • Öğrencilere, Meslek Hayatlarındaki Yansımaları: • Atölye Ortamının Öğretimdeki Önemi	Öğrenme, Eğitim Sanat eserleri, Öğretmenliğe yönelik eğitim

Verilerin kodlanması: ilk aşamada oluşturulan çerçeveye ya da kod tema listesine göre elde edilen veriler incelenir ve kodlanır bu aşamada verilerin araştırmanın temelinde yer alan kuramlara kavramlara göre seçilmesi kodlanması ve anlamlı ve mantıklı bir şekilde bir araya getirme söz konusudur oluşturulan çerçeveye göre bazı veriler dışarıda kalabilir ya da önemli olmayabilir ayrıca bu aşamada daha sonra sonuçlar yazılırken kullanılacak doğrudan alıntılarda işaretlenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.246).

Bulguların tanımlanması: Son aşamada kodlanan veriler betimlenir ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenir araştırma desenine göre bulgular katılımcılara bağlı ya da katılımcıların görünür olmadığı tema bazlı yaklaşımlar sunulabilir bu aşamada veriler kolay

anlaşılabilir ve okunabilir bir tanımlanmasına ve gereksiz tekrar açılmasına dikkat edilmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.248).

Bulguların yorumlanması; veri analizinin sürecinin can alıcı noktası, araştırmanın yorumları ve ortaya çıkan temaların anlamlı bir biçimde birbiriyle ilişkilendirmesidir. Araştırmacı üçüncü aşamada sunduğu kod ve temalara bağlı betimlemelerden yola çıkarak bulguları yorumlar ve bazı çıkarımlarda bulunur. Tanımlanan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırması bu aşamada yapılır. Bulgular arasında neden -sonuç ilişkilerinin açıklanması ve gerekirse farklı olgular arasında karşılaştırma yapılması, araştırmacı tarafından yapılan yorumun daha nitelikli olmasına yardımcı olur. Ayrıca kurama ve daha önce yapılan araştırmaların sonuçlarına bağlı karşılaştırmalar çıkarımlar ve değerlendirmeler bu aşamada sunulur (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.249).

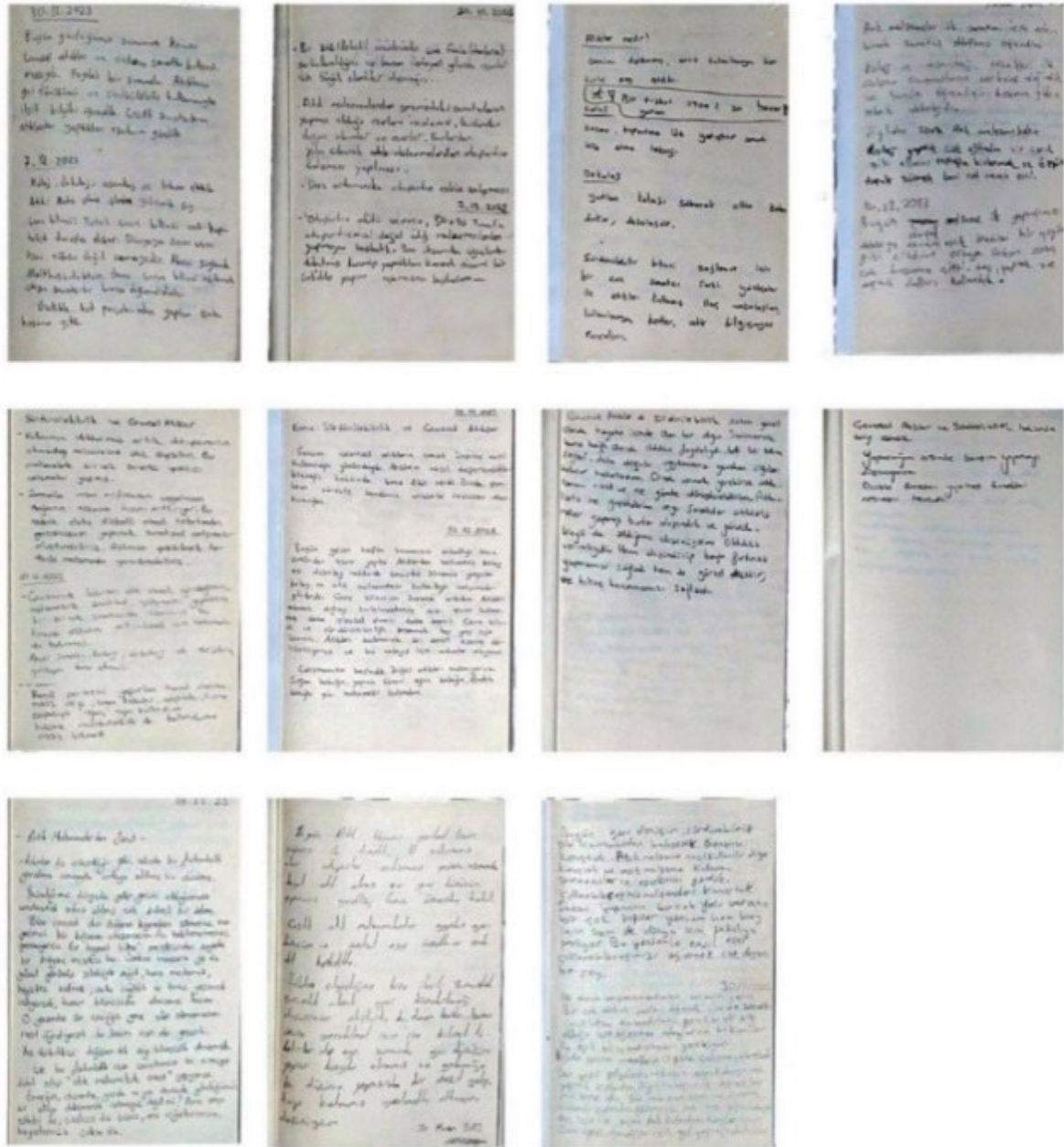
Bu araştırmada verilerin yorumlanması süreci, “çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” kapsamında nitel araştırma yöntemleri kuramlarından yola çıkarak toparlanan bilgiler ışığında, bulguların karşılaştırılmasıyla tamamlanan bir araştırma sürecini oluşturmaktadır. Analiz sonucunda çıkan bulguları, diğer veri toplama araçlarından elde edilen bilgilerle birlikte yazılıp, yorumlanmıştır. Kullanılan verilerin ham halleri ile doğrudan alıntılar yapılmış, literatür ve kavramsal çerçevesine bakılarak, yorumlanmıştır. Araştırmada toplanan veri sonuçlarına göre, yorumlar kısmında alt problemlere göre kendi görüşlerini de yansıtmıştır.

4 BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünü; araştırma süreci kapsamında toplanan verilerden elde edilen bulgular oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı ve alt problemlerini oluşturan sorulardan yola çıkarak araştırmacı ve alan uzmanı ile analiz ederek alt temalara ulaşılmıştır. Araştırmanın sürecinde kullanılan günlükler, notlar ve yarı yapılandırılmış görüşme notlarının yazıya geçirilmesi ile betimsel analiz tekniği kapsamında bulgular ortaya çıkarılmıştır. Toplanan verilerin analizleri sonucunda ortaya çıkan kodlar, ana temalar ve alt temalar tespit edilmiş, araştırmacı ve alan uzmanı ile temalar belirlenmiştir.

Görsel 4.1

Öğrenci Günlüklerinden Örnekler

“Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” kavramlarının Resim -iş öğretmenliği 2.sınıf öğrencileri Resim Atölye I dersi uygulaması çalışmasında “Doğal Malzemelerle Oto portre” ve “Geri Dönüşen Sanat” temalarının sonucunda toplanan verilerle oluşturulan kodlar şunlardır;

Geri dönüşüm, çevre bilinci, sürdürülebilirlik, atık malzemeler, sanat eserleri, eğitim, atölye çalışmaları, duygu, eğlence, zorluklar, malzeme seçimi, öğrenme, çocuklar, güzel hissettirmek, fikir, verim, haz almak, hoşlanmak, öğrenci b'nin kişisel deneyimleri (örneğin, atık malzemelerle çalışma), öğretmenlik ve eğitim, bilinç kazanma, sanat eğitimi, kolaj, assemblaj, kompozisyon, deneysel çalışma, malzeme çeşitliliği, farkındalık, öğrenci katılımı ve yaratıcılık, çalışma ve uygulama süreci, duygular ve deneyimler şeklinde ifade etmekteyiz. Bu kodlar öğrenci görüşmeleri baz alınarak, yapılan yarı yapılandırılmış görüşme kayıtlarından çıkartılmıştır. Çıkan bu kodlardan ana temalar ve alt temalar ortaya çıkarılmış, toplanan verilerin analizleri yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin ders içi tuttıkları günlüklerden de alıntılar yaparak, betimsel analizi desteklenmiştir.

Katılımcıların geri dönüşüm ve çevre bilinci konusundaki farkındalıklarını anlamak için araştırma sürecinde toplanan veriler ve kodları tekrar betimlenerek doğrudan alınan alıntılarla desteklenmiştir. Betimsel veri analizine katılımcılardan toplanan verilerin sonucunda ortaya çıkan 4 ana tema şunlardır:

Tablo 4.1

Çalışma sonuç temaları

“Doğal Malzemelerle Oto portre” ve “Geri Dönüşen Sanat” temaları ile ortaya çıkan ana temalar
1. Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci
2. Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm Uygulamaları
3. Malzeme ve Uygulama Deneyimi
4. Öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda belirlenen “Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci” ana temasında elde edilen bulgular ile alt temalar tablolaştırılmış ve öğrencilerin görüşlerine doğrudan alıntı yapılarak yer verilmiştir. Öğrencilerin, Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci temasını oluşturan görüşlerine uygun olan alt temaları şunlardır:

4.1 Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci

Alt temalar:

- Geri Dönüşümün Önemi ve Atık Yönetimi

- Kaynakların Korunması
- Sanat Eserleriyle Çevre Bilinci Oluşturma

Katılımcı görüşleri doğrultusunda elde edilen “geri dönüşüm, sürdürülebilirlik, atık malzemeler” kodları ile, “geri dönüşümün önemi ve atık yönetimi, kaynakların korunması, sanat eserleriyle çevre bilinci oluşturma” başlıklarından oluşan alt teması oluşturulmuştur. Bu bilgilere dayanarak Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci ana temasına ulaşılmıştır. Katılımcıların görüşlerinin betimsel analizi sonucunda ortaya çıkan “Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci” temasında bulgular ile alt temalar tablolastırılmış ve öğrencilerin görüşlerine doğrudan alıntı yapılarak yer verilmiştir.

Tablo 4.2

Katılımcıların “Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci”

Sürdürülebilirlik ve çevre bilinci ana temasını oluşturan alt tema
• Geri Dönüşümün Önemi ve Atık Yönetimi • <i>Geri dönüşüm, Sürdürülebilirlik, çöp, Atık, tüket, (kod)</i>

“Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” temasına genel olarak baktığımızda; katılımcılar, yaşadığımız çevrede atıkların artması ve çevrenin kirlenmesi gibi cevaplar vererek geri dönüşümün önemini vurgulamışlardır. Geri dönüşümün etkisi ile, atıkların azaltılması gerektiğini, doğal kaynaklarımızın daha verimli kullanılması açısından önemine değinilmektedir. Toplumsal olarak, yaşadığımız bölgede çevresel etkilerin fazlaştığını ve geri dönüşüm kavramının, kişisel yaşamlar üzerindeki olumlu etkileri hakkındaki farkındalığı artırmaya çalışıldığını anlamaktayız.

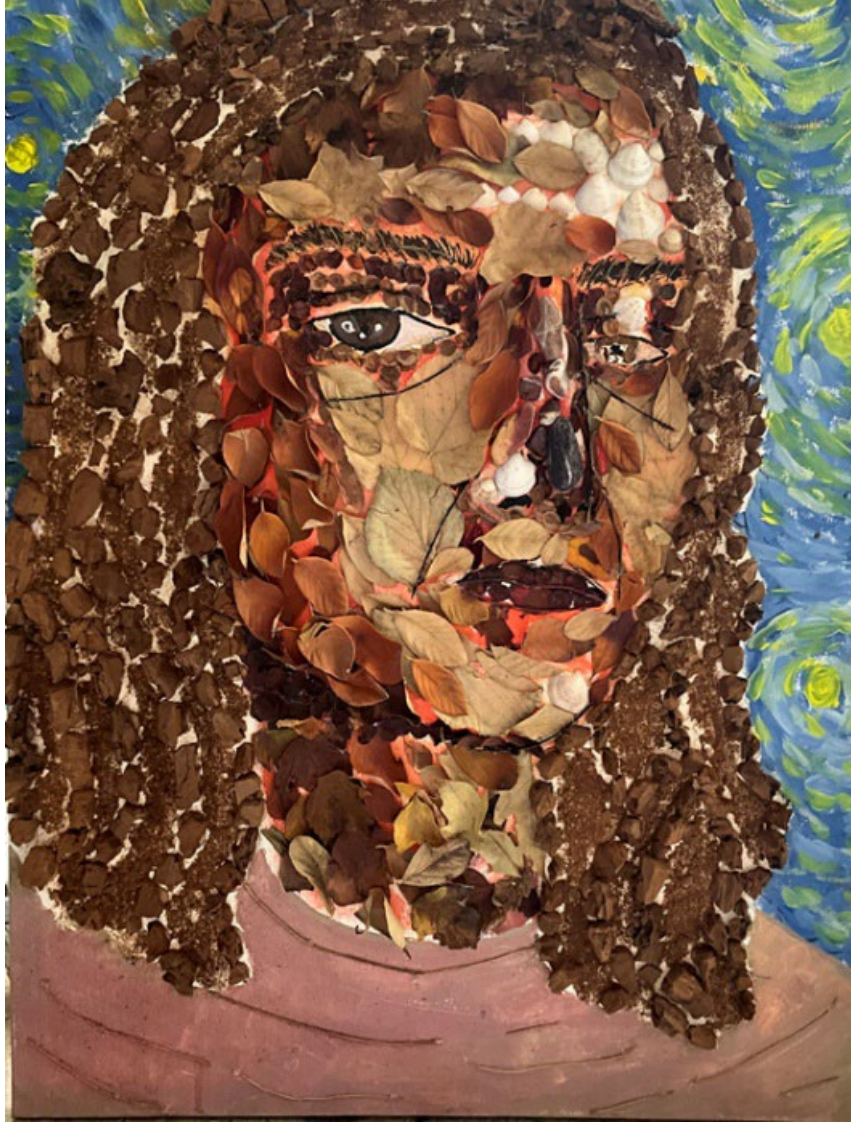
Bu genel yorumdan sonra, toplanan verilerden alıntılarla açıklayacak olursak, Tablo 4.2’de yer alan “Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci” ana temasının alt temalarından “Geri Dönüşümün Önemi ve Atık Yönetimi” çerçevesinde Berk: “Bence geri dönüşüm olmalı bir yerden sonra. Çünkü sürekli tüket, tüket atık üret yani tüketebildiğimiz kadar nereye kadar tüketeceğiz?” bu cevap, tüketim alışkanlıklarının sürdürülebilirlik ve çevre bilinci açısından sorgulanmasına dikkat çekmektedir. Geri dönüşümün doğaya olan etkisini Cansu, “Geri dönüşüm, işte dediğiniz gibi, atık malzemelerden artık işlemini yitirmiş malzemelerden bir geri dönüşüm, yani geri dönüştürme aşaması.” Cümlesiyle atık dönüşümünün önemini ifade etmiştir. Topladığımız verilerde geri dönüşümün, atık malzemelerin yeniden kullanımı ve çevrenin korunmasının vurgulandığına tanık olmaktadır. Cansu “Yaşadığımız dünyada gelip geçici olduğumuzu unutmamak adına atılmış çok bilinçli bir adım” diyerek çevre bilincinin önemini bir daha

vurgulamıştır. Cansu çevre bilinci olarak çevreye çöp atmamak dışında, sağlıklı temiz yaşanabilir bir çevrenin önemini şu sözleriyle vurgulamıştır:

“Bize emanet olan doğanın kıymetini bilmemiz için yedinci bir kıtanın oluşmasını da beklemememiz gerekiyordu. Bir ‘kıymet bilme ‘meselesinden ziyade güzel görünüş sebebiyle değil, buna mecburuz, hayatta kalmak, daha sağlıklı ve temiz yaşamak istiyorsak, bunun bilincinde olmamız lazım”

Görsel 4.2

Cansu'nun doğal malzemelerle yaptığı çalışma otoportre çalışması:

Tema: “Doğal Malzemelerle Oto portre”

Katılımcı: Cansu

Kullanılan Malzemeler: kurumuş dökülen farklı renk ve dokulardaki yapraklar, odunsu parçalar, deniz kabuğu, kurumuş çam yaprağı, tuval ve akrilik boya.

Ayla; “Geri dönüşümün şu anki hayatımız için çok önemli olduğunu düşünüyorum, çünkü gittikçe her yeri kirletiyoruz ve yani bu atıkların dönüştürülmesi kapsamında, geri dönüşüm olması gerekiyor.” şeklinde ifade ederken; geri dönüşümün çevreyi koruma açısından önemini vurgulamaktadır. Atıkların dönüştürülerek tekrar kullanılması, doğal kaynakların korunmasına

yardımcı olabilmektedir.” cümlesiyle atık yönetimini ve çevre bilincinin önemini vurgulamıştır.

Görsel 4.3

Ayla'nın doğal malzemelerle yaptığı çalışma otoportre çalışması

Tema: “Doğal Malzemelerle Oto portre”

Katılımcı: Ayla

Kullanılan Malzemeler: Farklı renklerde kurumuş dökülen yapraklar, çam yaprağı, dal parçaları, deniz kabuğu, gül yaprakları, tuval akrilik boya ve marker kalem.

Atıkların doğrudan yok olmadığını vurgulayan Duru “Geri dönüşüm bence önemli yapılması gereken bir şey. İşte çünkü zaten her şey çöp. Dünyadan hiçbir şey yok olmuyor maalesef.” diyerek, dünyadaki doğal kaynakların sınırlı olduğunu ifade etmiştir. Filiz: “Geri dönüşüm çocukluk döneminden itibaren kazanılması gereken bir düşünce olarak görüyorum. Çünkü, geri dönüşüm olmazsa birçok şey havada kalır ve bilinçli insanlar sayesinde birçok şeyi geri dönüştürebiliriz.” cümlesiyle atık malzemelerin tekrar dönüştürülmesinin çevre için yaşamsal önem taşıdığını belirtmiştir. Irmak “Çevresel atıklar ve sürdürülebilirlik zaten genel olarak

hayatın içinde olan bir olgu. Seminerde buna bağlı olarak oldukça faydalıydı. Belli birtakım şeyleri, daha doğrusu uygulamamız gereken olguları tekrar hatırladım” diyerek çevre bilinci olarak zaman zaman unuttuğumuz olguları hatırlamamızın faydalı olacağını düşünmektedir. Jale, insan nüfusunun çoğalması ile doğanın yok oluş hızının arttığını, şu cümleyle ifade etmiştir: Jale “Zamanla insan nüfusunun çoğalması, doğanın tükenme hızını artırıyor. Bu nedenle daha dikkatli olmalı, tüketimden geri dönüşüm yaparak, sanatsal çalışmalar oluşturabiliriz. Aklımıza gelebilecek her türlü malzemeden yararlanabiliriz.” ifadesiyle fikrini belirtmiştir.

Görsel 4.4

Jale'nin doğal malzemelerle çalıştığı oto portre çalışması:

Tema: “Doğal Malzemelerle Oto portre”

Katılımcı: Jale

Kullanılan Malzemeler: Farklı renklerde kurumuş dökülen yapraklar, çam yaprağı, ağaç kabuğu parçaları, dal parçaları, deniz kabuğu, tuval, akrilik boya ve marker kalem.

Gökhan, çevre için geri dönüşümün kritik bir konu olduğunu vurgularken “Geri dönüşüm hakkında, küresel ısınmaya dayalı zaten geri dönüşüm çok önemli bir şey.” demiştir. Gökhan bu söyleminde, küresel ısınma gibi önemli bir konu olduğunu vurgulayarak çevre bilincinin önemine dikkat çekmektedir. Halide ise yaptığımız görüşmelerde atık yönetimi ve geri dönüşümün çevre bilinci açısından önemini vurgulamıştır. Halide’nin verdiği şu cevap “Atık olmasın diye.” İfadesiyle geri dönüşümün çevreye olan olumlu etkisine işaret etmektedir. Irmak ise atık yönetimi ve geri dönüşümün önemini şu cümleyle ifade etmiştir: “Geri dönüşüm hayatımızın her alanında olmalı, çünkü bu, atıkların doğaya zarar vermesini engelleyerek kaynakları korur.” Halide “Her bir atığı gerçekten değerlendirmek gerekiyormuş ve bu çalışmalardan sonra ben bunun bilincine vardım” ifadesini kullanarak Halide geri dönüşümün ve atık malzemelerin tekrar kullanılabilirliği konusundaki farkındalığını belirtmektedir.

Görsel 4.5.

Halide’nin doğal malzemelerle yaptığı oto portre çalışması

Tema: “Doğal Malzemelerle Oto portre”

Katılımcı: Halide

Kullanılan Malzemeler: kurumuş, dökülen yapraklar, ağaçtan dökülen ot parçaları, çam ağacının dal parçaları, fındık kabukları, tuval ve akrilik boya .

Jale “Geri dönüşüm, kullanım vadesini bitirmiş şeyleri tekrar hayata geçirmek gibi.” derken geri dönüşümün önemini vurgulayıp, atık malzemelerin tekrar kullanımının çevre için ne kadar kritik olduğunu belirtmiştir. Korhan kullandığımız metaların atık haline getirip tekrar kullanılabilir hale getirmemiz gerektiğini ifade etmiştir. Korhan, “Geri dönüşüm kullandığımız metaları atık haline gelip tekrar kullanılabilir hale getirme döngüsüdür.” Bu ifadeden yola çıkarak, Geri dönüşüm, atıkların işlevini yitirdiği yeniden kullanılabilir hale getirerek çevremizin ve doğal kaynaklarımızın korunmasına katkı sağlamaktadır.

Tablo 4.3’de yer alan “Kaynakların Korunması” alt teması üzerine görüşlerini ifade eden Berk, “Gerçekten insanlar bir şeyler tüketmek istediği zaman bile tonlarca su harcanıyor. Bundan

Tablo 4.3

“Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci” Ana temasını oluşturan alt tema

“Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci” Ana temasını oluşturan alt tema

- Kaynakların Korunması
- Su, su kaynakları, Çevre bilinci(kod)

dolayı işte geri dönüşümün daha yararlı olabileceğini benimsemeye başladım.” cümlesiyle doğal kaynakların kullanımı konusunda bilinçlenmeye dikkat çekmektedir. Duru “Çevre

Görsel 4.6

Duru’nun doğal malzemelerle yaptığı oto portre çalışması

Tema: “Doğal Malzemelerle Otoportre”

Katılımcı: Duru

Kullanılan Malzemeler: Farklı renklerde kurumuş dökülen yapraklar, çam yaprağı, dal parçaları, deniz kabuğu, tuval, akrilik ve pastel boya.

bilincinin neden önemli olduğu, çöple dolu adalar, su kullanımı gibi konular üzerinde konuştuk.” ifadesini kullanırken, Su kaynaklarının aşırı kullanımı ve atık malzemelerin doğaya verdiği zararları belirtmekte, çevre bilincinin su kaynaklarının korunmasında kritik olduğunu vurgulamaktadır.

İnci, ise;

“Tüketim çılgınlığının bize ilerideki zamanlarda susuzluk olarak geri dönebileceği düşüncesini oluşturdu bu durum bende. Bunun önüne geçebilmek için ise bilinçli tüketiciler olup aynı zamanda geri dönüşüm yapan bireyler olmamız ve geleceğe bu düşünce yapısında bir nesil yetiştirip bırakmamız gerektiğini düşünüyorum.”

sözleriyle su kullanımının öneminden ve bilinçli tüketici olmanın önemini ifade etmiştir.

Gökhan, su kaynaklarının korunmamız gerektiğini, çevre bilincinin artması gerektiğini şu cümle ile ifade etmektedir; “Çevremiz, dünyayı kurtarmamızı sağlayacak, kullanmamız gereken bir denklem aslında.” diyerek su kaynaklarının korunmasının önemini ifade etmiştir.

Görsel 4.7

İnci'nin doğal malzemelerle yaptığı oto portre çalışması:

Tema: “Doğal Malzemelerle Otoportre”

Katılımcı: İnci

Kullanılan Malzemeler: Farklı renklerde kurumuş dökülen yapraklar, biber tohumu, gül yaprakları, çam yaprağı, mandalina kabuğu, dal parçaları, deniz kabuğu, tuval, akrilik boya ve marker kalem

İrmak “Bir kot yapılırken 11 000 litre. 11.000 l. su kaybı bir üretim esnasında vardı” cümlesiyle, suyun korunması ve tüketim alışkanlıklarının çevresel etkilerine dikkat çekmektedir. Tükettiğimiz doğal kaynakların çok fazla olduğunu ve bu bilinçsizce tüketimin çevreye zarar verdiğini vurgulamaktadır. İnci “Su kaynaklarının korunması için atıkların azaltılması ve geri dönüştürülmesi önemlidir, çünkü atıkların üretimi su tüketimini artırabilir.” diyerek atıkların doğal kaynaklara verebileceği zarara dikkat çekmektedir. Korhan kullandığımız malzemelerin üretim süreçlerinin çevreye verdiği etkiyi “İşte sürdürülebilirlik konusunda, bahsettiğimiz aklımda kalan mesela bir kot üretirken 11 ton 11.000 ton sanırsam su tüketiminden bahsetmiştik.” cümlesiyle ifade etmiştir. Berk’in günlüğüne baktığımızda “birçok tekstil ürünlerinde çok fazla(tonlarca) su kullanıldığını ve bunun ilerleyen yıllarda insanlar için büyük sıkıntılar oluşacağı şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 4.4

“Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci” Ana temasını oluşturan alt tema

“Sürdürülebilirlik ve Çevre Bilinci” Ana temasını oluşturan alt tema

- Sanat eserleriyle çevre bilinci oluşturma
- Sanat, atık malzemeler, bilinç kazanma(kod)

Tablo 4.4’te yer alan” Sanat Eserleriyle Çevre Bilinci Oluşturma” alt teması üzerine katılımcıların görüşlerini ele aldığımızda; Berk, “Bu eserden bir anlam çıkartmış olduk. Yani atık malzemelerden bir anlam çıkartmış olduk. Bu şekilde bir geri dönüşüm sağlamış olduk”

Görsel 4.8

Berk’in doğal malzemelerle yaptığı otoportre çalışma

Tema: “Doğal Malzemelerle Otoportre”

Katılımcı: Berk

Kullanılan Malzemeler: kurumuş dökülen yapraklar, tuval ve marker kalem.

cümlesiyle atık malzemelerle yaptığı çalışmayı sanat kavramı ile birleştirip geri geri dönüşümün önemini vurgulamaktadır. Ayla, “Atıklarla yapılmış sanat eserlerini inceledik. Onlardan esinlenerek biz de eserler yaptık.” ifadesiyle geri dönüşümün sanat eğitimi içinde nasıl bir yer bulabileceğine dair yaşadığı deneyimi dile getirmiştir. Ayla’nın günlüğünde şu ifade görülmektedir, “Çevre bilincinin önemini anladım. Atık olarak doğayı kirletmektense onları tekrar kullanarak daha işlevsel olması daha önemli. Çevre bilinci ve sürdürülebilirliği kazanmak her yaş için önemli. Atıkları bir sanat eserine dönüştürüyoruz ve bu anlayış için adımlar atıyoruz”.

Görsel 4.9

Korhan’ın doğal malzemelerle yaptığı otoportre çalışması:

Tema: “Doğal Malzemelerle Otoportre”

Katılımcı: Korhan

Kullanılan Malzemeler: Farklı renklerde kurumuş dökülen yapraklar, biber tohumu, gül yaprakları, çam yaprağı, çam kozalağı, mandalina kabuğu, dal parçaları, deniz kabuğu, tuval, akrilik boya ve marker kalem.

Duru “Katkı sağlamak için atık malzemelerden kullanarak çalışma yapan sanatçılar, bu eski kotları kullanarak yapan, sonra böyle bir şeyleri ortaya yığıp gölgesini kullanarak yapan sanatçılar.” cümlesiyle sanat eserlerinin geri dönüşüm materyalleri kullanarak çevre bilincini

artırmada önemli bir ifade aracı olduğunu vurgulanmıştır. Duru günlüğünde, “Çevre bilinci çocukluktan kazandırılması gereken bir şey olduğu için öğrencilere bu konular ile ilgili bilinçlendirilmeleri gerekiyor” ifadesini kullanarak çevre bilinci eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Gökhan, ortaya çıkardığı çalışmanın sonucunda, geri dönüşüm malzemeleriyle sanat eserlerinin çevre bilincinin oluşturulmasında etkili olduğunu “Öğrettiğiniz kolaj teknikleri vardı, dekolaj vardı. O çok hoşuma gitti.” ifadesiyle geri dönüşüm malzemeleriyle yapılan sanat eserlerinde kullanılan tekniklere de dikkat çekmiştir.

Halide “Bu doğal atık değil de yaptığımız kâğıt vesaire var ya, onlarla yaptırabilirim yani kolaj çalışması yaptırabilirim.” cümlesiyle geri dönüşümün sanat eğitiminde nasıl kullanılabileceğine ilişkin fikrini paylaşmıştır. Filiz günlüğünde, “Sürdürülebilir bilinci sağlamak için birçok sanatçı farklı yöntemler ile atıkları kullanmış. İlaç kutuları, kullanılmayan kotlar, atık bilgisayar

Görsel 4.10

Gökhan'ın doğal malzemelerle yaptığı otoportre

Tema: “Doğal Malzemelerle Oto portre”

Katılımcı: Gökhan

Kullanılan Malzemeler: yumurta kabuğu, Farklı renklerde kurumuş dökülen yapraklar, fındık kabuğu, çam yaprağı, dal parçaları, deniz kabuğu, tuval, akrilik boya ve marker kalem.

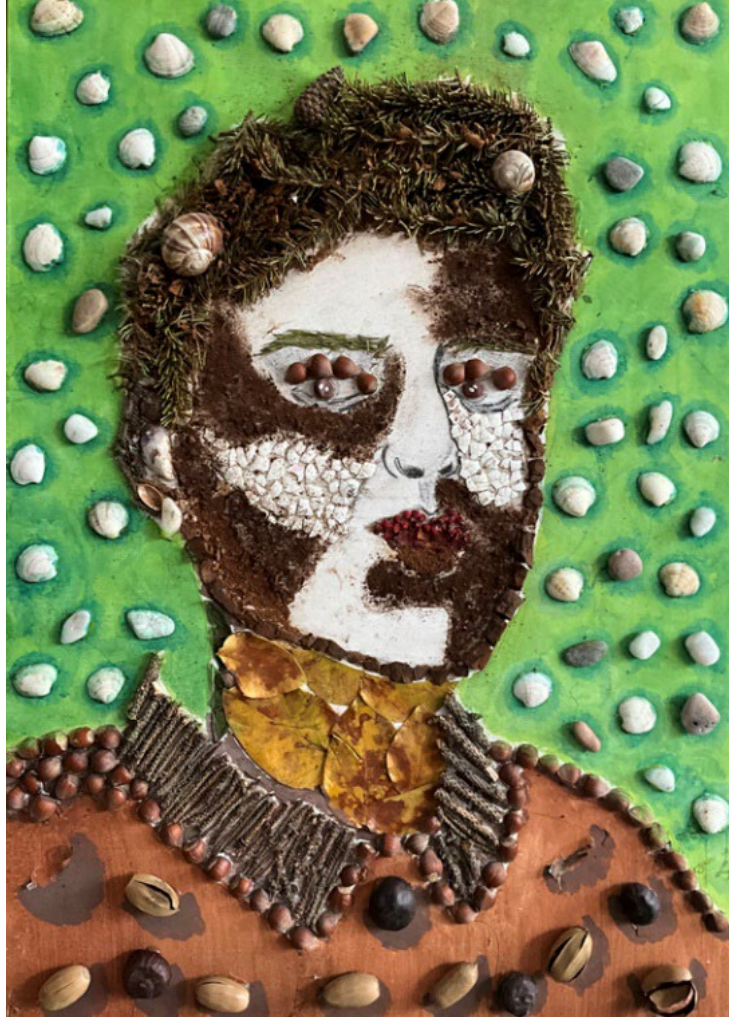
parçaları.” cümlesiyle atık malzeme kullanımı ve çevre bilincinin önemini vurgulamıştır.

İrmak “Çöp diye nitelendirdiğimiz şeyler sanat eserine dönüşebilirmiş.” cümlesiyle fikrini ifade ederek, sanatın çevre bilinci oluşturmada nasıl bir araç olabileceğini ifade etmiştir. İnci, çevre

bilincini oluşturmada, “Sanat eserleri, geri dönüşüm malzemeleri kullanılarak yapılarak çevre bilincini artırabilir ve insanları çevresel sorunlar konusunda düşündürebilir.” şeklinde ifade etmiştir.

Görsel 4.11

Irmak'ın doğal malzemelerden yaptığı otoportre çalışması

Tema: “Doğal Malzemelerle Oto portre”

Katılımcı: Irmak

Kullanılan Malzemeler: Farklı tonlarda kurumuş dökülen çam yaprakları, fındık kabuğu, tohum, çam yaprağı, dal parçaları, farklı tonlarda yapraklar, çam ağacından dal parçaları, deniz kabuğu, toprak, ağacın meyvesi, Antep fıstığı kabuğu, tuval, akrilik boya ve marker kalem.

Jale, geri dönüşümün önemini vurgulayarak “Geri dönüşüm, kullanım vadesini bitirmiş şeyleri tekrar hayatımızda kullanabileceğimiz ya da sanatsal olarak gözümüze hoş gelecek şekilde bütünleştirebildiğimiz şekilde tekrar hayata geçirmek gibi.” cümlesiyle önemini vurgulamıştır. Çevre bilincini oluşumunda geri dönüşümün etkili bir araç olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca Jale, “Arazi sanatı vardı. Hayatın içinde olan işte malzemelerle bulunduğu yerde belli bir sanat yapılıyordu. Dikkat çekmek amaçlıydı.” Cümlesiyle atık malzemelerle sanat eserleri

oluşturmanın çevre bilinci oluşturmada sanatın etkileyici bir araç olduğunu belirtmektedir. Jale “Çevre bilinci kazandırmak için bence güzel bir çalışma” cümlesiyle çevre bilincinin önemini yansıtmıştır. “Sanat Eserleriyle Çevre Bilinci Oluşturma” katılımcı görüşlerine baktığımızda,

Görsel4.12

Filiz’in doğal malzemelerden yaptığı otoportre çalışması:

Tema: “ Doğal Malzemelerle Oto portre ”

Katılımcı: Filiz

Kullanılan Malzemeler: Farklı renklerde kurumuş dökülen yapraklar, çam yaprağı, mandalina kabuğu, dal parçaları, deniz kabuğu, tuval, akrilik boya ve marker kalem.

çevre bilinci oluşturmak için “sanat” ve “sanat eserleri” güçlü bir araç olarak kabul edilmektedir. Günümüzde Atık malzemelerle yapılan sanat eserleri, çevre sorunlarına dikkat çekmekte, insanların yaratıcı bir şekilde kendilerini yansıtmalarına yardımcı olmaktadır

4.2 Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm Uygulamaları

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda belirlenen “Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm

Uygulamaları” ana temasında elde edilen bulgular ile alt temalar tablolaştırılmış ve öğrencilerin görüşlerine doğrudan alıntı yapılarak yer verilmiştir. Öğrencilerin, geri dönüşüm ve çevre bilini temasını oluşturan görüşlerine uygun olan alt temaları şunlardır:

Tablo 4.5
Sanat eğitimi ve geri dönüşüm uygulamaları alt temaları

“Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm Uygulamaları”
Alt tema: Sanatın Geri Dönüşümdeki Rolü
Alt tema: Sanatsal Anlatımın İfade Edilmesi

Katılımcı görüşleri doğrultusunda elde edilen “geri dönüşüm, sanat eğitimi, atık malzemeler, kolaj, uygulama deneyimi” kodları ile “Sanatın Geri Dönüşümdeki Rolü ve Sanatsal Anlatımın İfade Edilmesi” alt temaları oluşturulmuştur. Bu bilgilere dayanarak “Geri Dönüşüm Uygulamaları ve Sanat Eğitimi” ana temasına ulaşılmıştır. Katılımcıların görüşlerinin betimsel analizi sonucunda ortaya çıkan “Geri Dönüşüm Uygulamaları ve Sanat Eğitimi” temasındaki bulgular ile alt temalar tablolaştırılmış ve öğrencilerin görüşlerine doğrudan alıntı yapılarak yer verilmiştir.

Tablo 4.6
“Geri dönüşüm uygulamaları ve sanat eğitimi” ana temasını oluşturan alt tema

“Geri Dönüşüm Uygulamaları ve Sanat Eğitimi” Ana temasını oluşturan alt tema
“Sanatın Geri Dönüşümdeki Rolü”
<i>Sanat eğitimi, ortaokul, Geri dönüşüm (kod), atık malzeme, kot parçaları, Kolaj (kod)</i>

Tablo 4.6’da yer alan “Geri Dönüşüm Uygulamaları ve Sanat Eğitimi” ana temasının alt temalarından “Sanatın Geri Dönüşümdeki Rolü” çerçevesinde Berk: “Ortaokulda resim dersinde de böyle bir çalışma yapmıştık. Atık malzemelerle kolaj tarzında bir şey yapmıştık.” ifadesiyle sanat eğitimiyle geri dönüşüm uygulamalarını birleştirip, sanatsal bir çalışma yaptıklarını belirtmektedir.

Ayla “Atıklarla yapılmış sanat eserlerini inceledik. Onlardan esinlenerek biz de eserler yaptık.” ifadesiyle sanatçıların yaptıkları eserlerin örneklerinden ilham alarak kendi eserlerini oluşturduklarını belirtmektedir.

Cansu “Konumuz da bununla sanat yapmak bence çok mantıklı ve çok iyi bir etkinlik. Çünkü hani hem bir bilinç sahibi oluyoruz hem de yani farklı şeyler deniyoruz.” ifadesiyle geri

dönüşümün sanat eğitimi içinde nasıl kullanılabileceğini belirtmektedir. Duru “Böyle katkı sağlamak için atık malzemelerden kullanarak çalışma yapan sanatçılar, bu eski kotları kullanarak yapan, sonra böyle bir şeyleri ortaya yığıp gölgesini kullanarak yapan sanatçılar.” ifadesiyle sanat eğitimiyle geri dönüşüm uygulamalarındaki rolünü ifade etmektedir. Duru günlüğünde “Sanat yapmanın birçok yolu var ama birçok popüler yöntem hem birey için hem dünya için pahalıya patlıyor. Bu yöntemle nasıl eser çıkarabileceğimizi öğrenmek çok değerli bir şey.” diyerek sanat için kullanılan malzemenin pahalı oluşuna da değinmektedir. Atık malzeme kullanımının çok önemli olduğunu altını çizmektedir. Gökhan, “Sanat eğitiminde sürdürülebilirlik ve çevre bilinci içeriğinin Resim-İş öğretmenliği adaylarına farkındalık

Görsel 4.13

Halide'nin Doğal Ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Çalışma ve Orijinali “Ay Çiçekleri”

92cm x 73cm, Tuval üzerine yağlıboya, 1888, Vincent Van Gogh

Tema: “Geri Dönüşen Sanat”
Katılımcı: Halide
Kullanılan Malzemeler: Eski gazete ve dergi parçaları, mukavva ve akrilik boya.

kazandırılması ile ilgili sizinle bir etkinlik yaptık.” İfadesiyle sanatın geri dönüşümdeki rolü alt temasını ifade etmiştir. Halide “Sanatın Geri Dönüşümdeki Rolü” alt temasını, “Bu doğal atık değil de yaptığımız kâğıt vesaire var ya onlarla yaptırabilirim yani kolaj çalışması yaptırabilirim.” ifadesiyle sanatın geri dönüşümdeki rolünü yansıtmaktadır.

Filiz, Sanat eğitimi sürecinde yapılan çalışmaların, çevre bilinci oluşturmak için önemli bir rol oynadığını ifade etmiştir. Irmak “Çöp diye nitelendirdiğimiz şeyler sanat eserine dönüşebilmiş” şeklindeki ifadesiyle sanatın geri dönüşüm ve atık malzemelerin

değerlendirilmesindeki yerini vurgulamaktadır. İrem “Sanat eserlerini geri dönüşüm atıklarından yaparak oluşturan sanatçıların çalışmaları hatırlatıyor. Geçen sene dışarıdan topladığım çöpleri kullanarak iki çalışma yapmıştım.” ifadesiyle atık malzemelerle yaptığı çalışmalarla ilgili bilgi vermektedir.

Görsel 4.14

Jale'nin Doğal Ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Çalışma Ve Orijinali “Marie-Thérèse Durand-Ruel'in Kuzeni”

64,8cm x 53,8cm, Tuval üzerine yağlıboya, 1882,
Pierre-Auguste Renoir

Tema: “Geri Dönüşen Sanat”
Katılımcı: Jale
Kullanılan Malzemeler: Parçalanmış eski dergi sayfaları, kağıt parçaları, mukavva ve akrilik boya.

Korhan, “Bugün gördüğümüz sunumun konusu çevresel atıklar ve onların sanatta kullanılmasıydı. Faydalı bir sunumdu.” diyerek çevreye atılan atıkların sanatta kullanımı hakkındaki görüşünü belirtmiştir.

Tablo 4.7

“Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm Uygulamaları” ana temasını oluşturan alt tema

“Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm Uygulamaları” Ana temasını oluşturan alt tema

“Sanatsal Anlatımın İfade Edilmesi”

Sanat (kod), Geri dönüşüm güzel, eğlence, ilginç, keyif (kod)

Tablo 4.7’de yer alan “Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm Uygulamaları” Ana temasını oluşturan alt tema” ana temasının alt temalarından “Sanatsal Anlatımın İfade Edilmesi” çerçevesinde

Berk:“Bu eserden bir anlam çıkartmış olduk. Yani atık malzemelerden bir anlam çıkartmış olduk. Bu şekilde bir geri dönüşüm sağlamış olduk.” diyerek anlamın yaratılmasına katkıda bulunmuştur. Duru “Çizimsel, resimsel anlamda da katkı sağlayabilirdiniz. Daha eleştirisel olabilirdiniz. Biraz bizi bayağı serbest bıraktınız aslında.” ifadesiyle görüşünü paylaşmıştır. Filiz “Atık malzemeleri kullanmak daha etkili kıldı hem de artık kullanılmayan şeylere geri dönüştürmek güzel bir duygu oluşturdu. Ben eğlendim yaparken.” ifadesiyle hissettiklerini yansıtmaktadır.

Görsel 4.15

Filiz'in Doğal Ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Çalışma ve Orijinali “Madam Monet ve Oğlu”

	
100cm x 81cm , Tuval üzerine yağlıboya,1875, Claude Monet	Tema: “Geri Dönüşen Sanat” Katılımcı: Filiz Kullanılan Malzemeler: plastik kaplama parçası, pamuk, yırtılmış kâğıt parçaları, kontra plak ve akrilik boya.

Korhan, geri dönüşüm uygulamaları kapsamında “Daha önceden böyle bir çalışma yapmamıştım. İlginçti, farklı bir şey yapmak stres yarattı ama sonunda iyi oldu.” ifadesiyle geri dönüşümün sanat eğitimi içindeki rolünü ve uygulama deneyimlerinin kendisinde bıraktığı izlenimi dile getirmektedir.

Cansu “Arka fona Van Gogh-yıldızlı gece desenini ekledim. En çok bu hoşuma giden detay bu oldu” diyerek uygulama esnasında hissettiklerini dile getirmiştir. İrem “Resim atölye dersinde atık malzemeleri kullanarak yapılan uygulama sürecinde zorluklar yaşadım ancak yaratıcı bir deneyim oldu.” ifadesiyle yaptığı tasarımın sürecini anlatmaktadır.

Görsel 4.16

Korhan'ın Doğal Ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması ve Orijinali "Arles'ta yatak odası Eserin"

	
92cm x 73 cm, tuval üzerine yağlıboya, 1883, Vincent Van Gogh	Tema: "Geri Dönüşen Sanat" Katılımcı: Korhan Kullanılan Malzemeler: Kullanılmış kâğıt parçaları, kumaş parçaları, tuval, akrilik boya ve marker kalem.

Berk günlüğüne yazdığı,

"Seçtiğim sanat eseri olana "Buğday tarlası ve kargalar" 50X70 duralite önce çiziminin taslağını attım. Konumuz yapay atıklardan kolaj. İçin yapay atık olan straforları, Vincent Van Gogh'un fırça darbelerine benzer bir şekilde kesip yapıştırmaya başladım. Zaman zaman sıkılsam da yaptığım işten keyif aldım"

ifadesiyle uygulama çalışmasında hissettiklerini ifade etmiştir.

Görsel 4.17

Berk'in Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Çalışma "Kargalarla buğday tarlası"

	
101cm x50 cm, Tuval üzerine yağlıboya, 1890, Vincent Van Gogh	Tema: "Geri Dönüşen Sanat" Katılımcı: Berk Kullanılan Malzemeler: foto blok 5mm mukavva, pastel ve akrilik boya

Gökhan "Bugün yapay malzemelerle röprodüksiyon çalışması yaptık. Ben kolaj mantığında farklı dergilerden kestiğim portre parçalarını ve renkleri kullandım. Teknik yorucu olsa da çıkan sonuç hoşuma gitti." ifadesiyle yaptığı çalışma biçimini açıklamıştır. Irmak "Keyif aldığımı düşünüyorum, oldukça verimliydi. Hem düşündürüp beyin fırtınası yapmamızı sağladı hem de

görsel kültür ve bilinç kazanmamızı sağladı.” diyerek sanat eğitiminde geri dönüşüm uygulamalarından çıkan anlamın önemini belirtmiştir.

“Sanat Eğitimi ve Geri Dönüşüm Uygulamaları” teması hakkındaki genel olarak ortaya çıkan görüş, katılımcıların geri dönüşümün sanat eğitimi içinde nasıl bir anlam kazanabileceğini ifade etmektedir. Tema uygulamaları ile sanat eğitiminin geri dönüşüm uygulamalarının yer alması, katılımcıların yaratıcılıklarını kullanarak farkındalık kazanmalarını sağlamaktadır. Bu tema, ile Atık malzemelerden sanat eserleri oluşturmakla katılımcıların geri dönüşüm konusundaki farkındalığını arttırabilmekte ve sürdürülebilirlik” ile ilgili katılımcıların yaratıcı düşüncelerine teşvik etmektedir. Ayrıca geri dönüşen malzeme ile ortaya çıkarılan eserlerin anlamını ve ifadesinin önemini vurgulamaktadır.

4.3 Malzeme ve Uygulama Deneyimi

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda belirlenen “Malzeme ve Uygulama Deneyimi” ana temasında elde edilen bulgular ile alt temalar tablolştırılmış ve öğrencilerin görüşlerine doğrudan alıntı yapılarak yer verilmiştir. Öğrencilerin, geri dönüşüm ve çevre bilini temasını oluşturan görüşlerine uygun olan alt temaları şunlardır:

Tablo 4.8. *Malzeme uygulama deneyimi alt temaları*

“Malzeme ve Uygulama Deneyimi”
Alt tema: Atık Malzemelerle Sanat Eğitimi
Alt tema: Uygulama Esnasında Karşılaşılan Zorluklar

Katılımcı görüşleri doğrultusunda elde edilen “doğal malzeme, yapay malzeme, sanat eğitimi, atık malzemeler, kolaj, uygulama deneyimi, zorluk, kolaylık, acıma, yanma, yorgunluk” kodları ile “atık malzemelerle sanat eğitimi ve uygulama sırasında karşılaşılan zorluklar” alt temaları oluşturulmuştur. Bu bilgilere dayanarak “Malzeme ve Uygulama Deneyimi “ana temasına ulaşılmıştır.

Tablo 4.9 *Malzeme ve Uygulama Deneyimi” Ana temasını oluşturan alt tema*

“Malzeme ve Uygulama Deneyimi” Ana temasını oluşturan alt tema
Atık Malzemelerle Sanat Eğitimi
Doğal malzeme, Yapay malzeme, Uygulama deneyimi, sıkıntı, kolaj, yaratıcılık (kod)

Bu alt temalardaki toplanan veriler, katılımcıların atık malzemelerle çalışırken karşılaştıkları

zorlukları ve yararlarını da ortaya koymaktadır. Uygulama sırasında atık malzemelerle yapılacak sanatsal tasarımların nasıl ortaya çıktığı hakkında katılımcıların görüşlerini bildirmektedir.

Tablo 4.9’da yer alan “Malzeme Seçimi ve Uygulama Deneyimi” “ana temasının alt temalarından “Atık Malzemelerle Sanat Eğitimi” çerçevesinde Berk, “Malzeme bulurken sıkıntı yaşamadım çünkü zaten ne bulduysam ona göre bir şey yaptım” ifadesiyle malzeme bulmak konusunda

Görsel 4.18

Ayla’nın Atık Malzemelerle Yaptığı Röprodüksiyon Çalışması Ve Orijinali “Pierre-Auguste Renoir”

zorluk yaşamadığını belirtmektedir.

Irmak, atık malzemeler sanat eğitiminde nasıl kullanılabileceğini öğrendiğini ve katılımcıların bu temadan nasıl yararlandığını ifade etmiştir. Ayla “Yaprakları kullandım, yaprak çeşitlerini kullandım. Ağaç kabuğunun parçalarını kullandım. Deniz kabuğu kullandım. Fındık kabuğu kullandım bu şekilde.” ifadesiyle geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik konusunda yaptığı tasarımda doğal malzemeleri tercih ettiğini belirtmektedir. Katılımcı tasarımını yaparken, malzeme seçiminde çevreye duyarlı olduğunu ve doğal kaynakların yeniden kullanımına yönelik bir yaklaşım sergilediğini göstermektedir. Duru, “Yapay atıklarla ilgili olarak çok daha kolaydı diğerinden. O yüzden çok da zorlukları düşünmedim böyle. Hocanın yardımıyla seçtiğim şeyi de yapması kolaydı.” diyerek malzeme seçiminin ve uygulamanın katılımcı üzerindeki bıraktığı etkiyi ifade etmektedir. Katılımcı yapay atıkları kullanmanın daha kolay

Görsel 4.19

Duru'nun Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması ve Orijinali “Bandajlı Kulaklı Otoportre”

olduğunu, süreci zorluk yaşamadan tamamladığını söylemektedir.

Filiz “Malzeme olarak sıkıntı yoktu, zaten bir sürü geri dönüştürülmeyi bekleyen malzeme oluyor.” ifadesini dile getirmiştir. “Ben de farklı kullanmak hem daha etkili kıldı hem de artık kullanılmayan şeylere geri dönüştürmek bu konuda çok güzel. Ben eğlendim yaparken.” atık malzemelerle sanat eğitimi konusunda görüşlerini bildirmektedir. Irmak, “Atık malzemelerden sanat akımı oluşturmak gelişimsel ve bilinçsel olarak düşünmemizi sağlıyor. Nasıl düşünebilirim, nasıl farklı bir şey düşünüp üretebilirim, ne yapabilirim, hangi atık malzemelerden nasıl bir ürün çıkarabilirim, diye düşünmeyi sağladı.” diyerek üretecekleri sanatsal çalışmalarda “güzeli bulma çabasını ifade etmektedir. Jale, atık Malzemelerle Sanat Eğitimi çalışmalarında, “Kolaj şeklinde yapmıştık ama geçen sene kağıtlarla yapmıştık. Sadece o var. İfadesiyle daha önce bir ön çalışma yaptığının bilgisini vermiştir. Gökhan ise “Boyaları kullanırken iki boyutlu bir şey ortaya çıkartıyoruz sonuçta. O yüzden burada üç boyutlu bir şey yapabildim.” sözleriyle atık malzemelerle yapılan çalışmaların üç boyutlu bir deneyim olarak da yapılabileceğini belirtmektedir.

Halide “Bu doğal atık değil de yaptığımız kâğıt vesaire var ya onlarla yaptırabilirim yani kolaj çalışması yaptırabilirim.” ifadesiyle atık malzemeleri sanat eğitiminde nasıl kullanılabileceği konusunda fikrini beyan etmektedir. Ayrıca yaşadığı deneyimler sonucunda “Atölye dersinde

atık malzemelerle çalışmak eğlenceli ve yaratıcı bir deneyimdi.” ifadesiyle düşüncesini bizlere aktarmaktadır. Korhan “Boyayı kullanmak zaten daha kolay ama atık malzemeyi kullanmak daha fazla düşünme gerektiriyor, daha yaratıcı olmayı gerektiriyor.” cümlesiyle atık malzemeleri kullanarak yaptığı çalışmanın çevre bilinci konularında eğitim verirken yaratıcılıklarını da teşvik ettiğini ifade etmektedir.

Tablo 4.10

Malzeme Seçimi ve Uygulama Deneyimi Ana temasını oluşturan alt tema

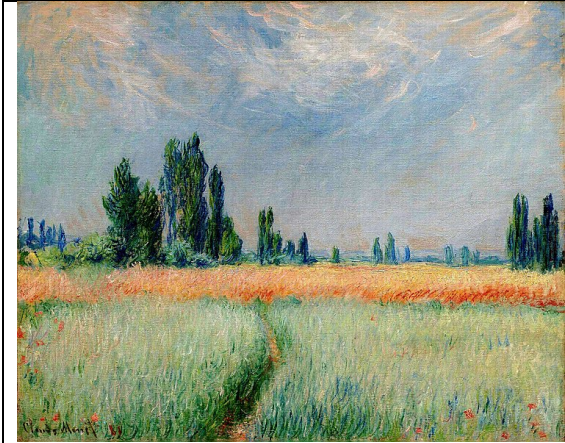
“Malzeme Seçimi ve Uygulama Deneyimi Ana temasını oluşturan alt tema

- Uygulama Esnasında Karşılaşılan Zorluklar
- Malzeme, süreç, parça, hasar, zorluk, kolaylık, Acıma, yanma (kod)

Tablo 4.10’da yer alan “Malzeme ve Uygulama Deneyimi” ana temasının alt temalarından “Uygulama Sırasında Karşılaşılan Zorluklar” çerçevesinde Berk; “Bu süreçte çok zorlanmadım. Daha çok, olumsuz olarak düşünürsek, Yapım aşamasında birazcık kendime ufak tefek hasarlar verdim.” ifadesiyle uygulama esnasında yaşadığı zorlukları ifade etmiştir. İrmak, “Küçük küçük parçalara bölüp, onu kes yapıştır, kes yapıştır, o birazcık uğraştırdı” ifadesiyle, atık malzemelerle yapılan uygulamalarda karşılaştığı zorlukları paylaşmıştır. Cansu “Sadece silikon elimi yaktı.” ifadesiyle uygulama sırasında yaşadığı deneyimlerden birini belirterek ve seçtiği malzeme ile ilgili yaşadığı sorunlara işaret etmektedir.

Görsel 4.20

Cansu’nun Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Çalışma ve Orijinali “Buğday Tarlası”

81 cm x 65,5 cm, Tuval üzerine yağlıboya, 1881, Claude Monet

Tema: “Geri Dönüşen Sanat”

Katılımcı: Cansu

Kullanılan Malzemeler: kırılmış ve parçalanmış kâğıt parçaları, eski kumaş parçaları, buruşturulmuş poşet,

Duru günlüğünde “Bu projenin en kötü kısmı, kullandığımız yapıştırıcı miktarı. Aralarına kum yapıştırma önerisi geldi ama Eskişehir’deyiz. Arkalarına çok boş kaldı diye sarı yapraklar kullandım.” şeklinde ifade ederek yaşadığı zorluğu dile getirmiştir. Gökhan ise “Uygulama

yaparken beni zorlayan durum çok yavaş ilerlemesi ki bunu da zaten ikinci etkinliğimiz. Öğrenmiş oldum. Öyle olmak zorunda yani.” atık malzemelerle çalışmanın bazı zorluklarının olduğunu dile getirmiştir.

Filiz “Olumsuz olarak çok fazla ayakta durduğumuz için ağrı ve hani ellerde bir yorgunluk oluyor tabii ki ama bu çoğu şeyde olduğu için sıkıntı değil.” ifadesiyle yaşadığı zorlukları belirtmiştir. Halide “Yaptığımız şeyin asıl görseliyle çok fazla benzememesi.” ifadesiyle, atık malzemelerle yaptıkları çalışmanın uygulama aşamasında yaşadığı durumdan bahsetmiştir. Ayrıca Halide “Atık malzemeleri birleştirirken hangi parçanın nereye konulacağı ve nasıl yapıştırılacağı gibi konularda zorlandım.” şeklinde malzeme seçiminin uygulamasında yaşadığı

Görsel 4.21

Gökhan’ın Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması ve Orijinali “Bankta”

	
90 cm x 81 cm, Tuval üzerine yağlıboya, 1893, Berthe Morisot	Tema: “Geri Dönüşen Sanat” Katılımcı: Gökhan Kullanılan Malzemeler: kot kumaş parçaları, eski dergi sayfaları, eski kumaş parçaları, buruşturulmuş kâğıt, mukavva ve akrilik boya.

zorluğu da belirtmiştir.

Halide “Yaptığımız şeyin asıl görseliyle çok fazla benzememesi.” ifadesiyle, atık malzemelerle yaptıkları çalışmanın uygulama sonrasında gözlemlediği durumu dile getirmiştir. Ayrıca “Atık malzemeleri birleştirirken hangi parçanın nereye konulacağı ve nasıl yapıştırılacağı gibi konularda zorlandım.” Şeklindeki ifadesiyle malzeme seçiminin uygulamasında yaşadığı zorluğu da belirtmiştir. Korhan, “çok zor ve yorucuydu. Boyalar yetmedi. Resmim daha iyi olabilirdi. Silikondan dolayı gün boyu başım ağrıdı, yeterince verimli geçmedi.” diyerek yaşadığı durumu ifade etmiştir. Jale, doğal ve yapay malzemelerle çalışmanın zorluklarını ve

farklarını “Doğal atıklarla çalışırken bir az daha zorlanmışım, çünkü onları resmin içinde bir kompozisyon şeklinde belli alanlara koymak daha zordu ve yapıştırması da daha zordu.” Cümlesiyle ifade etmiştir. Jale uygulama sırasında yaşadığı zorlukları “Yapıştırma kısmı biraz yordu, bir de toprak malzemesi kullanınca mesela çok fazla toz karıştı” sözleriyle ifade etmiştir. Ayla’nın günlüğünden alıntı yaptığımızda “beğendim bence yapılma aşaması gayet eğlenceliydi. Bu çalışmanın bana çok şey kattığını düşünüyorum. İlk defa doğal malzemeleri kullanarak kolaj çalışması yaptım. Benim için faydalı bir deneyim oldu” diyerek uygulama sırasında hissettiklerini, yaptığı bu çalışmanın üzerinde bıraktığı deneyim konusundaki düşüncelerini ifade etmiştir. Ayla çalışmasını tamamlarken günlüğüne yazdığı notlarda “seçtiğim sayfalardan kopararak devam ettim. Genel olarak eğlenceli bir çalışma. Yapıştırıcıyla yapıştırırken biraz eller yapışıyor ama çok da büyük bir sorun değil.” malzeme seçimini ve uygulama esnasında yaşadıklarını ifade etmiştir.

Irmak, “bence oldukça zevkli bir çalışma, “daha farklı nasıl düşünebiliriz”i öğreniyoruz. Ayrıca doğal malzemeleri ne tür, nerede kullanabiliriz. Onu Düşündürüyor. Sadece yorucu bir iş fakat iş bitince değer diyorsun. Yaparken de yer yer kriz geçirsem de oldukça eğlendim.” ifadesini kullanarak uygulama sürecinde hissettiklerini, yaşadığı zorlukları belirtmektedir. Jale, “Yapıştırma kısmı yorucuydu. Genel olarak eğlenceli olsa da yorucu ve zaman alıcı bir Teknik. Deneme yanılma süreci şeklinde ilerliyor.” diyerek çalışma sürecinde yaşadığı zorlukları ifade etmektedir.

“Malzeme ve Uygulama Deneyimi” temasına genel olarak baktığımızda, geri dönüşen malzemelerle çalışılan eserlerin üzerinde kullanılan malzemelerin seçimi hakkında bir fikir edinildiği görülmektedir. Katılımcıların cevaplarından malzeme seçiminde yaşadıkları zorlukları ve kolaylıklarını verdikleri ifadelerden anlaşılmaktadır. Katılımcıların bu cevapları, geri dönüşen malzeme konusunda hevesli olduklarını ve sanat ve çevre bilinci konularını birleştirme konusunda istekli olduklarını yansıtmaktadır. Atık malzemelerin yapılan tasarımlarda daha etkili olduğunu, artık kullanılmayan değersiz olarak kabul edilen malzemelerin ise sanatsal tasarımlar üzerinde kullanılmasıyla değer kazandığını vurgulamaktadır. Ayrıca Katılımcılar, uygulama sürecinde sanatsal çalışmalarını yaparken, yaratıcı ve kendine özgü bir durum oluştuğunu da ifade etmektedir. Bu durum, katılımcıların problem çözme becerilerini geliştirmelerinde yardımcı olmuştur.

4.4 Öğretim Yöntemleri ve Mesleki Beceriler

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda belirlenen “Öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler” ana temasında elde edilen bulgular ile alt temalar tablolaştırılmış ve öğrencilerin görüşlerine

doğrudan alıntı yapılarak yer verilmiştir. Öğrencilerin, öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler

Tablo 4.11

Öğretim Yöntemleri Ve Mesleki Beceriler Alt Temaları

Öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler
• Alt tema: Öğretmenlik Sürecindeki Yansımalar • Alt tema: Atölye çalışmalarının Öğretimdeki Rolü • Alt tema: Çocuklar ve çevre bilinci eğitimi

temasını oluşturan görüşlerine uygun olan alt temaları şunlardır:

Katılımcı görüşleri doğrultusunda elde edilen “sanat, çevre bilinci, uygulama, geri dönüşüm, öğretmenlik eğitimi, öğrenci, çocuk” kodları ile “Öğretmenlik Sürecindeki Yansımaları, Atölye Çalışmalarının Öğretimdeki Rolü ve Çocuklar ve çevre bilinci eğitimi” alt temaları oluşturulmuştur. Bu bilgilere dayanarak “Öğretim Yöntemleri ve Mesleki Beceriler” ana temasına ulaşılmıştır.

Tablo 4.12’de yer alan “Öğretim Yöntemleri ve Mesleki Beceriler” ana temasının alt temalarından “Öğretmenlik Sürecindeki Yansımalar” çerçevesinde Berk, “Öğretmen olduğumda da öğrencilerime yaptırmayı düşünürüm” diyerek öğretmenlik sürecine yansımaları ifade etmiştir. Ayrıca Berk’in “Bu yaptığınız çalışmadan ben zevk aldım. Hoşuma da gitti. İleri de yaparım büyük ihtimalle. Öğretmen olduğumda da öğrencilerime yaptırmayı düşünürüm.” ifadesi gelecekteki öğretmenlik kariyerinde de sürdürülebilirlik odaklı uygulamaları sınıfında

Tablo 4.12

Öğretim Yöntemleri ve Mesleki Beceriler

Öğretim Yöntemleri ve Mesleki Beceriler
• Öğretmenlik Sürecindeki Yansımalar • Öğretmenlik, öğretme, çalışma, öğrenci, (kod)

kullanma niyetini ve isteğini göstermektedir. İrmak, “Ben öğrencilerime yaptırırım. Daha bireysel değil de daha toplu bir çalışma olduğunu düşünüyorum” ifadesiyle öğretmenlik sürecindeki deneyimlerini öğrencilere nasıl yansıtmak istediğini belirtmektedir ve öğretmenlerin eğitim yöntemlerine nasıl yansıtılabileceği hakkında bilgi vermektedir. İnci “Öğretmenlik zamanımda da bu tarz teknikleri kullanmayı düşünüyorum ve öğrencilere çevre bilinci ve sürdürülebilirlik adı altında bu tarz çalışmalar yaptırmayı planlıyorum.” ifadesiyle öğretmen oluğunda öğrencilerine yönelik nasıl bir yaklaşım izleyeceği konusunda fikir vermektedir. Korhan,” ben daha klasik işleri seviyorum. Klasik yapılan boyayla işleri

seviyorum. Yani genelde onun üzerinden giderim” ifadesiyle tercih ettiği eğitim yöntemleri ile çevre bilinci ve sürdürülebilirlik üzerine nasıl bir yaklaşım sergileyeceği konusunda bilgi vermektedir. Gökhan “Öğrencilerime doğal atık malzemelerini kullanarak bir etkinlik yapmayı isterim açıkçası...” ifadesiyle öğretmen olduğunda öğrencilerine doğal atık malzemeleri kullanarak sanat etkinlikleri yapmayı planlamaktadır. Ayrıca Gökhan “Bu tarz tasarımlar tabii ki daha sonra da devam edeceğim çünkü Öğretmenlik hayatımda da öğrencilere çok şey katacağını düşünüyorum.” ifadesiyle öğretmenlik kariyerinde geri dönüşüm temalı etkinliklere devam edeceğini belirtmiştir. Filiz “Yapabilirim ama bence birçok insan yani mesela düşmüş yaprak yerine, ağaçtan yaprak kopardı. Bu bence yanlış çünkü geri dönüşüm olmadı o aslında” diyerek diğer katılımcıların yaptıklarına dikkat ederek, kendi uygulamalarında bunlara karşı daha dikkatli olacağını ifade etmiştir. Halide’nin “Öğrencilerime yaptırabilirim.” öğretmenlik sürecinde yaşayacağı deneyimleri yansıtmaktadır. Jale “Çevre bilinci kazandırmak için bence güzel bir çalışma. Çocuklar tarafından o yüzden yaptırırım, yapılabilir.” ifadesiyle çocuklara çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularının önemini öğretmenlik uygulamalarında kullanabileceğini söylemiştir. Ayla “Ben yapmayı düşünüyorum çünkü hoşuma gitti açıkçası sevdim. Keyif aldım. Öğrencilerime de yaptırırdım ama küçük yaştakilerine değil. Çünkü etraf biraz fazla dağıldı.” öğretmen olduğunda sınıf içi uygulamalarla öğrencilerine çevre bilinci kazandırmayı düşünmekte fakat bu etkinliklerin büyük yaş grupları için olabileceğini düşünmektedir. Cansu “İleride de üzerine çalışacağım ve farklı teknikler deneyeceğim güzel bir çalışma oldu” ifadesiyle çalışmayı düşüncelerini dile getirdi. Ayrıca Cansu “Kesinlikle yaparım. Burada yaptığım çalışmaları daha sonraki, mesela mezun olduktan sonra ya da olmadan önce, şu anki süreçte bile her şeyi tekrardan yapabilirim.” diyerek yapılan çalışmaya karşı memnuniyetini ve tekrarını yapabileceğini ifade etmektedir.

Katılımcıların Öğretmenlik Sürecindeki Yansımalarına baktığımızda, gelecekteki öğretmenlik kariyerlerinde çevre bilinci üzerine, öğretim uygulamaları ile kendi öğrencilerine çevre bilinci kazandırmak için sanat ve geri dönüşümü bir araya getirerek uygulayacakları fikrini yansıtmaktadır. Öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler ana temasının diğer alt temasına baktığımızda; atölye ortamındaki önemi hakkındaki katılımcı görüşleri aşağıdaki bulgularla ifade edilmektedir.

Tablo 4.13'te yer alan “Öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler” ana temasının alt temalarından “Atölye Çalışmalarının Öğretimdeki Önemi” çerçevesinde Berk; “Atölye ortamında yapmak daha iyi, verimli oluyor. Çünkü tek başınıza yaptığımız zaman bireysel olmuş oluyor.” ifadesiyle görüşünü belirtmiştir. Berk’in bu açıklaması, atölye ortamının ve grup çalışmasının önemini vurgulamaktadır. Katılımcıların grup içinde iş birliği ve fikir alışverişi yapmalarının daha iyi sonuçlar getireceğini dile getirmektedir. Korhan “Bu doğal atık değil de yaptığımız kâğıt vesaire var ya onlarla yaptırabilirim yani kolaj çalışması yaptırabilirim.” ifadesiyle, atölye ortamının öğretimdeki yerini yansıtmaktadır. Ayla “Ben yapmayı düşünüyorum çünkü hoşuma gitti açıkçası sevdim. Hani keyif aldım? Öğrencilerime de yaptırırdım ama küçük yaştakilerine değil. Çünkü etraf biraz fazla dağıldı.” ifadesiyle de atölye ortamının yapılan çalışma ile dağıldığını, böyle bir ortamın büyük yaş grupları için daha uygun olabileceğini düşünmektedir. Irmak “Atölyece bir bağ sağlıyor bence. Çünkü herkes birbiriyle etkileşim halinde oluyor” ifadesiyle atölye ortamlarının öğretim sürecindeki önemine dikkat çekmektedir. Bu durum, sanat eğitimi sürecindeki iş birliğinin ve etkileşimin önemine dikkat çekmektedir. Duru “Aslında sizi yorumlamanızı da istedim. Evet, olmuş. Yani o da böyle farklı bir şeydi. Öyle ama üniversite öğrencileri olduğumuz için biz başka belki lise veya ortaokul öğrencilerinde eleştirisel olmamak mantıklı olabilir.” cümlesiyle ifade etmiştir.

Tablo 4.13

Öğretim Yöntemleri ve Mesleki Beceriler Ana temasını oluşturan alt tema

Öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler Ana temasını oluşturan alt tema
• Atölye çalışmalarının Öğretimdeki Önemi • Atölye, bireysel, verim, iş birliği, Geri dönüşüm (kod)

Atölye Ortamının Öğretimdeki Önemi alt temasına genel olarak baktığımızda, atölye ortamlarının öğrencilerin sanatsal becerilerini geliştirmeleri için fiziki ortam fırsatı sağlayarak, sanat eğitiminde önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Bu tema katılımcıların sanat eğitimi, öğretmenlik kariyeri ve çevre bilinci arasındaki etkileşimi yansıtmaktadır. “Öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler” ana temasının son temasına baktığımızda; çocuklar ve çevre bilinci hakkındaki katılımcı görüşleri aşağıdaki bulgularla ifade edilmektedir.

Tablo 4.14'te yer alan “Öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler” ana temasının alt temalarından “çocuklar ve çevre bilinci eğitimi” çerçevesinde Gökhan “Öğrencilerin de doğal atık kullanırken daha çok eğleneceklerini düşünüyorum ben.” ifadesiyle doğal atık malzemelerinin kullanımının çocuklar için eğlenceli ve çevre eğitiminde etkili olabileceğini düşünmektedir. Gökhan “Ortaokulda, ilkokuldan itibaren resim derslerinde yapılması gerekiyor.” ifadesiyle çevre bilinci eğitiminin erken yaşta çocuklara verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Filiz “Öğrencilerim küçük yaştalarsa, küçük yaştan çevre bilinci kazandırmak için yaptırabilirdim. Daha büyük yaştalarsa daha farklı bir yol izleyebilirdim. İfadesiyle farklı

Tablo 4.14

Öğretim Yöntemleri ve Mesleki Beceriler

Öğretim yöntemleri ve mesleki beceriler
• Çocuklar ve çevre bilinci eğitimi • Eğlence, ortaokul, yaş, resim dersi, (kod)

Görsel 4.22

Irmak'ın Doğal ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması ve Orijinali “Belleğin Azmi”

	
24cm x 33cm, tuval üzerine yağlıboya, 1931, Salvador Dali,	Tema: “Geri Dönüşen Sanat” Katılımcı: Irmak

yaş gruplarına farklı etkinlikler yaptırmanın önemini vurgulamıştır. İnci “İlkokuldan itibaren çocuklara çevre bilinci kazandırmanın önemli olduğunu düşünüyorum ve bu konuyu derslerde işlemeyi planlıyorum.” cümlesiyle öğretmenlik uygulamalarında sınıf içi etkinliklerde sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm gibi konuları ele alarak öğrencilere çevre bilincini aşılması gerektiğinin önemini vurgulamıştır.

Korhan “Çevre bilinci kazanmak için sadece resim yapmakla değil, Dünya’nın her şeyinden

haberdar olmak lazım. Gidişatından genel olarak bir etkisi veya bir güdüleyici şeyi olabilir.” cümlesiyle duyarlılığını ifade etmiştir. Ayla “Eğer ben de öğretmen olursam yaptırabilirim. Çocuklar en azından çevre bilinci kazanmış olurlar. Ne kadar erken yaşta kazanırsan o kadar iyi.” ifadesiyle çocuklara çevre bilinci kazandırmanın önemini vurgulamaktadır. Ayrıca çocuklara erken yaşta çevre bilinci kazandırıldığında, daha kalıcı olabileceğini ifade etmektedir. Duru “Bence güzel bir çalışma. Evde öğrencilere zaten şimdi biz evde değiliz ama ilkokul, ortaokul falan gibi öğrencilerde belki evden topladığınızı toplayın hepiniz ortaya koyun desek daha belki de ilginç şeyler çıkarıyor ortaya.” cümlesiyle öğretmenlik deneyiminde uygulama yaptırabileceği konusunda fikir vermektedir. Jale “Aslında çocuklar için eğlenceli olabilir. Tekrardan çocuklar içinde eğlenceli olur bence.” ifadesiyle öğretmen olduğunda çocuklara yönelik çevre bilinci eğitime istekli olduğunu belirtmektedir.

Çocuklar ve çevre bilinci eğitimi” alt temasına genel olarak baktığımızda, resim-iş öğretmenliği adaylarının ilerideki öğretmenlik uygulamaları kapsamında çocuklara çevre bilinci kazandırmak için istekli ve duyarlı olduklarını görmekteyiz.

Katılımcılara Öğretmen olduğunuzda, yaptığımız çalışmadan farklı bir etkinlikle nasıl bir çalışma yaparsınız? diye sorduğumuzda ise, Cansu, çocuklara çevre bilinci kazandırmak

Görsel 4.23

İnci'nin Doğal Ve Yapay Malzemelerden Yaptığı Reprodüksiyon Çalışması ve Orijinali “Yelpazeli Kadın”

	
48cm x57 cm, tuval üzerine yağlıboya, 1879, Pierre Auguste Renoir	Tema: “Geri Dönüşen Sanat” Katılımcı: İnci Kullanılan Malzemeler: Yumurta kabuğu, gerçek saç, paket lastiği, kot kumaş parçaları, katlanmış kâğıt parçaları, eski kumaş parçaları, kulaklık, ip, mukavva, pastel ve akrilik boya.

konusunda “doğayı anlamak için, günü birlik doğa yürüyüşü çocuklarla yapılabilir ve çocuklara kendilerini sanki doğada yaşayan bir hayvanın yerine geçerek empati kurmalarını isteyerek insan atıklarının verdiği zararı çocuklara göstererek doğa sevgisi oluşmasını sağlayabiliriz” diyerek görüşünü belirtmektedir. Sonrasında atık malzeme kullanarak yapılan çalışmalar aynı zamanda çevre bilincinin oluşmasında farkındalık sağlaması açısından önemlidir. Korhan ise “Yapay atık malzemeleriyle (kâğıt kompozit türü vb.) heykel gibi üç boyutlu eserler ortaya çıkarılabilir” diyerek düşüncesini ifade etmiştir. Irmak, “Kullandığımız, bizde anısı olan yerlerden, bardaklar, tabaklar, vs. gibi eşyaları tuval üzerine yapıştırarak farklı bir çalışma yaptırabilirim. Temel konu olarak, anılar olacak.” diyerek görüşünü belirtmektedir. Jale,” Yumurta kartonlarını kesip boyayıp birleştirerek, küçük heykeller yaptırılabilir ya da birim tekrarı olacak şekilde tasarım oluşturabilir. Doğadan toplanan çiçeklerin renklerinden yararlanarak dokulu 200 gr. kâğıda kartpostal boyutunda baskı çalışmaları yaptırılabilir. Bu sayede, çevrelerinde gördükleri çiçeklerin hangi tonlarda kâğıda yansıyacaklarını görebilirler. Çevrelerinin de farkına varırlar” diyerek görüşünü bildirmiştir.

Ayla, “Çevre bilinç konusu hakkında, atık malzemeleri kullanarak kukla yaptırabilirim.2.olarak da belirli bir konu seçip örnek olarak “hayvanlar” herkesin en sevdiği hayvanı atık malzemeleri kullanarak yapmalarını isteyebilirim.” sözleriyle ifade etmiştir. Duru, “Proje olarak insanlar için geri dönüşümün önemini yansıtmaması gibi, çocukların eski kıyafetleri ile ayrılmanın zorluğu ile ilgili proje yaptırabilirim.” diyerek görüşünü ifade etmiştir.

Öğretmen adayları, Çevre bilincini kazandırmak için sınıf içi yapacakları etkinliklerde atık malzemelerle çalışmanın etkili bir yöntem olduğu belirtmişlerdir. Özellikle atölye ortamının sanat eğitiminde önemine ve grup çalışmasının öğrencilerin özgünlüğünü artırabileceğine dikkat çekmektedirler.

5 SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç

“Görsel Sanatlar Eğitiminde Öğretmen Adaylarına Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik Temelli Öğretim Uygulamaları ve Öğrenme Deneyimleri.” başlıklı araştırmanın sonuçları, tek durum çalışması kapsamında, Resim İş Öğretmenliği 3.yarıyıl Resim-I, C grubu öğretmen adaylarının ders programına göre 5 hafta boyunca devam eden bir program içerisinde, ders planı içeriği kapsamında 2 farklı konu ele alınarak, sürdürülebilir sanat projeleri uygulanmıştır. Araştırmada, öğretmen adayları, çevre bilinci konusundaki farkındalıklarını arttırmak amacıyla, yapılan sanatsal faaliyetler esnasında atölye sürecine düzenli olarak katılım sağladıkları görülmektedir. Araştırmanın uygulama sürecinde yapılan görüşmeler, günlükler ve gözlemler sonucunda öğretmen adaylarından toplanan verilerden yola çıkarak, araştırma sürecine uyum sağlamak için toplanan verilerin önemi anlaşılmıştır. Araştırmanın uygulama sürecine ilişkin veriler, çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularını sanat eğitimi ile destekleyerek, öğretmen adaylarının yaşadığı sanatsal deneyimlerden, çevre bilinci konusunda daha dikkatli olmaları konusunda kendilerini sorguladıkları görülmüştür. Bu süreç, öğretmen adaylarının alt amaç soruları kapsamında yorumlanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi sonucunda öğretmen adaylarının çalışma öncesine göre, çalışma sonrasında daha olumlu yönde etkilendiği gözlemlenmiştir.

- Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında beceri farkındalıklarına ilişkin göstergelerinin öğretmen adayları düzeyinde değerlendirilmesi:

Araştırmada elde edilen verilerin önemli bir kısmının, araştırmada kullanılan iki boyutlu çalışmaların kolaj tekniği ile gerçekleştirilmesiyle, öğretmen adaylarına beceri kazandırmaya yönelik bir durum ortaya çıktığı görülmüştür. Yapılan etkinliklerin sonucunda, bireyde bilişsel ve psikomotor beceriler olmakla birlikte bir kısım öğretmen adayı da diğer adaylarla birlikte sınıf içinde yapılan etkinlikler sürecinde iş birliği ile iletişim becerilerini de geliştirmişlerdir. Özellikle etkinliklerin bitiminde yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonrasında öğretmen adayları olumlu olarak kendilerine yansıdığını dile getirmişlerdir.

Öğretmen adaylarının, araştırma sürecinin başlangıcında yapacakları çalışmalarla ilgili bir fikirlerinin olmaması, kullanacakları malzemeyi tanımıyor olmaları ,nasıl işleyeceklerini bilmiyor olmaları ve ortaya çıkacak sonucu hayal edemiyor olmaları açısından olumsuz etki edecekmiş gibi görünmesine rağmen, kısa bir süre içerisinde malzeme seçimi ve kullanımı konusunda beceri geliştirdikleri, uygulama esnasında karşılaştıkları sorunları kendi yöntemleriyle çözebildikleri, hatta bu problem çözme sürecinden keyif aldıkları gözlemlenmiş, bazı adayların günlüklerinde bunu dile getirdikleri görülmüştür. Öğretmen adayları verilen konulardan yola çıkarak doğal ve yapay malzemelerden oluşturdukları 2 çalışma için, birinci çalışmada oto portrelerini, ikinci çalışmada ise sanatçı çalışmalarını, kendilerine özgü seçtikleri geri dönüşebilir materyallerle, kolaj tekniğini kullanarak ortaya çıkarmışlardır. Genel olarak daha önce bu şekilde bir çalışma gerçekleştirmediklerini söyleyen

adaylar, ürettikleri eserlerin kendileri için farklı bir bakış açısı kazandırdığı sonucunu da dile getirmişlerdir. Bu süreçteki kazanımlarını da meslek hayatlarında kullanacaklarına vurgu yapmışlardır.

Araştırmacı, çevre bilinci temelli Resim Atölye-I dersi kapsamında yapılan etkinliklerin verimli olması için, süreci detaylı bir araştırma ile yapılandırmıştır. Araştırmacı, uygulama konularının içeriklerine bağlı olarak öğretmen adayları ile araştırma yapmıştır. Öğrencilerin derste verilen konuları, yaptıkları araştırmanın içeriği ile ilişkilendirebilmelerini sağlamış ve yapılan etkinliklerin sanatsal çalışmalarına sağladığı katkının farkına varmalarını sağlayarak daha anlamlı gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

- Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik temelli sanatsal çalışmalarında öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerilerine yansımalarının değerlendirilmesi:

Araştırmacı, ilk hafta sunduğu “çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” konularına ilişkin farklı yazılı ve görsel kaynaklardan hazırladığı ve anlattığı sunumun sonrasında, öğretmen adaylarına çeşitli sanatsal dokümanlardan örnekler vererek,” çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” konularında bilgi sahibi olmalarına yardımcı olmuştur. Yapılan sunumun sonunda öğrenciler, öğrendikleri yeni bilgileri değerlendirerek bilgi alışverişinde bulunmuşlar, eleştirel sorgulamalarıyla kendi düşüncelerini ifade etmişlerdir. Araştırma sürecinde yapılan etkinlikler esnasında ve atölye derslerinde yaptıkları sanatsal çalışmalar sonrasında ve öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerde, araştırmacı, öğretmen adaylarının verdikleri cevaplara yorum yapmadan dinlemiş, adayların düşüncelerini olduğu gibi yansıtmasına imkân sağlamıştır. Araştırmacı, bu süreçte öğretmen adaylarının verdikleri cevaplara karşı da mutlaka olumlu ve yapıcı cümlelerle geri bildirim vermeye dikkat etmiştir.

Etkinliklerin sonunda yapılan görüşmelerde, öğretmen adaylarından bazıları, yaptıkları çalışmaları bir çeşit beyin jimnastiği olarak da yorumlamış, özellikle atık malzemeleri kullanma konusunda yaratıcılıklarının teşvik edildiğini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Araştırmanın konusu ve içeriğine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri ele alınmış, sanatsal çalışmalarındaki çevre bilinci konusunda farkındalık kazanmak amacıyla ise öğretmen adaylarının ilgi ve tutumları da önemsenmiştir. Öğretmen adaylarının,” çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” konularındaki yaptıkları çalışmalarda, öğretmen adayları düşüncelerini olumlu veya olumsuz yönde ifade etmiş, eleştirel düşünme kazanımlarında etkinleştikleri görülmektedir. Yapılan bu etkinlikler sürecinde, içerisinde atık kabul edilen malzemeye atık olmayan malzemeyi kıyasladıklarında, aslında atık olmayan malzemeye çevreye verilen zararın, ortaya çıkan kullanılamaz ve bertaraf edilmesi zor atıkların, farkına vararak durumdan rahatsızlıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının farklı bakış açılarını ele alarak farkındalık kazanmaları, onların çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularını da farklı açılardan değerlendirmelerini sağlamıştır. Bu araştırma, Mamur ve Köksal’ın (2016) ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin açısından Görsel Sanatlar Dersi kapsamında, sürdürülebilirlik düzeylerinin gelişmesine katkısını araştırılması ve doğayla uyumlu, eleştirel düşünme ve sürdürülebilirliğe katkı sağlaması üzerine bir benzeşim göstermektedir.

- Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularının sanatsal uygulama sürecine yansımalarının öğretmen adayları düzeyinde değerlendirilmesi:

Bazı öğretmen adayları, sanatsal uygulamalarından önce; çalışma deneyimi konusunda yeni olduklarını ifade etmiş, bilgi sahibi olmadıklarını belirtmiştir. Çalışma esnasında üç boyutlu nesneleri yapıştırmanın hoşuna gittiğini, fakat uygulamalar esnasında yapıştırırken biraz zorlandıklarını dile getirmişlerdir. Öğretmen adayları ile uygulamalar sonrasında yapılan yarı yapılandırılmış görüşme sorularında, sanatsal uygulama deneyiminden ve hislerinden bahsetmişlerdir. Dewey'e (2021) göre; muhakeme ve anlama becerilerinde yaşanan büyüme, özünde, maksatlar oluşturma ve bunların gerçekleştirilmesi için kullanılacak yolların seçilmesi düzenlenmesi becerilerinde büyüme demektir. Gençlerin en erken deneyimleri yöntem ve sonuç ilişkileri doludur (Dewey, J. (2021, s.102). Bu durum, okullardaki uygulamalı etkinliklerin temelini oluşturmaktadır. Öğretmen adayları çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında farklı atık malzemeleri, sanat eğitiminde nasıl kullanılabileceklerini, deneyimleri sayesinde, geri dönüşen sanat çalışmaları gibi konular üzerine çalışılabileceği konusunda fikir sahibi olmuşlardır. Bu olumlu dönütler sayesinde, sanatsal temalı uygulamalar kapsamında, öğrendikleri teknikleri kullanmışlar, öğretmen olduklarında öğrencilerine yaptırabileceklerini dile getirmişlerdir. Bu çalışma ile, öğretmen adayları, gelecekteki öğrencilerine çevre bilincini aşılayabileceklerini ve mesleki deneyimlerinde de öğrencilerine çok şey katacaklarını düşünmektedirler.

- Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında verilen eğitimin sanatsal ürünlerdeki göstergelerinin öğretmen adayları düzeyinde değerlendirilmesi:

Katılımcılardan bazıları atık malzemelerle yapılan tasarımların çevre bilincine katkısı olduğunu, çevre bilinci gelişimine ve tüketim alışkanlıklarına etki edecek örnekler olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Atık malzemelerin yalnızca günlük kullanımda ya da yeniden işlenerek değil, kullanımı dışında sanat üretimi için kullanılabilirliğinin gösterilmesi yalnızca sanatsal olarak çevre duyarlılığı ve bağlı konulara dikkat çeken bir etkisi olması sebebiyle de önemli olduğu belirlenmiştir.

- Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında verilen eğitim -öğretim ortamı yansımalarının öğretmen adayları düzeyinde değerlendirilmesi:

Öğretmen adayları, yaptıkları çalışmaları ve bu çalışmalarında kullandıkları atık malzemelerle eser üretme tekniklerinin kendilerinde olduğu gibi, ileride öğrencilerinde de çevre bilinci oluşturmak, analiz yapmak, beceri kazanmak gibi etkileri olacağını düşünmektedirler. Basitten karmaşığa doğru çalışılan mümkün olduğunca maliyetsiz ya da düşük maliyetli materyallerle yapılacak bu çalışmaları öğretmen adayları, etkili bir öğrenme metodu olarak kullanılabileceğine inanmışlardır. Öğretmen adayları, gelecek hedefleri arasına bu etkinlikler esnasında elde edindikleri tecrübeleri de kullanacakları tekniklere eklediklerini dile getirmişlerdir. Bu amaçlar doğrultusunda, araştırmaya katılan öğretmen adaylarından, geleceğin sorumluluğunu hisseden, farkındalığı yüksek bireyler yetişmesine katkı sağlamaları beklenmektedir.

Sürdürülebilirlik ve çevre bilinci konularının sanat eğitimi ile bağlantılı olduğunda öğretmen adayları, uygulamanın ilk aşamasında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Ancak öğretmen adaylarına aktarılan bilgiler, yapılan sunum ve daha sonrası gösterilen örnekler, yaptıkları iki farklı sanatsal uygulama sonrasında yeterli bilgiye sahip oldukları görülmüştür. Bu uygulamalar sonrasında, öğretmen adaylarının bilgi düzeyi arttığı gözlemlenmiştir. Aktarılan bilgilerden yola çıkarak, özellikle doğal kaynakların bilinçsizce tüketimi, atık malzemelerin sanatta kullanımı gibi konularındaki bilgiler ve geri dönüşüm atıklarıyla eser üreten sanatçılardan verilen örneklerinde etkisiyle çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında farkındalıklarının arttığı gözlemlenmiştir.

Bu süreçte, Çevre bilinci ve Sürdürülebilirlik kavramları ile sanat eğitiminin temel kavramlarına, atık malzemelerin, bir sanatsal çalışmaya nasıl yansıtıldığı, Dünyada ve Türkiye’deki sanatçıların atık malzemeleri nasıl kullandığının, atık malzemelerin uygulama derslerinde kullanıldığı yöntem ve tekniklerinden bahsedilmiş ve atölye dersi kapsamında uygulamalı olarak öğrencilere aktarılmıştır. Temel olarak “çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” kavramlarını pekiştirmek, Çevre eğitimi ile sanatı algılamayı ve değerlendirmeyi sağlayabilecek ifade gücünü kazandırabilmek, Resim-iş öğretmenliği bölümünün amaçlarından biri olmalıdır. Bu çevresel etkilerle sanatsal çalışmaları yaparken, öğretmen adaylarının yeteneklerini keşfetmelerini sağlamak, uygulama esnasında kendilerine ait bir sanatsal dil oluşturabilmeleri de önemlidir.

Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik kavramlarını, Öğrencilere aktarırken uygulanabilecek yöntem ve tekniklerden, anlatım, soru-cevap, tartışma, beyin fırtınası, iş birliğine dayalı öğrenme, gösterip yaptırma, vb. gibi teknikler kullanılabilir. Bu tekniklerle, öğretmen adaylarının çevre bilinci ve sanat eğitimi arasındaki bağlantıyı ve algılarını değerlendirmeyi sağlayacak birikim ve ifade gücü kazandırmak, tanıtılan farklı teknik ve malzemeleri deneyerek, yeteneklerini keşfetmeleri ve kendi eğilimlerine uygun görsel bir dil yeterliliğine sahip çalışma yapmalarını sağlamak, sanat eğitimleri kapsamında öğrencilere faydalı olabilecektir.

5.2 Tartışma

Okulların, aileden sonra, çevre eğitimi ve bilinci kazanılabilecek, çocukluk çağında bu konuda bir davranış gelişimi elde edilebilecek en önemli kurum olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Eğitimin kesintisiz ve zorunlu olması sebebiyle sürekliliği sağlanan pek çok konu gibi çevre duyarlılığı da çocukluk çağında kalıcı bir biçimde öğrencilere sunulabilir. Bu araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının sanat eğitimi ile çevre eğitimi de almasının birçok yönden olumlu olduğunu ortaya çıkmıştır. Araştırma, Kayahan ve Çevik (2018)’in, katılımcıların sanatsal üretim süreci içerisinde yaşadıkları çevre bilinci ve sürdürülebilirlik sorunlarını, sanatsal bakış açısı ile nasıl yorumlandıklarını, adayların sanat eğitimi aracılığı ile kazanılan becerilerinin günlük yaşamlarına yansıtarak olumlu dönüşler sağladıkları sonucu ile benzeşim göstermektedir. Ancak Helvacı’nın (2015) yüksek lisans tezine baktığımızda ise; genel çerçevede ile uyumlu görülmekte ama özellikle sonuçlar kısmında, Resim İş

Öğretmeni adaylarının çevre bilinci düzeylerinin incelenerek, öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeylerinin yeterli seviyede olmadığı, çevre eğitimi almış olmalarına karşın küresel bir sorun olan çevre eğitiminde eksik görüldüklerini ve buna göre çevre eğitimi çalışmaları yapılması gerekliliğine inandıklarının vurgusu yapılmaktadır. Bu yönden bu çalışmaların sonuçları birbirleriyle örtüşmektedir.

Öğretmen adayları sanat ve çevre eğitimi konularında; farkındalık kazandırma ve sanatsal etkinlikler konusunda çevre eğitimini tamamlama gibi çeşitli kazanımlar elde ettikleri görülmüştür. YÖK'ün Resim- İş Öğretmenliği Lisans Programı içeriğinde (<http-15>) yapılan incelemesinde çevre, sürdürülebilirlik gibi konuların ders olarak ele alınmadığı ancak farklı derslerin içeriklerinde kavramsal olarak anıldığı, bu kavramlar üzerinden bazı kazanımlar elde edilmesi hedeflendiği görülmektedir. Farklı disiplinlerdeki araştırmalara baktığımızda, çevre ve sürdürülebilirlik konularını müfredatlarına dahil edildiği görüşü sağlanmıştır. Karabal'ın (2019) araştırmasında, farklı disiplinlerden yola çıkarak, fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre bilinci düzeylerini etkileyen faktörleri ortaya koymak amacıyla; çevreye yönelik tutumlarına, çevre dostu davranışlar sergileme düzeylerine, çevreye yönelik bilgi düzeylerine ve çevre bilinci düzeylerine bakılarak, öğretmen adayların sonuçlarının yüksek-orta düzeyde olduğuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucundan çıkardığımız, çevreye ilişkin bilgi düzeyleri, çevre dostu davranışlar ve çevreye yönelik tutum sergileme durumları arasında pozitif yönlü bir değişim olduğu görülmüştür. Bu araştırma ile Karabal'ın araştırmasında benzer bir sonuç olduğu görülmektedir.

Araştırmacı, sürecin başında araştırma sorularından yola çıkarak, öğretmen adaylarına çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında farkındalık yaratmaya çalışırken, adayları bilinç düzeylerindeki değişimleri anlamaya çalışmış, bu amaç doğrultusunda ilerlemiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar, çevre konusunda duyarlı, profesyonel meslek hayatında nitelikli ve özgüvenli öğretmen adayı yetiştirilebilmenin mümkün olduğunu ortaya koymaktadır. Oğuz, Çakıcı ve Kavas'ın (2011) 213 öğrenciyle yaptıkları araştırmada; öğrencilerin çevre bilinci konusunda aldıkları derslerin ve eğitimlerin etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda; verilen eğitimlerin öğrencilerin çevre bilinci ve sorunlarına karşı tutumlarında olumlu etkiler yarattığı sonucu ortaya çıkmış, “çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında farkındalık kazandırılması” adlı çalışmayla benzer olumlu bir tutum sergilediği görülmüştür. Aynı tutum, Yiğit'in (2019) yüksek lisans tezinde, öğrencilerinin çevre bilinci, tutumları ve davranışlarındaki tutumla benzerlik göstermektedir. Araştırmanın sonucunda sürdürülebilir hayata dair verilen eğitim uygulamaları sayesinde, çevre bilinci ve sürdürülebilirlik konularında öğrencilerin üzerindeki etkilerinin arttığı olumlu davranış geliştirdiği ve araştırmanın amacına uygun görülmüştür.

Ortaer'in (2022) yapmış olduğu çalışmada ise, dördüncü sınıf öğretmen adaylarının birinci sınıf öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde çevre bilinci duyarlılığına sahip oldukları görülmüştür. Bu bağlamda, Karataş'ın (2013) eğitim fakültelerinde çevre bilinci eğitiminin çevreye duyarlılık ve sorumluluklarını artırmak için çevre eğitimi uygulamalarının geliştirilmesi gerekliliği tezi ile

desteklenmektedir. Araştırmanın gerek öğretmen adaylarının gerekse de onların yetiştireceği öğrencilerin çevreyle ilgili süreklilik arz edecek faaliyetlerde bulunmalarının üstün kazanım ve olumlu sonuçlar doğuracağı ön görülebilmektedir. Bu araştırma, öğretmen adaylarına çevre bilinci ve sürdürülebilirlik duyarlılığında, yüksek düzeyde farkındalık oluşturan çevre bilincine sahip bireylere sahip olmak konusunda benzeşim göstermektedir.

Gerçekleştirilen çalışmanın sonuçları bakımından değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının başlangıçta konuya duyarlı yaklaşmadığı, hatta ne yapılmak istendiğini anlamadığı ve bir direnç hali olduğu araştırmacı tarafından düşünülmekte olup, çalışmaların ilerlemesi ve eserlerin ortaya çıkmaya başlamasıyla bu direncin kırıldığı, öğrencilerin beklenen hedeflere ulaşmakta çok da zorlanmadığı, hatta yaşadıkları zorlukları ve kazaları dahi olumlu olarak karşıladıkları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin tamamının yapılan çalışmaya karşı tutumları olumlu olup bir kısmı, bu çalışmada öğrendiklerini ileride meslek hayatlarında, kendi öğrencilerine aktaracaklarını günlüklerinde ve sohbetlerinde dile getirmişlerdir. Bu bağlamda, yapılan çalışmanın çevre bilinci kazandırma ve sanatta atık malzeme kullanımı konusunda öncelikle öğretmenleri, onlar eliyle de çocukları bilinçlendirme hedeflerinde başarılı olabilecek bir model ortaya koyabildiği görülmektedir.

5.3 Öneriler

Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik kavramları sanat eğitimi ile diğer disiplinlerle de entegre edilerek, öğrencilerin çevre konusunda daha kapsamlı bir fikir dünyasına sahip olmaları, bu kavramları daha içsel hale getirerek anlamaları sağlanabilir. Bu durum sınıf öğretmenliği, sosyal bilimler, fen, matematik, coğrafya, biyoloji dersleriyle iş birliği yapılarak, sağlanabilir.

Gerçekleştirilen tarama ve kontrollerde resim-iş öğretmenliği programlarında “çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” konularının eksikliği fark edilmiştir. Bu branşta işlenecek konular arasına, çevre bilinci, geri dönüşüm, sürdürülebilirlik, atık malzeme yönetimi gibi konularının eklenmesi gerekmektedir.

Bunun için;

- Öğretmen adaylarının “çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” konusundaki farkındalıklarını artırmak için nasıl bir eğitim programı geliştirilebileceği ele alınabilir,
- Sanat eğitiminde atık malzemelerin nasıl kullanılabileceği ele alınabilir,
- Geri dönüşüm ve sürdürülebilirlik kavramlarının öneminden yola çıkarak eğitim programları tekrar düzenlenebilir,
- Öğrencilere, “çevre ve geri dönüşüm” temalı sanat projeleri vererek, onların çevreye ve geri dönüşüme olan duyarlılıkları arttırılabilir. Örneğin, çevreden esinlenerek yapılan kolaj çalışmaları veya atık malzemelerle yapılmış resimler ve heykeller vb. çalışmalarla öğretmen adaylarının çevre bilinci artırılabilir,

- Atık malzemelerin değerlendirilmesi, kategorizasyonu ve işlenmesiyle ilgili eğitimler planlanabilir,
- Öğretmen adaylarının geri dönüşüm ve atık malzeme ile sanat üretimi tecrübelerinin, özendirici çalışmalarla gösterilmesi sağlanabilir,
- Resim-iş öğretmenliği adaylarının diğer öğretmenlik programlarıyla birlikte çevre ve atıkların yeniden değerlendirilmesi hedefli ortak çalışmalar düzenlemesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akar,H (2009). Foreign Language Teacher Education: The Polish Case. *New Education Review*. 17(1),185-211.
- Antmen, A., (2008). 20. *Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*. Sel Yayıncılık.
- Antmen, A., (2014). 20. *Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, 6.Baskı. Sel Yayıncılık.
- Artut, K., (2002). Sanat Eğitimi: Kuramları ve Yöntemleri: Eğitim Fakülteleri ve İlköğretim Öğretmenleri İçin. Anı Yayıncılık, 106.
- Atay, Z. (2023). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çocuklara Çevre Bilinci Kazandırmak Amacıyla Gerçekleştirilen Etkinliklerin Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi (Yayın Numarası:835904) [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Balcı, A. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler. Pegem Akademi.
- Başkalaşım (2021). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Uluslararası Jürili Karma Sergi Kataloğu 1-4 Ekim, 33-34.
- Batur, E. (1999). Modernizmin Serüveni 2, Yapı Kredi Yayınları, 77.
- Binboğa, E. B., ve Enes, E. (2021). Atık Kot Giysilerden İleri Dönüşüm Yöntemi ile Sanat Eseri Oluşturulması Deniz Sağdıç'ın Portre Çalışmalarının İncelenmesi. *Art-E Sanat Dergisi*, 14(28), 882-901.
- BM Avrupa Ekonomik Konseyi (UNECE) (2014). Sürdürülebilir Kalkınma İçin Eğitim Stratejisi Vizyonu, 2.
- Bogdan, R.C. ve Biklen, S.K. (1987). *Qalitative Research For Education: An Introduction To Theory And Methods*. Allyyn And Bacon.
- Bozkurt, O., & Cansüngü, Ö. (2002). Primary school students' misconceptions about Greenhouse effect in environment education. *Hacettepe University Journal of Education*, 23.
- Buldur, S., Bursal, M., Yücel, E., Yalçın Erik, N. (2018). Disiplinler Arası Bir Doğa Eğitimi Projesinin Ortaokulun Çevreye Yönelik Duyuşsal Özelliklerine ve Çevre Bilinçlerine Etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 284-303.

- Creswell, J. W. (2007). Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları. Eğiten Kitap.
- Çeliker, B. (2024). 5-6 Yaş Okul Öncesi Çocuklarda Atık Pillerin Değerlendirilmesi Ve Çevre Bilincinin Kazandırılması (Yayın Numarası:859968) [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Çepni, O. ve Aksoy B. (2016). 2. Bölüm, F., Aydın (Ed.), Günümüz Dünya Sorunları. Pegem Akademi.
- Çolakoğlu, E. (2010). Haklar Söyleminde Çevre Eğitiminin Yeri ve Türkiye’de Çevre Eğitiminin Anayasal Dayanakları. TBB Dergisi, 88(2), 151-171.
- Dachy, M. (2014), Dada Sanatın Başkaldırısı, Yapı Kredi Yayınları, 70.
- Dede, G. (2016, November). Çevre Mühendisliği Öğrencilerinin Çevre Kirliliğine Olan Duyarlılıklarının Tespiti. in 3rd International Symposium On Environment And Morality (Isem2016) 4-6 Nov 2016 Alanya/Antalya-Turkey.
- Demirci Katıracı, M. Ve Adam. A. (2017). Rüçhan Keçeci ve Heykelde Atık Metal Malzeme Kullanımı. İdil, 6 (33), 1650.
- Dewey, J. (2021). Deneyim ve Eğitim, 5.baskı, 102. ODTÜ Yayıncılık.
- Dey, I. (1993). Qualitative Data Analysis: A User-Friendly Guide For Social Scientists, Routledge Publications.
- Enes, E. Ve Binboğa, E.B. (2019). Atık Kot Giysilerden İleri Dönüşüm Yöntemi ile Sanat Eseri Oluşturulması: Deniz Sağdıç’ın Portre Çalışmalarının İncelenmesi, Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Eraslan Taşpınar, Ş (2016). Sanat Eğitiminin Görsel Okuryazarlık Becerilerine Etkisi. *The Turkish Online Journal Of Design Art And Communication*.
- Ergün, C. (2012). Temel Sanat Eğitiminde ve Çağdaş Sanatta Kolaj-Fotomontaj. *Sanat-Tasarım Dergisi*, 1(3), 5-19.
- Ergür, G., & Çoban, C. (2021), Buluntu Nesnenin Kişiselleşmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(28), 177.
- Erten, S. (2004). Çevre Eğitimi ve Çevre Bilinci Nedir? Çevre Eğitimi Nasıl Olmalıdır?, *Çevre Ve İnsan Dergisi*, Çevre Ve Orman Bakanlığı Yayın Organı. Sayı 65/66. 2006/25.

- Farthing, S. (2012), Sanatın Tüm Öyküsü.
- Farthing, S. (2020), Sanatın Tüm Öyküsü (G. Aldoğan ve Fc Çulcu. Trans.). Hayalperest Yayınevi.
- Glesne, C. (2013). Nitel Araştırmaya Giriş, (Ed. A. Ersoy, P. Yalçınoglu, Trans.; 2. Ed.). Anı Yayıncılık.
- Goetz, J. P. & Lecompte, M. D. (1984). *Ethnography And Qualitative Design in Educational Research*. Academic Press
- Gürbüz, S. ve Şahin, F., (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık
- Işık, R. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Sahip Olduğu Çevre Bilinci ile Çevresel Etik Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayın Numarası: 692301) [Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Kalyoncu, R. (2012). Sanat, Estetik ve Çevre Eğitiminin Önemi, Uzunöz, A., Şeyihoğlu, A., Akbaş, Y. ve Gençtürk, E. (Editörler), Doğa Eğitimi Ders Dışı Öğretim Faaliyetlerine Örnek (S. 305-314). Anı Yayıncılık.
- Karademir, E. (2016). Eğitim Fakültelerinin Yapılandırılması Sürecinde Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci ve Öz Yeterliklerinin Belirlenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, C.7, S.13, s.3-18.
- Karakoyun, N. Ve Uzun, N. (2022). 2011-2022 Yılları Arasında Çevre Eğitimi ile İlgili Yayımlanan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 51-65.
- Karataş, A. (2013). Çevre Bilincinin Geliştirilmesinde Çevre Eğitiminin Rolü Ve Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği (Yayın Numarası:348214) [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Kayahan, Z., & Çevik, N. (2021). Çevre Bilinci Bağlamında Sürdürülebilir Sanatsal Dil. *Akademik Sanat* (14), 1-11.
- Keleş, Ö., Uzun, N. ve Uzun, F, (2010). Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci, Çevresel Tutum, Düşünce ve Davranışlarının Doğa Eğitimi Projesine Bağlı Değişimi ve Kalitesinin Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (32).

- Korkut Demir, C. (2023). Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Sürdürülebilirlik Kavramını Kazandırmaya Yönelik Görüşleri (Yayın Numarası: 793771) [Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Köse, A. M. (2024). Gıda Ambalaj Tasarımında Sürdürülebilirlik ve Artırılmış Gerçeklik Kullanımı (Yayın Numarası: 860073) [Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi], Ulusal Tez Merkezi.
- Lincoln, Y.S. & Guba, E.G. (1985). Naturalistic Inquiry. *Beverly Hills*, Sage, 300.
- Lynton, N. (2004). Modern Sanatın Öyküsü. Remzi Kitabevi.
- Mamur, N. (2017). Sanat Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Çevre Eğitimi Üzerine Bir Çalışma. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 774-794.
- Mamur, N., & Köksal, N. (2016). Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi Bağlamında İncelenmesi. *Bartın University Journal Of Faculty Of Education*, 5(3), 732-747.
- Morgil, İ., Yılmaz, A., & Cingör, N. (2002). Fen eğitiminde çevre ve çevre korumasına projesi hazırlamasına yönelik çalışma.
- Norbert, L. (2004). Modern Sanatın Öyküsü. Remzi Kitabevi. 250.
- Oğuz, D., Çakıcı, I., & Kavas, S. (2011). Yükseköğretimde Öğrencilerin Çevre Bilinci. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 12(1), 34-39.
- Okur, B (2012). Ekoloji ve Çevre Bilgisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Ünite 9, 195.
- Okur, B (2012). Ekoloji ve Çevre Bilgisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Ünite 9, 202.
- Özdemir, G. (2023). Disiplinlerüstü Çevre Eğitim Programının Ortaokul Öğrencilerinin Çevre Bilincine Etkisi (Yayın Numarası: 828823) [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Özdemir, O. (2007). Yeni Bir Çevre Eğitimi Perspektifi: Sürdürülebilir Kalkınma İçin Eğitim. *Eğitim ve Bilim*, 32 (145), 23.
- Özteke, H. (2004). Ortaöğretimde Sanat Eğitimi ile Tarihi Çevre Bilincinin Geliştirilmesi (Yayın Numarası: 148054) [Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.

- Öztürk, E., (2022), Çevre Bilinci: Eğitimcilerin Yetiştirilmesinde Kavramsal Bir Yol Haritası ve Müdahale Örnekleri. Eğiten Matbaacılık.
- Patton, M. Q. (1987). How To Use Qualitative Methods in Evaluation. *Newbury Park*, Sage
- Poyraz, M. (2015). Sürdürülebilir Tasarım ve Seramik Kaplama Sektöründe Sürdürülebilirlik (Yayın Numarası: 425564) [Sanatta Yeterlik Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ravindran, V. (2019). Data Analysis in Qualitative Research. *Indian Journal Of Continuing Nursing Education*, 20(1), 41.
- Saban, A. ve Ersoy, A. (2019). Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri. Anı Yayıncılık.
- Sağdıç, D. (2021,68). Deniz Sağdıç: <http://www.denizsagdic.com/about.html>, (Erişim Tarihi: 3.06.2024).
- Sunduvaç, H. (2023). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinç Düzeyleri ile Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yayın Numarası: 827888), [Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Şahin, H. (2021). Tüketim Kültürü Bağlamında Sanatın Metalaşması. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 10 (88), 1807-1820.
- Şimşek, E. N. ve Ünlü N. (2015). Fen Bilimleri Öğretiminde Kullanılan Yapılandırılmış Gözlem Formlarının İncelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(5), 2069-2078.
- Şimşekli, Y. (2001). Bursa’da Uygulamalı Çevre Eğitimi Projesine Seçilen Okullarda Yapılan Etkinliklerin Okul Yöneticisi Ve Görevli Öğretmenlerin Katkısı Yönünden Değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol.14 No.1, 73-84.
- Türk, B., & Erciş, A. (2019). Türkiye’de Çevre Politikası ve Uluslararası Çevre Sözleşmeleri. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 1(54), 351-362.
- Uğur, G. (2023). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevre Eğitimi Yeterliliklerine İlişkin Bir Araştırma (Yayın Numarası: 779781) [Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Uyanık, S. (2021). Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Çevre İle İlgili Tutumlarının İncelenmesi (Yayın Numarası: 686008) [Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.

- Uz, A. (2023). Kolaj Tekniği ve Yaratıcı Sanat Eğitimi İçin nemi, s.1082-1094.
- Uzunöz, A., Şeyihoğlu, A., Akbaş, Y., & Gençtürk, E., (2012). Doğa Eğitimi: Ders Dışı ğretim Faaliyetlerine rnek. Anı Yayıncılık.
- Yağlıkara, S. (2015). Okulöncesi Dönem çocuklarına evre Bilinci Kazandırmada Fen ve Doğa Etkinliklerinin Etkileri Konusunda ğretmen Görüşleri (Yayın Numarası: 257114) [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Yapı Kredi Yayınları (1997). Modernizmin Serüveni 2. Yapı Kredi Yayınları, 77.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, 189.
- Yıldırım, A. Ve Şimşek, H., (2021). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, B. (2015). Atık Nesneden Sanat Yapıtına Malzemenin Dönüşümü. *Art-E Sanat Dergisi*, 8(15), Ss.185-197.
- Yılmaz, S. (2012). 1950 Sonrası Sanat Akımlarının GeliŐiminde Robert Rauschenberg'in Etkileri. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(10), Ss.113-127.
- Yiğit, K. (2019). Sürdürülebilir Yaşam İçin Geri Dönüşüm Eğitiminin 8. Sınıf ğrencilerinin evre Bilincine Etkisi (Yayın Numarası:582680) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Yin,R.K.(2014). Case Study Research: Design And Methods (5th Edition), Sage.

http-1 : <https://sozluk.gov.tr/>

http-2 : <https://sozluk.gov.tr/>

http-3 : <https://www.isbank.com.tr/blog/ileri-donusum>

http-4 : <https://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa>

http-5 : https://tr.wikipedia.org/wiki/Sessiz_Bahar

http-6 : https://tr.wikipedia.org/wiki/Ortak_Gelece%C4%9Fimiz

http-7 : <https://unece.org/mission>

http-8 : <https://cdn.eba.gov.tr/icerik/GorusOneri/2024Programlar/2024programfen345678.pdf>

http-9 : <https://cdn.eba.gov.tr/icerik/GorusOneri/2024Programlar/2024programhay123.pdf>

http-10 : <https://cdn.eba.gov.tr/icerik/GorusOneri/2024Programlar/2024programbiy9101112.pdf>

http-11 : <https://cdn.eba.gov.tr/icerik/GorusOneri/2024Programlar/2024programfel1011.pdf>

http-12 : <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=339>

http-13 : <https://mufredat.meb.gov.tr/programlar.aspx>

http-14 : https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_02/15094317_9_cizelgeveesaslar.pdf

http-15 : https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Resim_Is_Ogretmenligi_Lisans_Programi09042019.pdf

http-16 : <https://webdosya.csb.gov.tr/db/bolu/icerikler/atiklar-20180222082452.pdf>

http-17 : <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/kitap/guzel-sanatlar-lisesi/gorsel-sanatlar/cdst-12/files/basic-html/page87.html>

http-18 : <https://www.concordia.net/community/lin-evola/> (Erişim tarihi:18.09.2024)

http-19 : <http://michelle-reader.co.uk/artist-profile.html>

http-20 : <https://olivermalingue.com/artists/102-raymond-hains/biography>

http-21 : <https://www.ifturquie.org/etkinlik/dora-bernard-pras-2/>

http-22 : <https://www.yukenteryastudio.com/about.html>

http-23 : <https://www.ianberry.org/about>

http-24 : <https://www.hubcapcreatures.com/about-the-artist/>

http-25 : <http://kolekta.com.tr/sanaticilar/nermin-ulker/>

http-26 : <https://avesis.anadolu.edu.tr/nsalur>

http-27 : <https://www.aa.com.tr/tr/yesilhat/cevre-hikayeleri/eskisehirli-sanatci-atiklari-donusturerek-yaptigi-kumas-boceklerle-dogadaki-tahribata-dikkati-cekiliyor/1821069>

http-28 : <https://esk.tzv.org.tr/speaker/durulbakan/>

http-29 : <https://denizsagdicart.com>

http-30 : <http://www.ruchankececi.com/home/hakkinda>

http-31 : <https://asosjournal.com/?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=5d282181-9c31-4dc0-af1c-8ba43c75f65f.pdf&key=57536>

http-32 : <https://kolajart.com/wp/2022/01/16/isil-savaser-sentetik-kubizm-pablo-picasso-george-braque-juan-gris/>

http-33 : <https://www.yesilodak.com/geri-donusum-recycle-ve-ileri-donusum-upcycle-nedir-ve-aralarinda-ne-fark-vardir> , (Erişim tarihi: 9.06.2024)

http-34 : <https://www.isbank.com.tr/blog/ileri-donusum>

GÖRSEL KAYNAKÇA

- <https://artreview.com/news-30-june-2015-animal-rights-protestors-demonstrate-against-kounellis-12-horses> (Erişim tarihi: 8 Haziran 2024)
- https://web.archive.org/web/20070903221519/http://arthistory.about.com/od/dada/ig/DadaatMANewYork/dada_newyork_07.html (Erişim tarihi: 8 Haziran 2024)
- <http://www.denizsagdic.com/about.html> (Erişim tarihi: 3.06.2024)
- <https://www.ianberry.org/about> (Erişim tarihi: 3.06.2024)
- <https://gaiadergi.com/richard-hamilton-bugunun-evlerini-denli-farkli-denli-cazip-kilan-nedir/> (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- <https://bienal.iksv.org/tr/16-istanbul-bienali/yedinci-kita> (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- <https://arkasnews.com/antroposen-ve-yedinci-kita> (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vincent_Willem_van_Gogh_106.jpg (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Claude_Monet_-_Woman_with_a_Parasol_-_Madame_Monet_and_Her_Son_-_Google_Art_Project.jpg (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Claude_Monet_-_Champ_de_bl%C3%A9.jpg (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- <https://www.loveinartsz.com/klasik-ve-modern-arasinda-kendi-tarzini-olusturan-ressam-renoir-izlenimcilik-ve-reddi/> (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Vincent_Willem_van_Gogh_128.jpg#/media/File%3A1888_van_Gogh_Sonnenblumen.jpg (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- <https://www.wikiart.org/en/berthe-morisot/on-a-bench> (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Arles%27daki_Yatak_Odas%C4%B1#/media/Dosya:Vincent_van_Gogh_-_De_slaapkamer_-_Google_Art_Project.jpg (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pierre-Auguste_Renoir_-_Marie-Th%C3%A9r%C3%A8se_Durand-Ruel.jpg (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vincent_Van_Gogh_-_Wheatfield_with_Crows.jpg (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Claude_Monet_-_Champ_de_bl%C3%A9.jpg (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- <https://www.mlfineart.com/artists/246-alexander-archipenko/works/854-alexander-archipenko-standing-woman-and-still-life-painted-in-1919/> (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- <https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-a/arp-jean/jean-arp-isimsiz-geometri/>
- <https://www.armanstudio.com/attachment/en/55880ca407a72cfa67d04ebd/TextTwoColumnsWithFile/60bf9ca4af0322117833ac39> (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- <https://arthive.com/pablocicasso/works/376250~Guitar>
- <https://www.metmuseum.org/research-centers/leonard-a-lauder-research-center/research-resources/modern-art-index-project/kahnweiler-syndicate>

https://ressamlar.grafiksaati.org/Pablo-Picasso/picasso_resimleri_web_sayfalari/161%20-%2020200/pablo_picasso_still_life_with_chair_caning_85.htm

<https://artsandculture.google.com/entity/mario-merz/m09h5rh?hl=en>

Sınıf: Resim Ana Sanat Atölye I (Resim-iş Öğretmenliği-3.yarıyıl)				
OCAK	ARALIK	ARALIK	HAFTA	
6.Hafta(4 Ocak 2024)	5.Hafta (28Aralık 2023)	4.Hafta(21 Aralık 2023)	4.Hafta(21 Aralık 2023)	HAFTA
4	4	4	4	SAAT
“ Geri Dönüşen Sanat”				
Temel Beceriler: Öğrencilerin atık malzemelerin geri dönüşümüne ilişkin farkındalıklarını artırmak Öğrenme Alanı: Resim atölye dersinde Biçimlendirme.				
- Öğrencilerin sanat eserlerinde atık malzemelerin kullanımına dair bilgi ve deneyim kazanmalarını sağlamak - Öğrencilerin portre, manzara ve natürmort kompozisyonlarını büyük ebatlı tablolara dönüştürebilmelerini öğrenmelerini sağlamak				
Yapay ve doğal atık malzemeler (kullanılmış kâğıt, kurumuş dal ve yapraklar, yumurta kabukları, plastik, kumaş parçaları, ilaç kutuları, ambalaj atıkları vb.), Tutkal veya yapıştırıcı, Boya ve fırça (isteğe bağlı), Tuval.				
Teknikler: Karışık teknik Yöntemler: Anlatım, Uygulamalı çalışma.				
Tablo Hazırlama Aşamaları (3hafta-3 atölye dersi süresi) - Öğrenciler mdf veya kalın karton üzerine, atık malzemelerin uygun bir şekilde yerleştirilmesi için öğrenciler önceden tasarlanmış sanatçı yapıtlarını tekrar kendi yorumlarını katarak yeni bir kompozisyon oluştururlar. - Öğrencilere hangi malzemeler kullanabilecekleri konusunda ön bilgi verilir. - Öğrencilerin büyük ebatlı tablolarını boyamalarına başlamaları teşvik edilir - Bitirme ve Değerlendirme (80 dakika-2 Ders Saati) - Öğrencilerin tamamladıkları tablolarını sergilemeleri ve sınıf arkadaşlarından geri bildirim almaları için bir sergi düzenlenir - Öğrenciler tablolarını sergilerken tasarım süreci ve kullanılan atık malzemeler hakkında bilgi verirler - Öğrencilerin atık malzemelerle büyük ebatlı tablolar yaparken öğrendikleri beceriler hakkında bir tartışma yapılır.				
Giriş:(40 dk - 1 ders saati) - Ders hakkında bilgilendirme - Atık malzemelerin geri dönüşümüne ilişkin öğrencilerin fikirlerini alma. - Örnek sanat eserleri ve atık malzemelerin kullanımına ilişkin sunum yapma. - Kompozisyon Tasarımı (120 dakika-3ders saati) - Öğrencilerden portre, manzara veya natürmort bir kompozisyon tasarımlarını isterler. - Öğrencilere tasarım adlarını gösteren bir sunum yapılır - Öğrenciler atık malzemeleri kullanarak bir kompozisyon tasarımını yaparlar				
Not: Öğrencilerin sanat eserlerini tanımlayabilmeleri için gereken süre değişebilir, bu nedenle zamanlama öğretmenin ihtiyaçlarına göre ayarlanabilmektedir. Üniversitelerdeki eğitim sistemine göre de online olarak da uygulanabilir. Bu ders planı, öğrencilerin doğal malzemelerle sürdürülebilir ve çevre dostu sanat eserleri yapmalarına yardımcı olurken, yaratıcılıklarını geliştirmelerine ve çevre bilincinin artmasına olanak tanımaktadır.				
NOT				

Öğretmen Adaylarından Toplanan Verilerden Oluşturulan Kod Çalışması

Öğretmen Adayı (ÖA)	KOD
Öğretmen Adayı A	Geri dönüşüm, Çevre bilinci, Sürdürülebilirlik, Atık malzemeler, Sanat eserleri, Eğitim, Atölye çalışmaları, Duygu, Eğlence, Zorluklar, Malzeme seçimi, Öğrenme, Çocuklar, güzel hissettirmek,
Öğretmen Adayı B	Geri dönüşüm, Çevre bilinci, Sürdürülebilirlik, Atık malzemeler, Sanat eseri, fikir, verim, haz almak, hoşlanmak, Öğrenci B'nin kişisel deneyimleri (örneğin, atık malzemelerle çalışma) Öğretmenlik ve eğitim
Öğretmen Adayı C	Geri dönüşüm, Çevre bilinci, Sürdürülebilirlik, Atık malzemeler, Sanat, Bilinç kazanma, Doğal malzemeler, Eğitim, Öğretmenlik, Sanat eğitimi, Kolaj, Asamblaj, Kompozisyon, Deneysel çalışma, Malzeme çeşitliliği
Öğretmen Adayı D	Çevre bilinci, Sürdürülebilirlik, Atık malzemeler, Malzeme kullanımı, Sanatçılar ve farkındalık, Öğretim yöntemleri, Öğrenci katılımı ve yaratıcılık
Öğretmen Adayı E	Yarım bırakan
Öğretmen Adayı F	Geri dönüşüm, Çevre bilinci, Sürdürülebilirlik, Sanat Eğitim, Bilinçlendirme, Atık malzemeler, Sanatçılar Çalışma ve uygulama süreci, Duygular ve deneyimler

	Öğretmenliğe yönelik eğitim, Olumlu ve olumsuz yanlar
Öğretmen Adayı G	Geri dönüşüm, Atık malzemeler, Sürdürülebilirlik, Çevre bilinci, Sanat eğitimi, Resim-İş öğretmenliği, Etkinlikler, Sanat eserleri, Kolaj, Asamblaj, Dekolaj, Doğal atık malzemeleri, Üç boyutlu sanat eserleri
Öğretmen Adayı H	Geri dönüşüm, Çevre bilinci, Sürdürülebilirlik, Atık malzemeler, Sanat/eser, Doğal/atık malzemeler, Çevresel sanat, Resim, Öğrenci/öğretmen, Duygu/zorluk
Öğretmen Adayı I	Geri dönüşüm, Çevre bilinci, Sürdürülebilirlik, Sanat, Atık malzemeler, Eğitim, Öğrenci, Resim-iş öğretmenliği
Öğretmen Adayı İ	Geri dönüşüm, Çevre bilinci, Sürdürülebilirlik, Sanat, Atık malzemeler, Bilinçlendirme, Eğitim, Öğretmenlik, Doğal atıklar, Resim atölyesi
Öğretmen Adayı J	Geri dönüşüm, Çevre bilinci, Sürdürülebilirlik, Atık malzemeler, Sanat, Doğal malzemeler, Yapay malzemeler, Eğitim, Öğretmenlik, Çocuklar
Öğretmen Adayı K	Geri dönüşüm, Çevre bilinci, Sürdürülebilirlik, Atık malzemeler, Sanat/eser, Doğal/atık malzemeler, Çevresel sanat, Resim, Öğrenci/öğretmen, Duygu/zorluk

Öğrenci Günlüğü Örneği

ÖĞRENCİ J-JALE

30.11.2023

Sürdürülebilirlik ve çevresel atıklar

Kullanımını doldurmuş artık ihtiyacımızın olmadığı malzemelere atık diyebiliriz. Bu malzemelerle birçok sanatçı yaratıcı çalışmalar yapmış.

Zamanla insan nüfusunun çoğalması doğanın tükenme hızını artırıyor. Bu nedenle daha dikkatli olmalı tüketimden geri dönüşüm yaparak sanatsal çalışmalar oluşturabiliriz. Aklımıza gelebilecek her türlü malzemedan yararlanabiliriz.

07.12.2023

Çevremizde bulunan atık olarak gördüğümüz malzemelerle sanatsal çalışmalar yapabiliriz ki birçok sanatçıda İnsanların bu dikkatini artırabilmek için çalışmalarda bulunmuş. Arazi sanatı kolay ve benzeri tarzlara yansıyan konu olmuş.

Kendi portremi yaparken tuval üzerine eskiz atıp soğan kabuğu, yaprak, kuru papatya, ağaç sapı kullandım. Kalemle müdahalede de bulundum ancak bitmedi.

14.12.2023

Eksik kalan çalışmamı tamamladım. Omuz kısmına küçük yapraklar altlara doğru çam dalları yapıştırarak ilerledim. Çiçek tomurcuğu sarı yapraklar kullandım. Yüzde belirgin boş kalan beyaz kısımları sulu boya ile tamamladım. Saçlarda odun parçaları ile boşluk alanları siyah belirgin durması için sulu boya ile destekledim. Arka planda mavi guajı bol suyla destekleyerek ve ıslak mendille yuvarlak hareketlerle boyadım. Arka plana göze hoş gelmesi için yuvarlak mavi (koyu mavi) hareketler ekledim. Bulut hissiyatı için ağaçtan koparılmış beyaz gri tonlarında kabuk kullandım. Yapıştırma kısmı yorucuydu. Genel olarak eğlenceli olsa da yorucu ve zamanınızı bir teknik deneme yanılma süreci şeklinde ilerliyor, doğadan aldığımız atıklar doku etkisini daha iyi analiz etmemi sağladı.

28.12.2023

Yapay atıklarla kolay Pierre Augustenin deki kadın resmini kolajladım. Kolajlarken dergi gazete kağıtları kullanarak yapmaya çalıştım. Eğlenceli aynı zamanda yorucu bir çalışma

04.01.2024

Yarım kalan kolaj çalışmama devam ettim. Boşluk kalan tamamlanması gereken alanları renk kavramını ön planda tutarak tamamladım. Kimi yerlerde daha büyük boyutlu kimi yerlerde küçük boyutlu kâğıt parçaları kullandım. Ellerini yüzünün bazı alanlarını guaj boya ile destekledim. Arka plan etkisinin derinlikli olabilmesi için akrilikle destekledim bu kolaj çalışmasını yaparken dergi gazete de birçok rengin bulunduğunun farkına vardım Ayrıca Hangi rengin nerede nasıl biçimde kullanılırsa iyi olacağını anlamaya çalıştım. Bu durum bazen kağıtların arasında kaybolmama neden oldu, birçok kâğıt parçaları arasında bazen makası bazen yapıştırıcıyı bulmakta sorun yaşadım. Dikkat ve zaman isteyen bir çalışma amacı doğal atıklara göre beni daha az yordu ve daha çok mutlu etti. Sonuç olarak, ortaya çıkan çalışma daha tatmin ediciydi. Deneyimlememizi sağladığınız bu süreç için teşekkürler atıklara bakış için biraz daha değişti.

EKLER

Sınıf: Resim Ana Sanat Atölye I (Resim-iş Öğretmenliği-3.yarıyıl)					AY	HAFTA	KONU	TEMEL BECERİLER-ÖĞRENME ALANI	AMAÇ - KAZANIM	ARAÇ-GEREÇ	TEKNİK-YÖNTEM	SÜREÇ	NOT
KASIM - ARALIK						1.Hafta (30 KASIM)							
3. Hafta(14 ARALIK)					2. Hafta(7 ARALIK)	4						Giriş (1 ders saati-40 dakika): •Sınıfın dikkatini çekmek için doğal malzemelerle yapılmış bazı sanat eserlerinin görsellerinin sunulması. •Öğrencilerin sınıfta kullanacakları doğal malzemeler hakkında kısa bir bilgilendirme yapılması. Sanat Eseri Tasarımı (3 ders saati):	
4					4								
“Doğal Malzemelerle Otoportre”													
Temel Beceriler: Atık malzemeler kullanarak çevre dostu tasarımlar yaratmak. Öğrenme Alanı: Resim atölye dersinde Biçimlendirme.													
“Öğrencilerin doğal malzemeler kullanarak sürdürülebilir ve çevre dostu sanat eserleri yapabilme becerilerini geliştirmek ve çevre bilincini artırmak.”													
Doğal malzemeler (taş, kabuk, yaprak, dallar, vb.), Tutkal veya yapıştırıcı, Boya, fırça (isteğe bağlı)													
Teknikler: Karışık teknik Yöntemler: Anlatım, Uygulamalı çalışma.													
3. Hafta: Bitirme ve Değerlendirme (4 ders saati): •Öğrencilerin tamamladıkları “oto portre” çalışmalarını sınıfta sergilemeleri istenir.					Sanat Eseri “OtoportreTasarımı (2 ders saati-Etkinliğin devamı) •Öğrencilerin kendi malzemelerini seçmeleri ve bir tasarım yapmaları için zaman verilir. •Sanat Eseri Yapımı (2 ders saati):								
Not: Öğrencilerin sanat eserlerini tamamlayabilmeleri için gereken süre değişebilir, bu nedenle zamanlama öğretmenin ihtiyaçlarına göre ayarlanabilmektedir. Üniversitelerdeki eğitim sistemine göre de online olarak da uygulanabilir. Bu ders planı, öğrencilerin doğal malzemelerle sürdürülebilir ve çevre dostu sanat eserleri yapmalarına yardımcı olurken, yaratıcılıklarını geliştirmelerine ve çevre bilincinin													

Günlük Ders Planı

“Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusuna dayalı Uygulamalar Tema “Doğal malzemelerle Oto portre” 7 Aralık 2023-2.Hafta-8 ders
DERS: Resim Atölye I
SINIF: 2.Sınıf
YAKLAŞIK SÜRE: 8 ders saati – 2. Hafta
TEMEL BECERİLER Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusunda bilgi sahibi olma, Yaratıcı Düşünme, Çok yönlü Düşünme, Gözlem Yapma, Tasarım, Değerlendirme
ÖĞRENME ALANI Görsel Sanatlarda Biçimlendirme.
KAZANIM 1-Doğal ve yapay çevreyi sanatsal bakış açısına dayalı değerlendirme ölçütleri çerçevesinde karşılaştırır. 2-Görsel tasarım/sanat çalışmalarında farklı disiplinlere özgü kavramları, olayları ve olguları yansıtır. 3-Sanat/Tasarım eleman ve ilkelerini çalışmalarında özgünlük oluşturacak şekilde kullanır. 4-Atık malzemeler kullanarak çevre dostu tasarımlar yaratmak. 5-Doğadaki canlılar, olay ve olgulardan esinlenerek farklı tasarımlar için fikir geliştirir. 6-Atık maddeleri kullanarak farklı tasarım fikirleri sunar. 7-Doğanın tasarıma olan etkisini söyleyerek örnekler verir. 8-Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirerek güçlü ve zayıf yönlerini belirler.
ARAÇ ve GEREÇLER Doğal malzemeler (taş, kabuk, yaprak, dallar, vb.), Tutkal veya yapıştırıcı, Boya, fırça (isteğe bağlı), cetvel, silgi, maket bıçağı, silikon yapıştırıcı.
SANATSAL TEKNİKLER Kolaj tekniği, Akrilik boya, elleri kullanma

YÖNTEMLER Gözlem, Araştırma, Anlatım, Soru-Cevap, Uygulamalı çalışma.
HAZIRBULUNUŞLUK “Çevre bilinci ve Sürdürülebilirlik” sözcüklerinin tanımını bilir.
UYGULAYICI İÇİN: ÖN HAZIRLIK 1-Doğadan esinlenilerek yapılan tasarım örneklerinden yola çıkarak, otoportre portrelerinin ön çalışmaları yaptırılır. 2-Oto portrelerini tapacakları doğal malzemeler kontrol edilir. Nasıl başlayacakları konusunda bilgilendirilir. 3-Öğrencilere ders esnasında yazmaları için günlükleri dağıtılır.
SÜREÇ
1.2.3. ve 4. Ders: Öğrenciler yapacakları tasarımları tuvallerine çizmeye başlarlar., doğal malzemeleri tasarımlarında kullanarak tasarımlarını şekillendirmeye başlarlar.
5.6.7.ve 8.Ders: Doğal atık malzemelerini topladıktan sonra, öğrenciler Desen atölyesine çıkıp otoportre portrelerinin karakalem ve renkli çalışma olarak ön çalışmalarını yaparlar.
DEĞERLENDİRME
1. Her öğrencinin araştırma sürecine katılıp katılmadığı değerlendirilir.
b) Yaptığınız uygulama esnasında en çok hoşunuza giden şey bir şey oldu mu?
c)Doğal malzeme bulmak konusunda zorlandınız mı? Gibi sorular sorulur.

Günlük Ders Planı

“Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusuna dayalı

Uygulamalar

Tema

“Doğal malzemelerle Oto portre”

14.Aralık 2023-3. Hafta- 8 Ders

DERS: Resim Atölye I

SINIF: 2.Sınıf

YAKLAŞIK SÜRE: 8 ders saati – 3. Hafta

TEMEL BECERİLER Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusunda bilgi sahibi olma, Yaratıcı Düşünme, Çok yönlü Düşünme, Gözlem Yapma, Tasarım, Değerlendirme

ÖĞRENME ALANI Görsel Sanatlarda Biçimlendirme.

KAZANIM 1-Doğal ve yapay çevreyi sanatsal bakış açısına dayalı değerlendirme ölçütleri çerçevesinde karşılaştırır.

2-Görsel tasarım/sanat çalışmalarında farklı disiplinlere özgü kavramları, olayları ve olguları yansıtır.

3-Sanat/Tasarım eleman ve ilkelerini çalışmalarında özgünlük oluşturacak şekilde kullanır.

4-Atık malzemeler kullanarak çevre dostu tasarımlar yaratmak.

5-Doğadaki canlılar, olay ve olgulardan esinlenerek farklı tasarımlar için fikir geliştirir.

6-Atık maddeleri kullanarak farklı tasarım fikirleri sunar.

7-Doğanın tasarıma olan etkisini söyleyerek örnekler verir.

8-Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirerek güçlü ve zayıf yönlerini belirler.

ARAÇ ve GEREÇLER Doğal malzemeler (taş, kabuk, yaprak, dallar, vb.), Tutkal veya yapıştırıcı, Boya, fırça (isteğe bağlı), cetvel, silgi, maket bıçağı, silikon yapıştırıcı.

SANATSAL TEKNİKLER Kolaj tekniği, Akrilik boya, elleri kullanma

YÖNTEMLER Gözlem, Araştırma, Anlatım, Soru-Cevap, Uygulamalı çalışma.
HAZIRBULUNUŞLUK “Çevre bilinci ve Sürdürülebilirlik” sözcüklerinin tanımını bilir.
UYGULAYICI İÇİN: ÖN HAZIRLIK 1-Öğrencilerin malzemeleri kontrol edilir. 2- Derse katılım için öğrenciler kontrol edilir. 3-Öğrencilere ders esnasında yazmaları için günlükleri dağıtılır.
SÜREÇ
1. Ve 2.Ders: Öğrenciler tasarımlarındaki eksik kısımları tamamlarlar.
3.ve 4. Ders: Öğretmen öğrencilerden tasarımlarını bitirmelerini ister. Öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yaparak öğrenciler tema sonunda düşüncelerini ifade ederler
5.6.7.ve 8.Ders: 2.tema olarak “Çevre bilinci ve sürdürülebilirlik” hakkında tekrar bilgi verir. Sanat tarihi ve günümüz sanatçılarından örnekler vererek açıklar. Yeni tema konusuna giriş yapılır.
DEĞERLENDİRME
1. Her öğrencinin araştırma sürecine katılıp katılmadığı değerlendirilir.
2. Konu anlatımı esnasında ve sonrasında öğrencilere yaptıkları çalışmalara ilişkin sorular yöneltilir.
a) “Çevre Bilinci” deyince ne anlıyorsunuz? Sizce Atık nedir?
b) Yaptığınız uygulama esnasında en çok hoşunuza giden şey bir şey oldu mu?
c)Doğal malzeme bulmak konusunda zorlandınız mı?

“Geri Dönüşen Sanat” Tema Uygulaması Günlük Ders Planı

TEMA “Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusuna dayalı Uygulamalar Tema “Geri Dönüşen Sanat” 28 Aralık 2023 (5. Hafta) – 8 ders
DERS: Resim Atölye I
SINIF: 2.Sınıf
YAKLAŞIK SÜRE: 8 ders saati- 1 Hafta
TEMEL BECERİLER Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusunda bilgi sahibi olma, Yaratıcı Düşünme, Çok yönlü Düşünme, Gözlem Yapma, Tasarım, Değerlendirme
ÖĞRENME ALANI Görsel Sanatlarda Biçimlendirme.
KAZANIM 1-Doğal ve yapay çevreyi sanatsal bakış açısına dayalı değerlendirme ölçütleri çerçevesinde karşılaştırır. 2-Görsel tasarım/sanat çalışmalarında farklı disiplinlere özgü kavramları, olayları ve olguları yansıtır. 3-Sanat/Tasarım eleman ve ilkelerini çalışmalarında özgünlük oluşturacak şekilde kullanır. 4-Atık malzemeler kullanarak çevre dostu tasarımlar yaratmak. 5-Doğadaki canlılar ve yapay olan atıkları kullanarak, olay ve olgulardan esinlenerek farklı tasarımlar için fikir geliştirir. 6-Atık maddeleri kullanarak farklı tasarım fikirleri sunar. 7-Doğal ve yapay atıklardan yapılan eserlerden örnekler verir. 8-Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirerek güçlü ve zayıf yönlerini belirler.

ARAÇ ve GEREÇLER Doğal malzemeler (taş, kabuk, yaprak, dallar, vb.), Yapay malzemeler (kâğıt, plastik, kumaş vb.), Tutkal veya yapıştırıcı, Boya, fırça (isteğe bağlı), cetvel, silgi, maket bıçağı, silikon yapıştırıcı, duralit, mukavva veya tuval.
SANATSAL TEKNİKLER Kolaj tekniği, Akrilik boya, elleri kullanma
YÖNTEMLER Gözlem, Araştırma, Anlatım, Soru-Cevap, Uygulamalı çalışma.
HAZIRBULUNUŞLUK “Çevre bilinci ve Sürdürülebilirlik” sözcüklerinin tanımını bilir. Doğal ve yapay malzemeler konusunda fikir yürütebilir.
UYGULAYICI İÇİN: ÖN HAZIRLIK 1-Yapay atıklardan esinlenilerek yapılan tasarım örneklerinden yola çıkarak, otoportre portrelerinin ön çalışmaları yaptırılır. 2-Seçtikleri sanat eserlerini yapacakları malzemeler kontrol edilir. Nasıl başlayacakları konusunda bilgilendirilir. 3-Öğrencilere ders esnasında yazmaları için günlükleri dağıtılır.
SÜREÇ
1.2.3. ve 4. Ders: Öğrenciler yapacakları tasarımları tuvallerine çizmeye başlarlar., Yapay malzemeleri tasarımlarında kullanarak tasarımlarını şekillendirmeye başlarlar.
5.6.7.ve 8.Ders: Elde ettikleri malzemeleri uygun gördükleri kısımlara yapıştırıcı yardımıyla yapıştırırlar. Tasarımlarına devam ederler.
DEĞERLENDİRME
1. Her öğrencinin araştırma sürecine katılıp katılmadığı değerlendirilir.
b) Yaptığınız uygulama esnasında zorlandığınız bir durum oldu mu?
c)Yapay malzeme bulmak konusunda zorlandınız mı? Gibi sorular sorulur.

2. Konu anlatımı esnasında ve sonrasında öğrencilere yaptıkları çalışmalara ilişkin sorular yöneltilir.
a) “Doğal atıklar, yapay atıklar” deyince ne anlıyorsunuz? Sizce Atık nedir?
b) Seçtiğiniz resmi atık malzemelerle uygularken neler hissettiniz? Hoşunuza giden şey bir şey oldu mu?
c) Malzeme bulmak konusunda zorlandınız mı? Gibi sorular sorulur.

Günlük Ders Planı

“Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusuna dayalı Uygulamalar Tema “Geri Dönüşen Sanat” 04.01. 2023-6. Hafta- 8 Ders
DERS: Resim Atölye I
SINIF: 2.Sınıf
YAKLAŞIK SÜRE: 8 ders saati – 3. Hafta
TEMEL BECERİLER Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik” konusunda bilgi sahibi olma, Yaratıcı Düşünme, Çok yönlü Düşünme, Gözlem Yapma, Tasarım, Değerlendirme
ÖĞRENME ALANI Görsel Sanatlarda Biçimlendirme.
KAZANIM 1-Doğal ve yapay çevreyi sanatsal bakış açısına dayalı değerlendirme ölçütleri çerçevesinde karşılaştırır. 2-Görsel tasarım/sanat çalışmalarında farklı disiplinlere özgü kavramları, olayları ve olguları yansıtır. 3-Sanat/Tasarım eleman ve ilkelerini çalışmalarında özgünlük oluşturacak şekilde kullanır. 4-Atık malzemeler kullanarak çevre dostu tasarımlar yaratmak. 5-Sanat eserlerinden yola çıkarak kendi buldukları malzemelerle farklı tasarımlar için fikir geliştirir. 6-Atık maddeleri kullanarak farklı tasarım fikirleri sunar. 7-Doğanın tasarıma olan etkisini söyleyerek örnekler verir. 8-Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirerek güçlü ve zayıf yönlerini belirler.
ARAÇ ve GEREÇLER Doğal malzemeler (taş, kabuk, yaprak, dallar, vb.), Tutkal veya yapıştırıcı, Boya, fırça (isteğe bağlı), cetvel, silgi, maket bıçağı, silikon yapıştırıcı.

SANATSAL TEKNİKLER Kolaj tekniği, Akrilik boya, elleri kullanma
YÖNTEMLER Gözlem, Araştırma, Anlatım, Soru-Cevap, Uygulamalı çalışma.
HAZIRBULUNUŞLUK “Çevre bilinci ve Sürdürülebilirlik” sözcüklerinin tanımını bilir.
UYGULAYICI İÇİN: ÖN HAZIRLIK 1-Öğrencilerin malzemeleri kontrol edilir. 2- Derse katılım için öğrenciler kontrol edilir. 3-Öğrencilere ders esnasında yazmaları için günlükleri dağıtılır.
SÜREÇ
1.ve 2.Ders: Öğrenciler tasarımlarındaki eksik kısımları tamamlarlar.
3.ve 4. Ders: Öğretmen öğrencilerden tasarımlarını bitirmelerini ister.
5.6.7.ve 8.Ders: Öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yaparak öğrenciler tema sonunda düşüncelerini ifade ederler
DEĞERLENDİRME
1. Her öğrencinin araştırma sürecine katılıp katılmadığı değerlendirilir.
2. Konu anlatımı esnasında ve sonrasında öğrencilere yaptıkları çalışmalara ilişkin sorular yöneltilir.
a) “Çevre Bilinci” deyince ne anlıyorsunuz? Sizce Atık nedir?
b) Yaptığınız uygulama esnasında en çok hoşunuza giden şey bir şey oldu mu?
c)Yapay malzeme bulmak konusunda zorlandınız mı?

Ekler

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları
• Geri dönüşüm hakkında düşüncelerini bizimle paylaşır mısın?
• Sizinle bir çevre bilinci ve türlü birlik hakkında bir konu anlatımında bulundum size. Konu anlatımı sonrasında aklında kalan bilgiler nelerdir? Bizimle paylaşabilir misin?
• Daha önce geri dönüştürebilir malzemelerle daha önce böyle bir çalışma yapmış mıydın? Resim atölyesinde uygulama esnasında resim malzemesi yerine atık malzemesi kullanmak sende nasıl bir duygu oluşturdu?
• Uygulama sonucunda uygulama yaparken seni zorlayan bir durum oldu mu? Olumlu veya olumsuz yönlerini bizimle paylaşabilir misin?
• Atölye dersi uygulamaları kapsamında bir resim iş öğretmeni adayı olarak gözlem ve tavsiyelerini bizimle paylaşır mısın? Bundan sonra bu tarz çalışmalar yapar mısın? Ya da öğretmen olduğunda çevre bilinci ve sürdürülebilirlik adı altında çalışmaları öğrencilerini yaptırır mısın? Senin için yararlı oldu mu?

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, “Anadolu Üniversitesi Resim İş Öğretmenliği Öğrencilerine Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik Kavramlarına İlişkin Farkındalık Kazandırılması” başlıklı bir araştırma çalışması olup farkındalık kazandırma amacını taşımaktadır. Çalışma, Prof. Dr. Ayşe Dilek KIRATLI ERTEP tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile çevre bilinci ve sürdürülebilirlik kavramları farkındalık kazandırılması amaçlanmaktadır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, ... (araştırmanın türü/türleri) yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsmınızı yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler ... yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı ... Üniversitesi ... bölümünden ...'ya yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı : Didem LÖKÜNCÜ YAVUZ

Adres :

Cep Tel :

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Anadolu Üniversitesi Resim İş Öğretmenliği Öğrencilerine Çevre Bilinci ve Sürdürülebilirlik Kavramlarına İlişkin Farkındalık Kazandırılması
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Prof. Dr. Ayşe Dilek KIRATLI
TEZ YAZARI:	Didem LÖKÜNCÜ YAVUZ
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Oylumlu
Prof. Dr. Saime ÖNCE <i>(Başkan-İkt. ve İdari Bil. Fak.)</i>	
Prof. Dr. M. Erkan UYUMEZ <i>(Başkan Yardımcısı -İkt. ve İdari Bil. Fak.)</i>	Prof. Dr. Fatime GÜNEŞ <i>(Edebiyat Fak.)</i>
Prof. Dr. Yıldız UZUNER <i>(Eğitim Fak.)</i>	Prof. Dr. Erkan YÜKSEL <i>(İletişim Bil. Fak.)</i>
Prof. Dr. Hattat DEVECİ <i>(Eğitim Fak.)</i>	Prof. Dr. Karhi ÇEKEROL <i>(Açıköğretim Fak.)</i>

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Didem LÖKÜNCÜ YAVUZ.
Yabancı Dil :
Doğum Yeri ve Yılı :/.....
E-Posta :

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2004, Lisans, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı.
- 2004-2021, Desen Tasarım Uzmanı, Türkün Holding.
- 2021-2023, Desen Tasarım Uzmanı, Evimteks.
- 2023-2024, Desen Tasarım Uzmanı, Çahan Tekstil.
- 2024-....., Desen Tasarım Uzmanı, Ahmet Sabuncular tekstil.

Yayınları ve Bilimsel/Sanatsal Faaliyetleri:

- 2012, Workshop, -“Zamanın Gölgesi- Türkiye Tasarım Vakfı”, Bursa, İstanbul ve Gaziantep

Ödülleri:

- 2013, Fikir Yumağı Tasarım Yarışması Üçüncülük Ödülü, Kartopu -Akkök Grup, İstanbul
- 2013, Ev Tekstili Tasarım Yarışması İkincilik Ödülü, TETSİAD, İstanbul
- 2014, 10.Kumaş Tasarım Üçüncülük Ödülü, İTHİB, İstanbul

Katıldığı Sergiler:

- 2013, Ev Tekstili Tasarım Yarışması Sergisi, TETSİAD, CNR Expo Fuar Alanı, İstanbul.
- 1997 – Bursa Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosu Sergi Salonu, Bursa Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Yıl Sonu Sergisi

- 1998, Bursa Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Yıl Sonu Sergisi, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Bursa.
- 1999, Bursa Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Yıl Sonu Sergisi, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Bursa.
- 2000, Bursa Art Chest Vie Sanat Galerisi Fotoğraf Sergisi
- 2000, Mudanya Uğur Mumcu Kültür Merkezi Karma Resim Sergisi
- 2000, Bursa Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Yıl Sonu Sergisi, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Bursa
- 2001, Temel Tasarım Karma Enstalasyon Sergisi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bahçesi, Bursa
- 2002 Karma Resim Sergisi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bursa
- 2003, Bursa Büyükşehir Belediyesi Çevre Etkinlikleri Sergisi, Bursa
- 2004, Tayyare Kültür Merkezi Cep Sanat Galerisi Resim Sergisi, Bursa
- 2004, Devlet Güzel Sanatlar Galerisi Yıl Sonu Sergisi, Bursa
- 2022, “Dokunuş” temalı Karma Resim Sergisi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sergi Salonu, Eskişehir
- 2022, “Yan(mış)lık” temalı Artografi Resim Sergisi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sergi Salonu, Eskişehir
- 2023, “Turkey Today In Fiber Art”, Tekstil Tasarımcıları Derneği-Türkiye Cumhuriyeti’nin 100.yıl dönümü sergisi, Varna, Bulgaristan